

Handläggare
Märit Gunneriusson Karlström

Datum
2017-03-07

Diarienummer
UBN-2017-0961

Utbildningsnämnden

Kvalitetsrapport 2016 Uppföljning av pedagogisk verksamhet

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden föreslås besluta

att lägga kvalitetsrapporten om uppföljning av den pedagogiska verksamheten i Uppsala kommun 2016 till handlingarna, samt

att översända rapporten för kännedom till kommunstyrelsen

Ärendet

Uppföljningen har genomförts inom ramen för den pedagogiska verksamhetens systematiska kvalitetsarbete. Rapporten bygger främst på officiell statistik och resultat från kommunens elevdatabas samt genomförda enkäter. Utgångspunkten är ett 0-19-årsperspektiv där alla elever ska kunna lämna gymnasieskolan med gymnasieexamen. I rapporten undersöks därför några områden som kan utgöra hinder för att varje elev ska nå målen. Till rapporten hör också en separat resultatbilaga som redovisar kunskapsresultat tillsammans med enkätresultat på övergripande nivå. Uppföljningen ger nämnden underlag till beslut och verksamheterna möjligheter att använda resultaten och analyserna som underlag för fortsatt utveckling.

Utbildningsförvaltningen

Birgitta Pettersson
Utbildningsdirektör

Kvalitetsrapport

Uppföljning av pedagogisk verksamhet

2016

Innehåll

1. Sammanfattning	4
Gymnasieskolan	4
Grundskolan	5
Förskolan	5
Till sist.....	5
2. Inledning.....	7
Uppsalas största uppdrag.....	7
Utbildningens organisation i Uppsala	7
Systematiskt kvalitetsarbete	8
Kvalitetsrapport både för huvudman och hemkommun	8
Alla barn och elever är viktiga	8
3. Gymnasieskola	9
Mål och indikatorer	9
Alla elever räknas.....	9
Varför når inte alla målet?.....	10
Samtliga elever ska nå en gymnasieexamen	11
Vad är det egentligen som mäts?.....	12
Alla elever ska utmanas i sitt lärande.....	13
Insatser under året	14
Utmaningar inför framtiden - yrkesutbildningarnas attraktivitet	14
Utmaningar inför framtiden – fördjupad studie av elever som inte når gymnasieexamen ..	16
Sammanfattning gymnasieskola.....	19
4. Grundskola	20
Mål och indikatorer	20
Samtliga elever ska nå behörighet till gymnasieskolan	20
Alla elever räknas.....	21
Öka bredden, bredda toppen.....	22
Följa elever genom hela grundskolan.....	24
Insatser under året	26
Utmaningar inför framtiden – Fördjupad studie av elever utan behörighet till gymnasiet ..	27
Betygsresultat i engelska, matematik och svenska för elever utan behörighet till nationellt gymnasieprogram	28
Fysik – ett svårt ämne.....	28
Det är viktigt att vara i skolan	29
Upptäcka elever med behov av extra stöd tidigt	30
Frånvaro en tidig risksignal.....	31

Sammanfattning grundskola.....	32
5. Förskola.....	34
Uppföljning av förskolan 2016	34
Resultat över tid	34
Kommunikation mellan förskola och hem	36
Insatser under året	37
Utmaningar inför framtiden.....	38
Matematik.....	39
Sammanfattning förskola	42
6. Metod, bearbetning och analys.....	43
Vad ingår i uppföljningen?.....	43
Svarsfrekvens enkäter	43
Offentlig statistik.....	43
Enkäter	44
Jämförelser mellan olika grupper	44
Användning och återkoppling av resultaten.....	44
Referenser:	45
Bilaga 1 Enkätfrågor för förskolan.....	46
Bilaga 2 Enkätfrågor grundskola åk 5 och 8	47
Bilaga 3 Enkätfrågor fritidshem.....	48
Bilaga 4 Enkätfrågor gymnasieskola, åk 2.....	49
Bilaga 5 Enkät till förskolechefer om läroplansmål.....	50

1. Sammanfattning

Kvalitetsrapport 2016 – Uppföljning av pedagogisk verksamhet är en sammanfattning av kvalitetsläget i förskola, grundskola, fritidshem och gymnasieskola i Uppsala kommun.

Resultaten gäller både kommunala och fristående verksamheter och visar att förskollärare och lärare i Uppsala, tillsammans med alla barn och elever, möter stora utmaningar men lyckas hålla en fortsatt god kvalitet.

Kunskapsresultaten visar på en fortsatt positiv utvecklingskurva och en stor majoritet av våra elever upplever varje dag en miljö som präglas av trygghet, delaktighet och höga förväntningar. Samtidigt finns det utvecklingsområden att fortsätta arbeta med. I förra årets rapport lyftes likvärdighet som ett sådant utvecklingsområde. Det finns fortsatt stora skillnader i resultat såväl mellan som inom förskolor och skolor, och arbetet med att förbättra likvärdigheten behöver därför fortsätta. Årets kvalitetsrapport lägger fokus på ytterligare ett antal viktiga utvecklingsområden.

Utgångspunkten är ett 0-19-årsperspektiv där alla elever ska kunna lämna gymnasieskolan med gymnasieexamen. I rapporten undersöks därför några områden som kan utgöra hinder för att varje elev ska nå målen. I grunden handlar det om skollagens krav på likvärdig utbildning, där barn och elever både ska ges förutsättningar att nå kunskapsmålen och att kunna känna trygghet och delaktighet under sina skoldagar.

Utifrån målet att samtliga elever ska nå en gymnasieexamen börjar rapporten i gymnasieskolan för att sedan leta sig lägre ned i åldrarna, via årskurs 9, 6 och 3 i grundskolan för att avslutningsvis landa i förskolan och de allra yngsta barnen. Till rapporten hör också en separat resultatbilaga som redovisar kunskapsresultat tillsammans med enkätresultat på övergripande nivå. Kunskapsresultaten jämförs med riket och med den likhetsutsökta kommunen med bäst resultat för respektive indikator för läsåret 2015/16.

Gymnasieskolan

Trenden i gymnasieskolan är positiv sett till totalen, med en ökande andel elever med gymnasieexamen efter 3 år. Det är glädjande att det främst är en högre andel elever i yrkesprogrammen som går ut gymnasieskolan med en examen. Uppsalas resultat är något bättre än riket, men i jämförelse med den bästa jämförbara kommunen, Jönköping, återstår det arbete att göra. För den kommunala verksamheten har utvecklingen de senaste tre åren gått mot en något ökad total andel elever som går ut gymnasieskolan med studiebevis. Den utvecklingen ska vändas och arbetet riktas mot att öka andelen elever som går ut med gymnasieexamen i alla program.

Två tydliga utmaningar kan urskiljas för gymnasieskolan. Den ena handlar om att öka yrkesprogrammets attraktivitet, en utmaning som återkommer även i nationella sammanhang. I rapporten ges exempel på Jönköping som har en betydligt högre andel elever i yrkesprogram och bland dessa också bättre resultat. Även om elever i högre utsträckning går ut med en yrkesexamen är det fortfarande totalt sett en låg andel som går yrkesprogram.

Den andra utmaningen är att bättre kunna ge stöd till de elever som lämnar gymnasieskolan med studiebevis så att de istället kan lämna gymnasieskolan med en gymnasieexamen. I denna grupp har eleverna i den kommunala verksamheten kunnat studeras närmare. Det är ingen homogen grupp men för mer än hälften av eleverna fattades det bara ett ämne för att nå en examen. Det bör därför finnas stora möjligheter för skolan att med ett väl definierat och riktat stöd kunna hjälpa elevgruppen att nå gymnasieexamen. För eleverna med studiebevis är det också tydligt att det uppstått svårigheter för flera av dem redan i grundskolan.

Grundskolan

Resultaten för grundskolan är tydligt positiva och Uppsalas resultat står sig väl i jämförelse med riket. En högre andel elever än tidigare lämnade våren 2016 grundskolan med behörighet till gymnasieskolan. I 2016 års resultat räknas inte elever med okänd bakgrund in i den nationella statistiken. Orsaken är att den gruppen utgör ett så stort antal i 2016 års elevkull. Det är inte rimligt att förvänta sig att elever som hunnit gå bara några månader i svensk skola ska ha hunnit nå samtliga kunskapsmål i alla ämnen.

Även grundskolans elever har undersökts närmare med utgångspunkt i de elever som inte klarade målen, det här fallet behörighet till gymnasieskolan. Också i detta fall handlar det om elever i den kommunala verksamheten då det är dessa elever som det finns möjlighet att följa över tid. Också för grundskolans del kan man lyfta två tydliga utmaningar, en kopplad till ämnena svenska, engelska och matematik, en kopplad till elevers frånvaro.

De tre ämnena svenska respektive svenska som andraspråk, matematik och engelska är nödvändiga för att kunna uppnå gymnasiebehörighet. För de elever som inte uppnådde behörighet kan man konstatera att det fanns en hög andel av eleverna som hade problem redan i årskurs 6 i dessa ämnen och ett parallellt mönster kan iakttas mellan årskurs 6 och 3. Det går således att upptäcka behov av stöd tidigt men det är då också nödvändigt att rätt stöd sätts in.

Grundskolans andra utmaning pekar på samma elevgrupp, för även när det handlar om frånvaro går det att se att de elever som inte klarar gymnasiebehörighet också har högre frånvaro. Det är likaså viktigt att vara uppmärksam på de yngre eleverna för även bland dem finns det en trend att de elever som har problem vad gäller betyg och provresultat också har en högre frånvaro.

Förskolan

Liksom för övriga skolformer är förskolans resultat positiva. Andelen positiva svar i föräldraenkäten har ökat stadigt sedan 2012 och mest glädjande är att den grupp förskolor som har lägst resultat har den mest positiva utvecklingen. Det betyder med andra ord att likvärdigheten på en övergripande nivå ökat. Fortfarande återstår dock stora skillnader mellan de förskolor som har högst respektive lägst resultat.

I förskolan finns inga mål som barnen ska uppnå utan det är verksamhetens resultat som mäts. Trots detta betonas i läroplanen vikten av varje barns utveckling och lärande.

Förskolan behöver säkerställa att varje barn utvecklas på ett positivt sätt utifrån sina förutsättningar och behov. Förskolans utmaning handlar därför om undervisningen i förskolan som ska vara utformad så att den bidrar till en tydlig progression i lärandet. Utifrån de verktyg som finns för att mäta detta är det tydligt att verksamheten själv ser att det finns ett behov av att utveckla arbetet så att progressionen i lärandet blir synliggjord.

I linje med den fördjupade studie av matematikresultaten för de yngre eleverna har det också påtalats att matematikundervisningen i förskolan är ett område där en relativt stor andel av förskolorna själva bedömer att det finns arbete kvar att göra.

Till sist

Med årets rapport har Uppsalas unika 0-19-årsperspektiv lyfts. Syftet med ett 0-19 års perspektiv är att alla som arbetar inom Uppsalas förskolor och skolor ska ta lika stort ansvar för att varje barn och varje elev under skoltiden ges förutsättningar att kunna lämna gymnasieskolan med en examen. Varje skolform ska arbeta för att varje barn och varje elev ska få utvecklas till sin fulla potential. Som ett led i det arbetet har det under 2016 tagits fram riktlinjer för att säkra smidiga övergångar inom och mellan skolformer och huvudmän.

De utmaningar som diskuterats visar på behovet av att hålla samman verksamheten. Det handlar om att hålla fast vid att alla barn och elever räknas. Genom att se alla skolformer i ett sammanhang blir det också tydligt att varje skolform bidrar till slutmålet, studenten som går ut genom porten med sin gymnasieexamen och som getts de bästa förutsättningarna att få ett gott liv som vuxen.

2. Inledning

Uppsalas största uppdrag

Uppsala är Sveriges fjärde största kommun och kommunens överlägset största uppdrag är att möta de yngsta medborgarnas behov av förskola och skola, en verksamhet som ska hålla hög kvalitet för att leva upp till de krav som ställs i skollagen. Det handlar om att ge alla barn och elever möjlighet att både klara kunskapsmålen och att utmanas i sitt lärande. 2016 började närmare 3000 barn i någon av de närmare 200 förskolor som finns i Uppsala. Våren 2016 lämnade drygt 2000 ungdomar någon av de 24 gymnasieskolor som finns i kommunen, på väg ut i vuxenlivet. Totalt går drygt 40 000 barn och ungdomar i förskola och skola i Uppsala.

Uppsala är en tillväxtkommun med både växande barnkullar och hög andel inflyttning, samtidigt som kommunen under framför allt den senare delen av 2015 och 2016 har fått många asylsökande ungdomar och barn.

Utbildningens organisation i Uppsala

Uppsala har en samlad utbildningsnämnd och en likaledes samlad utbildningsförvaltning. Arbetet bedrivs i ett 0-19-årsperspektiv där förskola, grundskola, fritidshem, grundsärskola, gymnasieskola och gymnasiesärskola utgör en helhet. Nämnden har ansvar för att alla barn och ungdomar boende i kommunen har tillgång till förskola och skola i kommunens egna verksamheter eller i fristående förskola/skola, samt för fördelningen av resurser både till egen verksamhet och fristående enheter. Som huvudman har nämnden vidare ansvar för kvalitet och ekonomi i förskolor och skolor som drivs i kommunens regi.

Den samlade organisationen gör att Uppsalas utbildningsförvaltning är Sveriges största. (I de större kommunerna har ansvaret fördelats mellan olika förvaltningar eller stadsdelar.)

Förutom genom skollagen utformas utbildningsuppdraget också av de politiska mål som bestäms av kommunfullmäktige och som formuleras i styrdokumentet Mål och budget. Utbildningsnämnden tar om hand målen genom att beskriva inriktningsmål i sin verksamhetsplan. Utifrån denna verksamhetsplan formas utbildningsförvaltningens strategier och insatser. 2016 års utbildningsuppdrag kan sammanfattas i följande punkter:

- Utbildningsresultaten ska förbättras
- Uppsala är en öppen och solidarisk kommun avseende flyktingmottagande och särskilt avseende ensamkommande barn
- Segregationen ska minska
- Alla barn och unga garanteras en trygg och lärande miljö och elever med behov av stöd ges möjlighet till tidiga insatser
- Barns och ungdomars delaktighet bidrar till att skolan anpassas till deras behov
- Fritidshemmen ska uppväga skillnader i elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildning genom att stimulera deras utveckling och lärande samt erbjuda dem en meningsfull fritid och rekreation i en trygg miljö.
- Ökad likvärdighet ska uppnås genom att lägstnivån för elevernas kunskapsresultat i Uppsalas skolor höjs.
- Ekonomi i balans

Systematiskt kvalitetsarbete

Varje huvudman ansvarar för att systematiskt följa upp, utvärdera och utveckla sin verksamhet. Kvalitetsrapporten är en byggsten i att utveckla ett sammanhållet systematiskt kvalitetsarbete för den kommunala huvudmannen. För den kommunala verksamheten görs kontinuerlig uppföljning, både månadsvis och med fördjupade tertiärluppföljningar. I de fördjupade uppföljningarna lyfts specifika förskolor och skolor, där det finns tidiga varningssignaler. Vid dessa genomgångar redovisas genomförda insatser för ökad måluppfyllelse och uppföljningsarbetet blir därför proaktivt istället för reaktivt.

Att enbart titta på resultat i form av satta betyg ger inte möjlighet att påverka nuet. För att öka möjligheten till att påverka innevarande års måluppfyllelse så arbetar alla verksamheter med att ta fram prognoser för måluppfyllelsen. I det arbetet ingår att alla lärare gör prognoser i alla ämnen och för alla årskurser i grundskolan och löpande betygsuppföljning och examensprognoser i gymnasieskolan. Med dessa insatser skapas förutsättningar för lärare och rektorer att sätta in åtgärder för att åstadkomma ett förbättrat resultat redan innevarande år.

Kvalitetsrapport både för huvudman och hemkommun

Rapporten är en sammanfattning av kvalitetsläget i förskola, grundskola, fritidshem och gymnasieskola och fokus ligger på den kommunala verksamheten. I en kommun är det också viktigt att ha kunskap om hur verksamheten ser ut i ett övergripande perspektiv, det vill säga för alla barn och elever som går i förskolor och skolor i kommunen. I föreliggande rapport lyfts därför även hemkommunens resultat in.

Genom att systematiskt följa upp all pedagogisk verksamhet, från förskola till gymnasieskola, oavsett huvudman, kan en likvärdig bedömning göras av den pedagogiska verksamheten i Uppsala kommun.

Med utgångspunkt i att elever ska kunna lämna gymnasieskolan med erhållen gymnasieexamen har rapportens innehåll disponerats så att den börjar i gymnasieskolan och sedan vandrar lägre ned i åldrarna. Fokus har lagts på en undersökning av faktorer som kan försvåra för elever att nå de nationella målen. Genom att inledningsvis se närmare på utmaningar i gymnasieskolan ställs sedan frågor om huruvida svårigheter som synliggörs för de äldre eleverna kan återfinnas tidigare i elevernas skolgång.

Alla barn och elever är viktiga

Uppsalas resultat står sig på många sätt väl i jämförelse med riket. För att utvecklingen ska fortsätta i den positiva riktning som kommunen har sett under flera år, är det viktigt att också synliggöra utmaningar. Rapporten pekar därför på faktorer som utmanar förskolor och skolor och som kan bidra till att ytterligare förbättra verksamheten. Ytterst handlar det om att ge varje barn och elev möjligheten att lyckas, att alla barn och elever räknas.

3. Gymnasieskola

I Uppsala finns 24 gymnasieskolor varav kommunen är huvudman för 11. Läsåret 2015/16 gick totalt 8396 elever i en gymnasieskola i Uppsala varav tre fjärdedelar (74 procent) i kommunala skolor. De fristående gymnasieskolorna är tämligen små och i huvudsak inriktade på yrkesprogrammen med 43 procent av det totala antalet yrkeselever.

Den övergripande statistiken för gymnasieskolan kommer att presenteras för Uppsala som lägeskommun. I lägeskommunen ingår alla elever i skolor belägna i kommunen oavsett var eleven är folkbokförd och oavsett om det är en kommunal eller fristående skola. Anledningen till att lägeskommun används istället för hemkommun (där enbart elever folkbokförda i kommunen ingår) är att Uppsalas gymnasieskolor har ett stort inflöde av elever från andra kommuner. För verksamhetsåret 2015 bestod 26 procent av den totala elevkullen av inpendlande elever från andra kommuner, vilka därmed behöver ingå för att få en relevant uppföljning av den utbildning som ges i Uppsalas gymnasieskolor. Mer ingående resultat redovisas för de skolor där Uppsala kommun är huvudman, vilket i förekommande fall kommer att poängteras.

Resultaten i rapporten fokuserar på den tredje kullen av elever som har genomgått hela sin gymnasieutbildning efter införandet av gymnasiereformen Gy11, det vill säga de elever som påbörjade sina gymnasiestudier hösten 2013 och därmed, i normalfallet, förväntas fått sin gymnasieexamen våren 2016. Jämförelser av resultat över tid är därför begränsade till tre år. De stora förändringarna, både gällande programstruktur, ett nytt betygssystem och ändrade resultatmätt har medfört stora konsekvenser för arbetet med att sammanställa och analysera betygresultat och innebär att jämförelser med tidigare läsår inte blir användbara.

Mål och indikatorer

Det övergripande målet med gymnasieskolan, liksom för hela utbildningskedjan, är att alla elever ska gå ut gymnasieskolan med en examen. För att få en hög produktivitet är målet att genomströmningen ska vara hög, med andra ord ska så många elever som möjligt nå en examen på tre år. Eleverna ska dessutom under sin studietid utmanas i sitt lärande för att få möjlighet att nå sin fulla potential. De resultatindikatorer som används för att mäta hur väl vi möter målen är

- Andel elever med examen inom tre år: baseras på alla elever som påbörjade en gymnasieutbildning hösten 2013 och därmed i normalfallet hade möjlighet att få en gymnasieexamen våren 2016.
- Andel elever med examen: baseras på Skolverkets definition av avgångselever för läsår 2015/16
- Genomsnittlig betygspoäng för avgångselever: baseras på Skolverkets definition av avgångselever för läsår 2015/16

Jämförelser av resultaten görs dels över tid för Uppsala, dels jämförs resultaten med ett riksgenomsnitt för läsåret 2015/16 samt med den likhetsutsökta kommunen med bäst resultat för respektive indikator för läsåret 2015/16.

Alla elever räknas

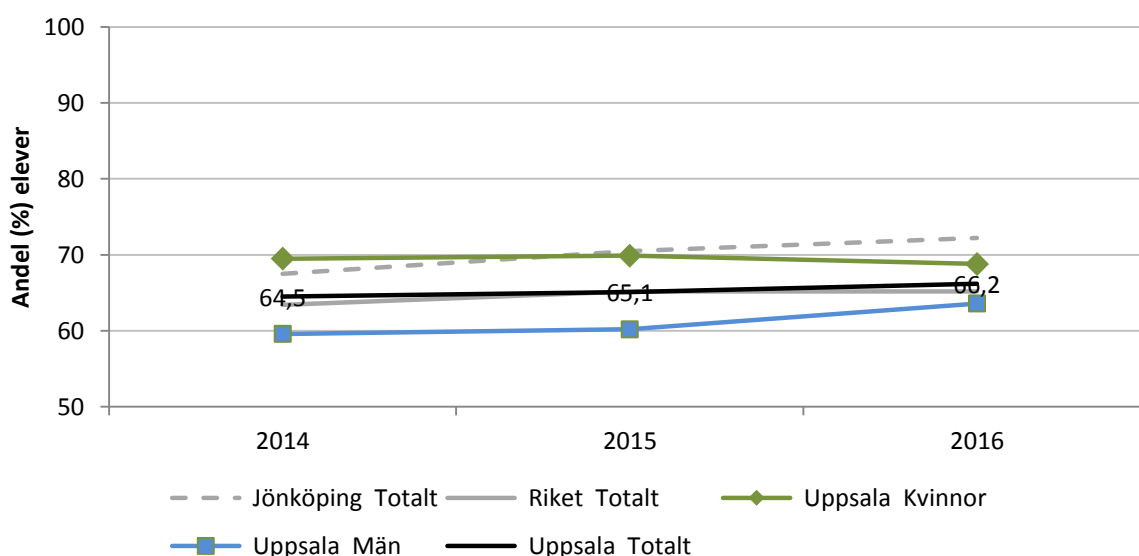
En intention med gymnasiereformen, Gy11, var att genomströmningen ska vara hög, med andra ord att eleverna ska ta gymnasieexamen inom tre år.¹ För att mäta hur väl man lyckas

¹ Högre krav och kvalitet i den nya gymnasieskolan, Prop 2008/09:199

med sitt uppdrag, att få alla elever att erhålla en examen, är resultatindikatorn andel elever med examen inom tre år den allra viktigaste. Det är den enda resultatindikatorn som inkluderar samtliga gymnasieelever eftersom den grundas på den kull elever som påbörjar sin utbildning ett visst läsår. De mer vanligt förekommande indikatorerna 'andel elever med examen' och 'genomsnittlig betygspoäng' omfattar i nationell statistik en specifik kull med avgångselever, vilka enligt Skolverket definieras som elever vilka erhållit gymnasieexamen eller studiebevis omfattande minst 2500 poäng. En längre diskussion om det problematiska med Skolverkets definition av avgångselever följer längre fram i rapporten.

Andelen elever som fullföljt sin utbildning på tre år och erhållit examen har ökat över tid och låg läsår 2015/16 på 66,2 procent, strax över riksgenomsnittet (65,2 procent) men fortsatt lägre än Jönköping, som är den av våra likhetsutsökta kommuner med bäst resultat avseende genomströmning på 72,2 procent (se diagram 3.1).

Diagram 3.1 Genomströmning: Andel (%) elever med gymnasieexamen inom tre år. Tidsserie 2014-2016 för Uppsala, Jönköping och riket (OBS att y-axeln är brutet och börjar på 50)

Källa: Kommun- och landstingsdatabasen (Kolada)

En tillbakablick på totala antalet elever som studerat i gymnasieskolan sedan 2011 visar att andelen som slutfört sin utbildning med examen ökar med ca 6 procent efter ett fjärde år och med ytterligare ca 1 procent efter ett femte år.

Varför når inte alla målet?

Att så många elever inte uppnår en gymnasieexamen inom tre år beror bland annat på gruppen med elever som läser introduktionsprogram, vilka ofta behöver ett fjärde eller femte år för att hinna slutföra sina studier på ett nationellt program. De eleverna kan vara nyanlända i Sverige och därför behöva gå Språkintruktionsprogrammet, eller så är de elever som inte uppnår gymnasiebehörighet till ett nationellt program i grundskolan. Av de elever som påbörjade sina gymnasiestudier i Uppsala höstterminen 2013, och därmed i teorin borde ha möjlighet att nå examen våren 2016, läste 9,5 procent på ett introduktionsprogram. Motsvarande andel i riket var 13 procent och 10,5 procent för Jönköping, vilket antyder att Jönköping borde ha en lite större utmaning än Uppsala att få en hög genomströmning, men lyckas trots det bättre.

Det har nu gått fem år sedan introduktionen av Gyll och en tillbakablick på de elever som påbörjade introduktionsprogram hösten 2011 i Uppsala visar att 12,4 procent har slutfört ett nationellt program med examen efter fem år, tittar man enbart på de elever som läste Språkintruktionsprogrammet är motsvarande siffra 18,5 procent.

En annan grupp som inte når gymnasieexamen inom tre år är de elever som under gymnasieutbildningen på ett nationellt program:

- får underkända betyg i för många kurser (>250 kurspoäng),
- misslyckas i de kurser som är obligatoriska att bli godkänd i,
- läser ett reducerat program på grund av studiesvårigheter,
- har en individuell studieplan med mindre än 2500 poäng (exempelvis p.g.a. hög frånvaro vilket kan medföra att betygsunderlag saknas och betyg inte kan sättas över huvud taget)

Sammanfattningsvis måste alltså eleverna för att få examen ha 2500 betygsatta kurspoäng (betyg A-F). Minst 2250 av kurspoängen måste vara godkända (betyg A-E) och vissa kurser (olika beroende på programtyp) måste dessutom vara godkända. De elever som inte uppfyller kraven får istället för examen ett studiebevis efter avslutad gymnasieutbildning. Längre fram i rapporten följer ett avsnitt om utmaningar inför framtiden, som fokuserar på den här elevgruppen.

Samtliga elever ska nå en gymnasieexamen

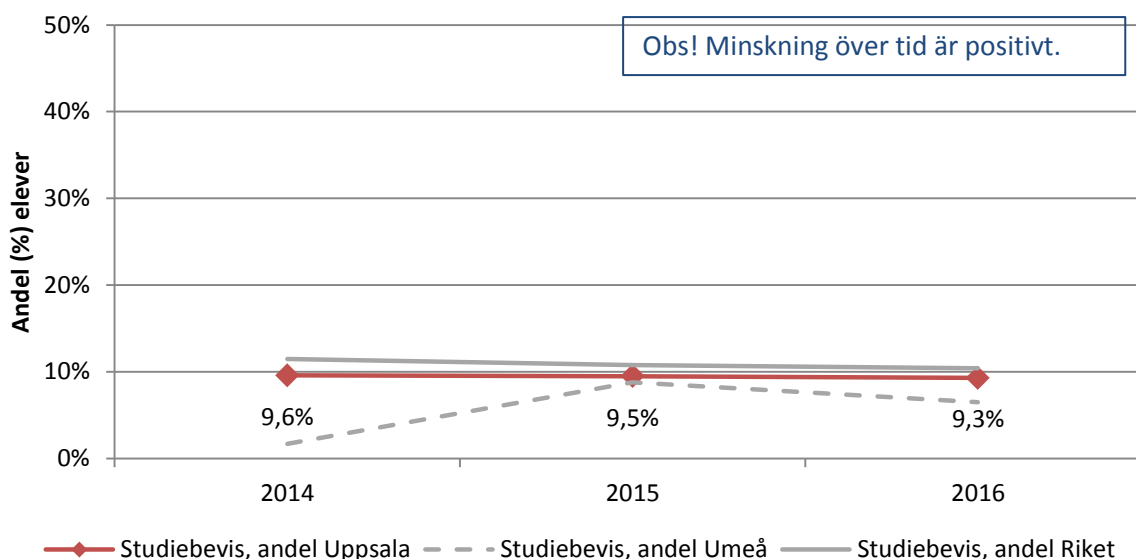
Varje läsår består avgångsklassen av elever som erhållit en examen, yrkes- eller högskoleförberedande, samt elever som inte uppnått kraven för en examen utan istället får ett studiebevis. Resultatindikatorn 'andel elever med examen' baseras på alla elever med avgångsbetyg, vilket enligt Skolverkets definition innebär gymnasieexamen eller studiebevis omfattande minst 2500 poäng. Det innebär i sig att andel elever med examen och andel elever med studiebevis alltid summerar till 100 procent.

Läsåret 2015/16 fick 1981 elever examen från gymnasieskolan i Uppsala och 203 elever gick ut gymnasieskolan med ett studiebevis omfattande minst 2500 poäng. Andelen elever med examen låg på 90,7 procent, strax över riksgenomsnittet. Umeå hade bäst resultat av våra likhetsutsökta kommuner med 93,7 procent elever med examen.

Som tidigare nämnts så består gruppen avgångselever som *inte* fått examen av elever med *studiebevis omfattande minst 2500 poäng*, vilket i praktiken innebär att eleverna har en fullständig studieplan men blivit underkända i mer än 250 poäng och/eller blivit underkända i en eller flera av de kurser som är obligatoriska att bli godkänd i. Över tid ses en liten minskning av andel elever med studiebevis för Uppsala som lägeskommun. Tittar man däremot på resultaten i de skolor för vilka Uppsala kommun är huvudman ser man en liten ökning av andel elever med studiebevis (se diagram 3.2 och diagram 3.3).²

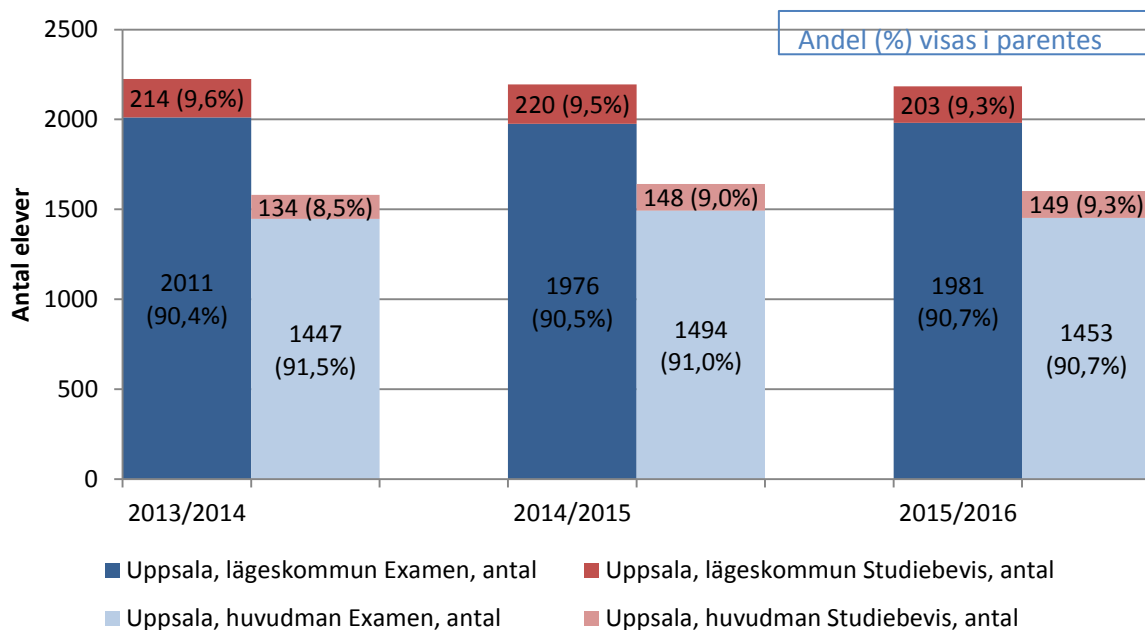
² Programvisa resultat och jämförelser gällande gymnasieexamen, genomströmning och genomsnittlig betygspoäng återfinns i resultatbilagan.

Diagram 3.2 Studiebevis: Andel (%) elever med studiebevis. Tidsserie 2014-2016 för Uppsala, Umeå och riket

Källa: Kommun- och landstingsdatabasen (Kolada)

Diagram 3.3 Examen och studiebevis: Antal elever med gymnasieexamen respektive studiebevis (andel (%) elever visas inom parentes). Tidsserie 2014-2016 för Uppsala (lägeskommun) och egenregi

Källa: Skolverkets databas SIRIS

Vad är det egentligen som mäts?

En svårighet i analysen av avgångseleverna, vilket både gäller indikatorn 'andel elever med examen/studiebevis' och 'genomsnittlig betygspoäng', som redovisas längre fram i rapporten, är att de i den nationella statistiken enbart baseras på de elever som fullföljt sin utbildning på 2500 poäng. De elever med lägst studieresultat, d.v.s. de som inte har en fullständig utbildning på 2500 poäng betygsatt eller elever som läst ett reducerat program, får visserligen ett studiebevis när de avslutar sina studier, *men* exkluderas ur analysen, vilket ger ett mörkertal i statistiken. För att förstå vilka praktiska konsekvenser som detta kan få så utgår vi

från årets elever. Från Uppsalas kommunala gymnasieskolor avslutade 289 elever sin utbildning med ett studiebevis läsåret 2015/16. Enbart 149 (52 procent) av dem finns dock med i Skolverkets nationella statistik av avgångselever eftersom resten hade studiebevis omfattande mindre än 2500 betygsatta kurspoäng. Låt oss leka med tanken att de 48 procent av studiebevis-eleverna som i dagsläget inte över huvud taget är inkluderade i statistiken skulle ha lyckats lite bättre i sina studier så att de faktiskt var betygsatta i 2500 poäng men ändå inte uppnått kraven för en gymnasieexamen. Då skulle de plötsligt ingå i den nationella statistiken av elever med studiebevis, vilket skulle leda till ett sämre resultat i statistiken eftersom andelen elever med examen per automatik minskar när andelen elever med studiebevis ökar, som en följd av att dessa båda kategorier alltid summerar till 100 procent av avgångseleverna. Eftersom en i realiteten positiv utveckling kan leda till försämrade resultat i statistiken så bör man i framtiden överväga i vilka sammanhang nämnda resultatindikatorer är av intresse. I dagsläget finns dock inga andra motsvarande indikatorer att tillgå för att kunna jämföra Uppsala med andra kommuner eller riket.

Alla elever ska utmanas i sitt lärande

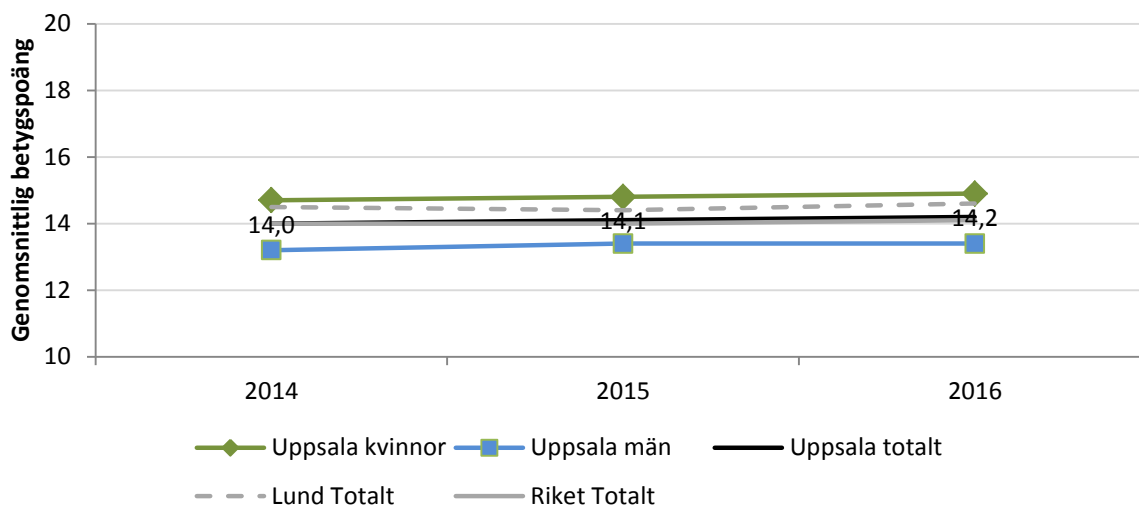
Eleverna i gymnasiet får betyg efter varje avslutad kurs, vilka ingår i avgångsbetyget efter fullgången gymnasieutbildning. Det innebär att eleverna måste få minst betyg E på kurserna redan första året av sin utbildning för att nå gymnasieexamen.

Den genomsnittliga betygspoängen används som ett kvalitetsmått eftersom den visar huruvida eleverna utmanats i sitt lärande och nått ett högre betyg än de grundläggande kraven för en godkänd kurs. I konkurrensen om platserna på universitet/högskola kan den genomsnittliga betygspoängen vara av direkt avgörande betydelse.

Den genomsnittliga betygspoängen beräknas genom att samtliga kursers poäng multipliceras med vikt för betyg och divideras med det totala antalet kurspoäng för eleven. En genomsnittlig betygspoäng på 10 motsvarar på så sätt betyg E i alla ämnen och en genomsnittlig betygspoäng på 20 motsvarar betyg A i alla ämnen.

För avgångseleverna, d.v.s. elever med examen eller studiebevis omfattande minst 2500 poäng, i Uppsala läsåret 2015/16 låg den genomsnittliga betygspoängen på 14,2, strax över rikssnittet på 14,1. Lund hade bäst resultat av våra likhetsutsökta kommuner med en genomsnittlig betygspoäng på 14,6 (se diagram 3.4).

Diagram 3.4 Genomsnittlig betygspoäng: Samtliga avgångselever. Tidsserie 2014-2016 för Uppsala, Lund och riket (OBS att y-axeln är bruten och börjar på 10)

Källa: Kommun- och landstingsdatabasen (Kolada)

Insatser under året

Med cirka 1300 elever i språkintruktionsprogrammet är en av gymnasieskolans största utmaningar att säkra kvaliteten i detta program. Den kommunala gymnasieskolan har därför genomfört stora fortbildningsinsatser i form av föreläsningar, handledning och skapande av ämnesnätverk. Med förbättrad kunskap om både utbildningen och elevernas förutsättningar ökar också möjligheten för att eleverna ska klara målen.

Den kommunala gymnasieskolan har under 2016 också säkerställt det systematiska kvalitetsarbetet. Varje enhet har nu ett årshjul och en handlingsplan för sitt arbete utifrån en gemensamt utarbetad grund. På en övergripande nivå följs indikatorer som avbrott, frånvaro och examensprognos upp. Rektorer i den kommunala verksamheten följer särskilt upp frånvaro och eventuella avbrott som en del av sin månatliga uppföljning. Att frånvaro är en viktig faktor att ha kunskap om visas i den senare diskussionen om grundskolan. Ett viktigt uppdrag för gymnasieskolan är också att göra individuella anpassningar för snabbare genomströmning. Genom månadsuppföljningar med varje rektor är tanken att kvaliteten ska höjas ytterligare men effekterna av detta räknar man med ska synas senare. Arbetet präglas av en balansgången mellan långsiktiga och mer snabba insatser. De extra anpassningarna är ett exempel på kortsiktiga insatser som kan göra stor skillnad för individer medan arbetet med utveckling av det systematiska kvalitetsarbetet är ett tydligt exempel på mer långsiktigt arbete.

För den kommunala verksamheten är målsättningen betydligt högre än vad resultaten visar. En av de insatser som diskuteras är att tydligare involvera hela lärargruppen i det gemensamma utvecklingsarbetet, och inte låta det stanna vid bara ett urval karriärlärare. För att underlätta detta har man under året påbörjat planeringsarbetet med en utvecklingsstrategi för att strukturera arbetet med kunskapsspridning, kompetensutveckling och forskningsförankring. Strategin kommer dock införas först under 2017.

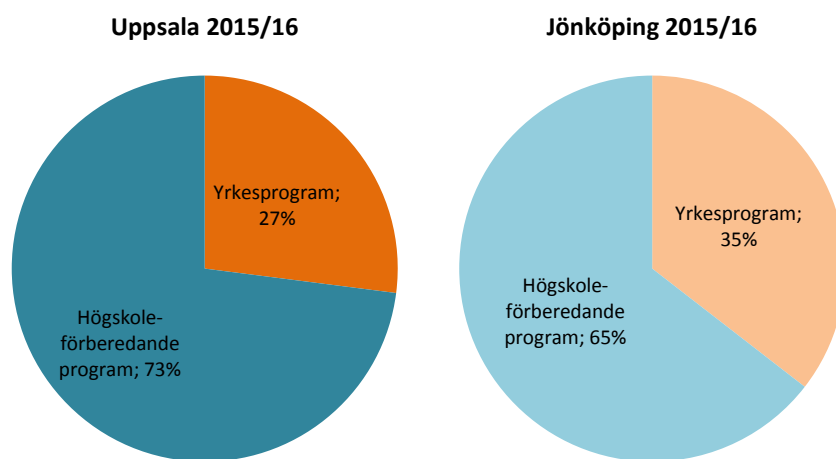
Utmaningar inför framtiden - yrkesutbildningarnas attraktivitet

Det är viktigt att göra väl underbyggda gymnasieval. Det bidrar till att eleverna blir mer motiverade och minskar risken för avhopp och byte av program. Andelen nybörjare på yrkesprogram har minskat sedan början av 2000-talet nationellt. Skolverkets erfarenhet är att elever i högstadiet inte känner till så många yrken och de kunskaper som finns är grunda.

Eftersom det är svårt att välja något som man inte vet om så är det viktigt med välgrundad information till högstadiel elever inför gymnasievalet. Det finns idag en föreställning om att man ska välja de högskoleförberedande programmen för att hålla alla dörrar öppna för framtiden. Enligt Skolverket är det helt enkelt fel. Istället är det de som är intresserade av yrkesprogram som har dörrar öppna. De har rätt att läsa in grundläggande behörighet till högskolan och på så sätt både ha en yrkesutbildning och dörrarna öppna för eventuella högskolestudier. Möjligheten finns också att läsa in grundläggande högskolebehörighet efter gymnasieskolan om man istället föredrar det. Det är ofta betydligt svårare att göra tvärtom, det vill säga att läsa in yrkesämnen efter ett högskoleförberedande program.

Av våra likhetsutsökta kommuner är det Jönköping som lyckats bäst med den resultatindikator som allra bäst mäter målsättningen att alla elever ska nå en gymnasieexamen, nämligen genomströmningen på tre år. Värt att notera är att just Jönköping har väsentligt högre andel elever som läser yrkesprogram än Uppsala (se diagram 3.5 och Tabell 3.1). Resultaten i genomströmning skiljer sig dessutom mest just för yrkesprogrammen där genomströmningen i Jönköping är 9,6 procentenheter högre (78,9 procent) än i Uppsala (69,3 procent). Sökbilden i Uppsala är att den allra största andelen elever väljer att läsa samhällsvetenskapligt program. Under läsåret 2015/16 läste 24 procent av alla elever i årskurs 1 på det samhällsvetenskapliga programmet att jämföra med 15 procent av alla elever i årskurs 1 i Jönköping. Det går att spekulera i att den så kallade Gnosjöandan bidrar till yrkesprogrammets högre attraktivitet i Jönköping, vilket skulle visa på vikten av att synliggöra yrken och företagsamhet i samhället i stort och för elever i grundskolan specifikt för att ge bättre förutsättningar för välgrundade gymnasieval.

Diagram 3.5 Yrkesprogrammets omfattning: Andel elever på högskoleförberedande- respektive yrkesprogram läsåret 2015/16. Jämförelse Uppsala och Jönköping

Källa: Skolverkets databas SIRIS

Tabell 3.1 Yrkesprogrammets omfattning och genomströmning: Jämförelse Uppsala och Jönköping

Program	Uppsala, antal (andel) elever, 2015/16	Jönköping, antal (andel) elever, 2015/16	Uppsala, genomströmning 3 år, startläsåret 2013/14	Jönköping, genomströmning 3 år, startläsåret 2013/14
Yrkesprogram totalt	2049 (27%)	1973 (35%)	69,3	78,9
BF	90 (1%)	190 (4%)	85,7	78,2
BA	247 (3%)	249 (5%)	67,4	88,0
EE	265 (3%)	259 (5%)	81,8	81,9
FT	204 (3%)	182 (4%)	73,1	68,8
HA	178 (2%)	118 (2%)	70,0	76,5
HV	214 (3%)	128 (3%)	63,2	72,2
HT	112 (1%)	66 (1%)	66,7	88,9
IT	14 (0%)	40 (1%)
NB	216 (3%)	126 (2%)	51,4	65,7
RL	107 (1%)	103 (2%)	75,7	73,7
RX	63 (1%)		80,0	
VF	120 (2%)	69 (1%)	90,6	84,0
VO	219 (3%)	263 (5%)	54,0	80,6

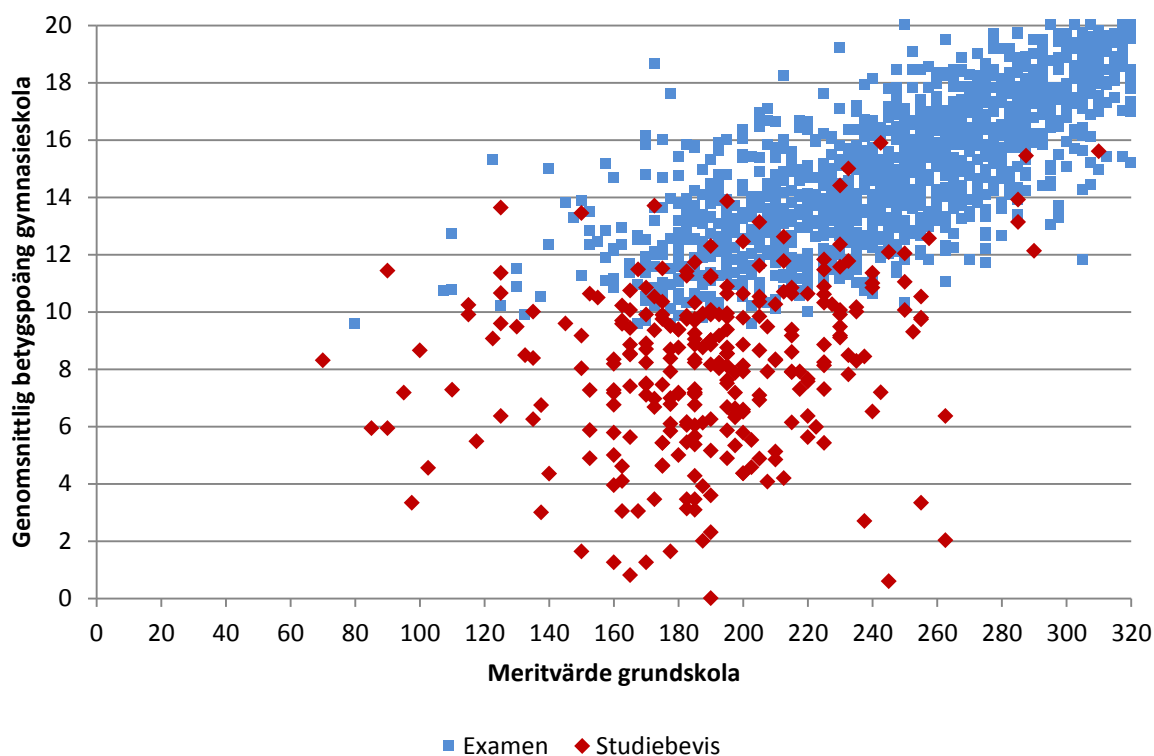
Källa: Skolverkets databas SIRIS

Utmaningar inför framtiden – fördjupad studie av elever som inte når gymnasieexamen

Gymnasieskolans viktigaste mål är att eleverna ska lämna gymnasieskolan med en gymnasieexamen. Diagram 3.6 visar att resultaten redan i grundskolan är avgörande för hur eleverna presterar på gymnasiet. Av de 1649 elever som avslutade sina gymnasiestudier i en av Uppsalas kommunala skolor våren 2016, och vars betyg vi kunnat följa sedan grundskolan, så klarade 266 elever ej de krav som krävs för gymnasieexamen utan avslutade istället sina gymnasiestudier med ett studiebevis. Observera att samtliga elever som inte har fått en examen här är inkluderade i gruppen elever med studiebevis, vi har med andra ord inte exkluderat de elever som har färre än 2500 betygsatta kurspoäng på det sätt som görs av Skolverket i den nationella statistiken.

Diagram 3.6 visar att gruppen elever som gick ut gymnasiet med ett studiebevis hade lägre meritvärde redan i årskurs 9 (genomsnittligt meritvärde från grundskolan: 190) jämfört med de elever som gick ut med en gymnasieexamen (genomsnittligt meritvärde från grundskolan: 246). För att nå en gymnasieexamen krävdes alltså att eleverna i snitt gick ut med ett meritvärde motsvarande C i alla ämnen från grundskolan. Det kan i sig ge upphov till att fundera över den vanligt förekommande resultatindikatorn 'andel som klarat kunskapskraven i alla ämnen' i åk 9, vilket inte, åtminstone i förekommande fall, verkar vara en tillräcklig indikator för den stora målsättningen i ett 0-19-årsperspektiv; att alla elever ska nå en gymnasieexamen.

Diagram 3.6 Jämförelse genomsnittlig betygspoäng gymnasiet med meritvärde grundskolan: Resultat för elever från Uppsalas kommunala gymnasieskolor, avgångsklass gy 2015/16

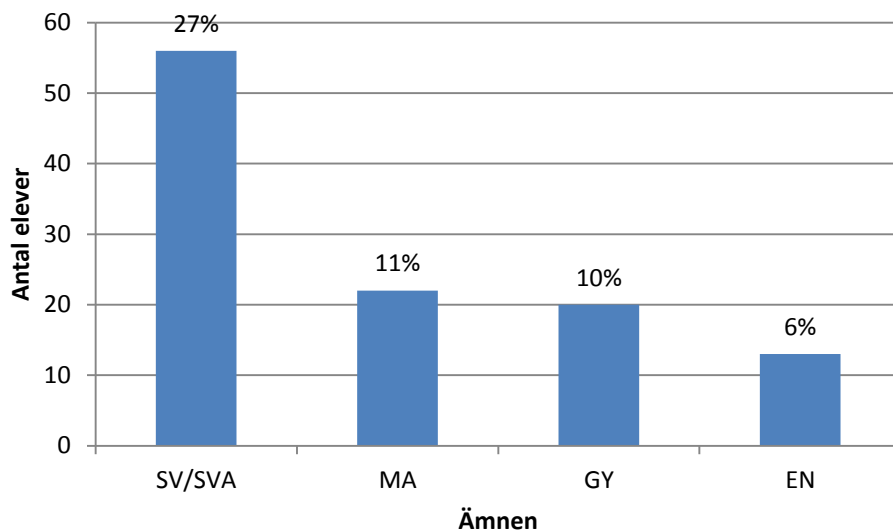

Källa: Uppsala kommuns elevdatabas, Extens

För att få en gymnasieexamen krävs att eleverna har godkända betyg i minst 2250 av de totalt 2500 kurspoängen. Bland sina godkända betyg ska eleven dessutom ha en eller flera kurser i svenska (eller svenska som andraspråk), engelska och matematik omfattande 100 kurspoäng per ämne om eleven läser ett yrkesprogram. Dessutom måste gymnasiearbetet vara godkänt. Från ett högskoleförberedande program gäller motsvarande kriterier men där är kraven på antal godkända kurspoäng högre för svenska (300 poäng) och engelska (200 poäng).

För de elever som fick studiebevis i Uppsalas kommunala skolor, våren 2016, hade endast 58 elever (22 procent) uppnått kravet på godkända kurspoäng i svenska/svenska som andra språk, matte, engelska samt gymnasiearbetet men ändå inte klarat kraven för en gymnasieexamen. Med andra ord misslyckades majoriteten av de elever (208 elever) som inte nådde en examen i ett eller flera av dessa ämnen. Diagram 3.7 visar att över hälften av dessa elever (53 procent) hade underkänt i *enbart ett* av ämnena och gick därmed miste om gymnasieexamen. Det bör finnas stora möjligheter för skolan att hjälpa den här elevgruppen att nå gymnasieexamen.

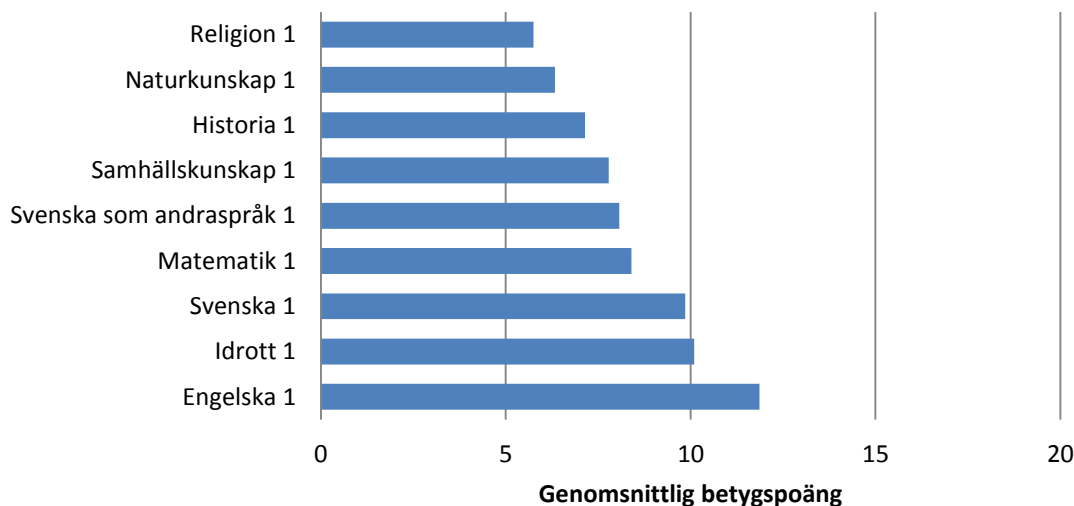
Diagram 3.7 Antal (och andel) elever som saknar obligatoriska godkända kurspoäng i endast ett av ämnena svenska/svenska som andraspråk, matematik, gymnasiearbete eller engelska: Elever i avgångsklass 2015/16 som inte klarat kraven för en gymnasieexamen

Källa: Uppsala kommuns elevdatabas, Extens

Ett annat sätt att titta på vilka ämnen som är svårast för de elever som lämnar gymnasieskolan med ett studiebevis är att titta på den genomsnittliga betygspoängen per kurs. Vi har valt att jämföra betygen för de nio gymnasiegemensamma kurserna (se diagram 3.8).

Diagram 3.8 Genomsnittlig betygspoäng per gymnasiegemensam kurs: Elever i avgångsklass 2015/16 som inte klarat kraven för en gymnasieexamen

Källa: Uppsala kommuns elevdatabas, Extens

De gymnasiegemensamma kurserna ska bygga vidare på elevernas kunskaper från grundskolan och har som uppgift att befästa och vidareutveckla dessa. Diagram 3.8 visar att för de elever som går ut gymnasiet utan att nå en examen är det bara kurserna Engelska 1 och Idrott 1 som har en genomsnittlig betygspoäng motsvarande betyg E eller högre (betyg E=10). Att det är så pass låga genomsnittliga betygspoäng i de första gymnasiegemensamma kurserna som eleverna läser efter att ha lämnat grundskolan styrker det tidigare resonemanget om att åtminstone en del av den grupp som lämnar gymnasiet utan examen har haft svårigheter redan

på grundskolan trots att de där uppnått gymnasiebehörighet. Med ett samlat 0-19-årsperspektiv på utbildningen börjar vi nu ha möjligheten att följa elevers resultat bakåt i utbildningskedjan och framöver bör perspektivet bidra till bättre möjlighet att upptäcka och hjälpa gymnasieelever med svårigheter i ett tidigare skede, möjligen redan i grundskolan.

Sammanfattning gymnasieskola

Trenden i gymnasieskolan är positiv sett till totalen, med en ökande andel elever med gymnasieexamen efter 3 år. Det är glädjande att det främst är en högre andel elever i yrkesprogrammen som går ut gymnasieskolan med en examen. Uppsalas resultat är något bättre än riket, men i jämförelse med den bästa jämförbara kommunen, Jönköping, återstår det arbete att göra. För den kommunala verksamheten har utvecklingen de senaste tre åren gått mot en något ökad total andel elever som går ut gymnasieskolan med studiebevis. Den utvecklingen ska vändas och arbetet riktas mot att öka andelen elever som går ut med gymnasieexamen i alla program.

Två tydliga utmaningar kan urskiljas för gymnasieskolan. Den ena handlar om att öka yrkesprogrammets attraktivitet, en utmaning som återkommer även i nationella sammanhang. I rapporten ges exempel på Jönköping som har en betydligt högre andel elever i yrkesprogram och bland dessa också bättre resultat. Även om elever i högre utsträckning går ut med en yrkesexamen är det fortfarande totalt sett en låg andel som går yrkesprogram.

Den andra utmaningen är att bättre kunna ge stöd till de elever som lämnar gymnasieskolan med studiebevis så att de istället kan lämna gymnasieskolan med en gymnasieexamen. I denna grupp har eleverna i den kommunala verksamheten kunnat studeras närmare. Det är ingen homogen grupp men för mer än hälften av eleverna fattades det bara ett ämne för att nå en examen. Det bör därför finnas stora möjligheter för skolan att med ett väl definierat och riktat stöd kunna hjälpa elevgruppen att nå gymnasieexamen. För eleverna med studiebevis är det också tydligt att det uppstått svårigheter för flera av dem redan i grundskolan.

4. Grundskola

I Uppsala finns totalt 80 grundskolor. Skolorna har olika årskurssammansättningar, är spridda mellan stad och landsbygd och mellan olika huvudmän (58 kommunala och 22 fristående).

Uppföljningen av grundskolan utgår från kunskapsresultat i årskurs 9 samt andel godkända i ämnena engelska, matematik, svenska och svenska som andraspråk i årskurs 6. Därtill presenteras resultat från nationella prov i årskurs 3. Samtliga resultat följs upp genom tidsserier minst tre år bakåt i tiden och i de flesta fall också med jämförelser mellan riksgenomsnittet och den bästa likhetsutsökta kommunen.

Grundskolan är en obligatorisk skolform och uppdraget handlar om att ge samtliga elever förutsättningar att nå målen och utvecklas så långt det är möjligt. Grundskolan ska sålunda ge alla elever möjlighet till fortsatt studiegång, vilket innebär att alla elever ska uppnå minst behörighet till ett yrkesprogram på gymnasiet. Under läsåret 2015/16 gick drygt 130 elever ut från den kommunala grundskolan utan tillräckliga betyg för att komma in på ett nationellt program på gymnasiet. Det finns troligen många förklaringar till varför dessa elever inte nådde kunskapskraven, och rapporten belyser några aspekter som kan bidra till att så många elever som möjligt når kunskapsmålen i grundskolan i framtiden.

Mål och indikatorer

För att nå fram till målet att alla elever ska utmanas i sitt lärande och få goda ämneskunskaper är det av stor betydelse att följa resultatutvecklingen i grundskolan och därför mäts ett antal resultatindikatorer som regelbundet följs upp.

De resultatindikatorer som används för att mäta hur väl grundskolan möter målen är

- Andel elever åk 9 som är behöriga till minst yrkesprogram på gymnasieskolan
- Antal elever med behörighet till gymnasieskolan, samt elever som saknar behörighet
- Andel elever med minst E respektive minst B i alla ämnen
- Meritvärde baserat på 16 ämnen
- Andel elever åk 6 med minst E i matematik
- Andel elever åk 3 som klarat samtliga delprov i nationella provet i matematik

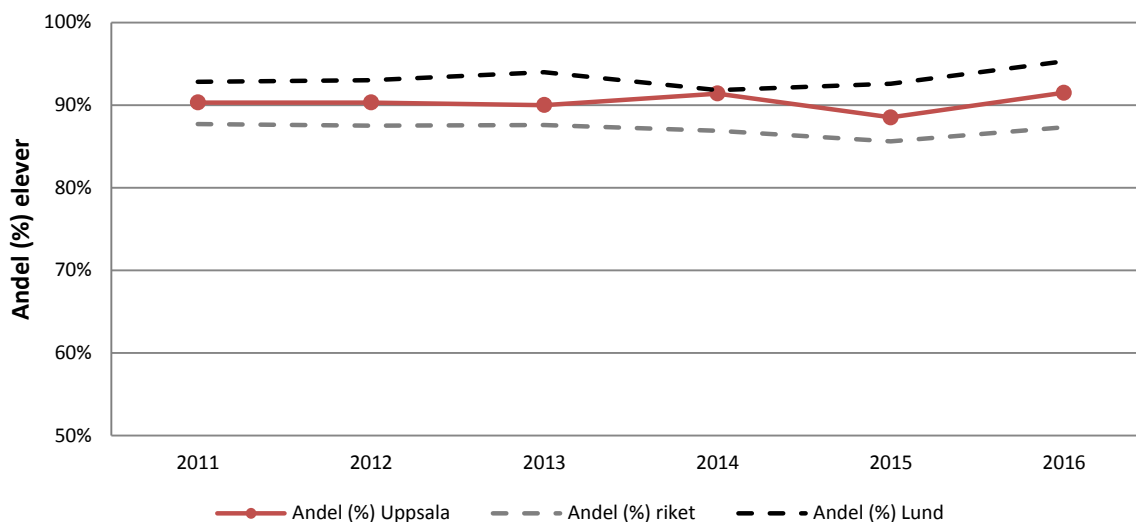
Jämförelser av resultaten görs dels över tid för Uppsala, dels jämförs resultaten med ett riksgenomsnitt för läsåret 2015/16 samt med den likhetsutsökta kommunen med bäst resultat för respektive indikator för läsåret 2015/16.

Samtliga elever ska nå behörighet till gymnasieskolan

Gymnasiebehörighet är grundskolans viktigaste och tydligaste leverans då det ger eleven möjlighet till fortsatta studier. För att klara gymnasiebehörighet till ett yrkesprogram behöver eleverna ha minst betyget E i 8 ämnen (av totalt 17) varav tre måste vara matematik, svenska och engelska. För de ungdomar som inte klarar grundskolan är risken stor att de hamnar i en svårbruten arbetslöshet.³ Uppsalas grundskolor presterar något över rikssnittet och har gjort så under flera år. I jämförelse med Lund presterar dock Uppsala något sämre. Detta visar diagrammet 4.1 nedan.

³ Ett exempel på sambandet mellan ej genomförd grundskola och arbetslöshet ges i ESO-rapporten *Skolmisslyckande – hur gick det sen?* (Ds 2003:33) som behandlar elever som gick ut grundskolan 1990 respektive 1996.

Diagram 4.1 Andel (%) elever åk 9, behöriga till yrkesprogram: Samtliga avgångselever. Tidsserie 2011-2016 för Uppsala, Lund och riket (OBS att y-axeln är bruten och börjar på 50%)

Källa: Kommun- och landstingsdatabasen (Kolada)

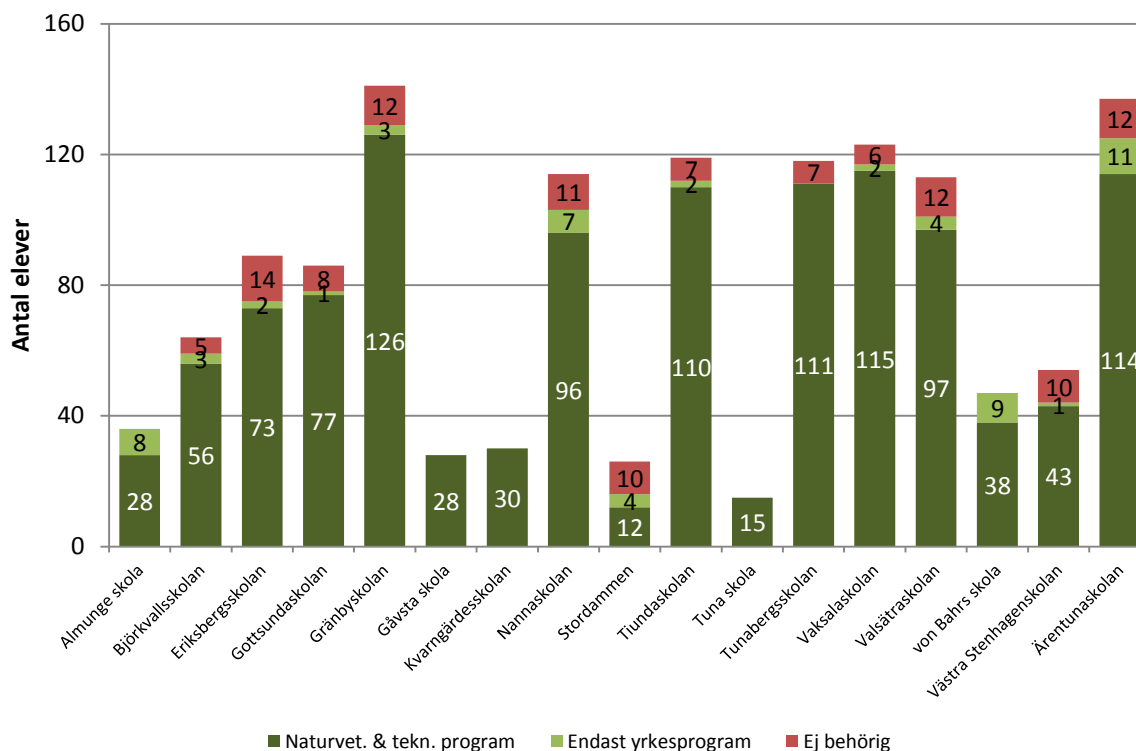
Alla elever räknas

Det är naturligtvis glädjande att andelen elever som klarar behörighet till gymnasiet är konstant hög och till och med ökar något det senaste året. Fortfarande är det dock ett antal elever som lämnar grundskolan utan att ha uppnått tillräckliga resultat för att söka nationellt program på gymnasiet. Totalt rör det sig om drygt 130 elever som slutade den kommunala grundskolan läsåret 2015/2016 utan att uppnå kunskapskraven. I diagram 4.2 visas fördelningen av antal avgångselever per skola. Det synliggör hur många elever som faktiskt inte är behöriga, men också att elevunderlaget på högstadieskolorna i Uppsala varierar stort.

Nyanlända elever med okänd bakgrund inkluderas inte i diagrammet. Dessa elever har befunnit sig i Uppsala under en mycket kort tid och har därför inte samma förutsättningar att klara sina studier som andra elever.⁴

⁴ Diagram med övergripande och jämförande resultat återfinns i resultatbilagan

Diagram 4.2 Antal elever åk 9 år 2016, med behörighet till gymnasieskolan, samt elever som saknar behörighet: Samtliga avgångselever exklusive okänd bakgrund

Källa: Skolverkets databas SIRIS

Öka bredden, bredda toppen

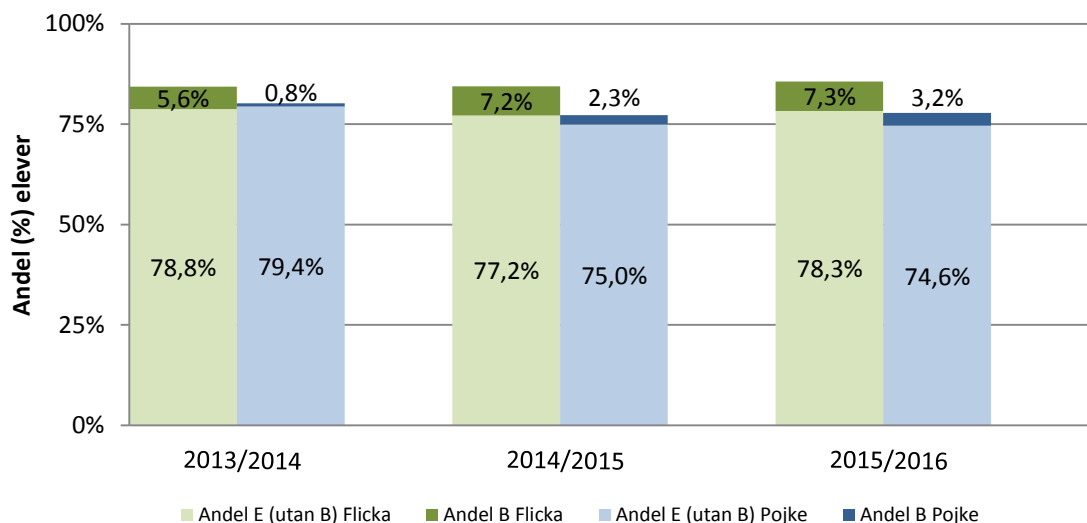
Grunden är som beskrivs ovan att alla elever ges förutsättningar att nå de grundläggande kunskapsmålen i varje ämne. Samtidigt har alla elever också rätt att utmanas i sitt individuella lärande för att nå högre betyg och därigenom nå sin fulla potential. Ett mått på detta är andel elever som uppnått minst E respektive minst B i samtliga ämnen.

Andel elever som uppnått minst betyg E i samtliga ämnen har varit relativt konstant under de tre senaste åren.

Flickor har i högre utsträckning godkända betyg i alla ämnen och skillnaden mellan pojkar och flickor ser dessutom ut att öka något det senaste läsåret. Lsåret 2015/16 skiljde 7,8 procentenheter vilket kan jämföras med 4,2 procentenheter 2013/14.

Andelen elever med minst B i samtliga ämnen, dvs. elever som kan betraktas som högpresterande, har ökat både för flickor och för pojkar. Fortfarande är det dock mer än dubbelt så många flickor som är högpresterande även om skillnaderna har minskat något det senaste läsåret.

Diagram 4.3 Andel (%) elever åk 9, med minst E respektive minst B i alla ämnen: Samtliga avgångselever. Tidsserie 2014-2016.

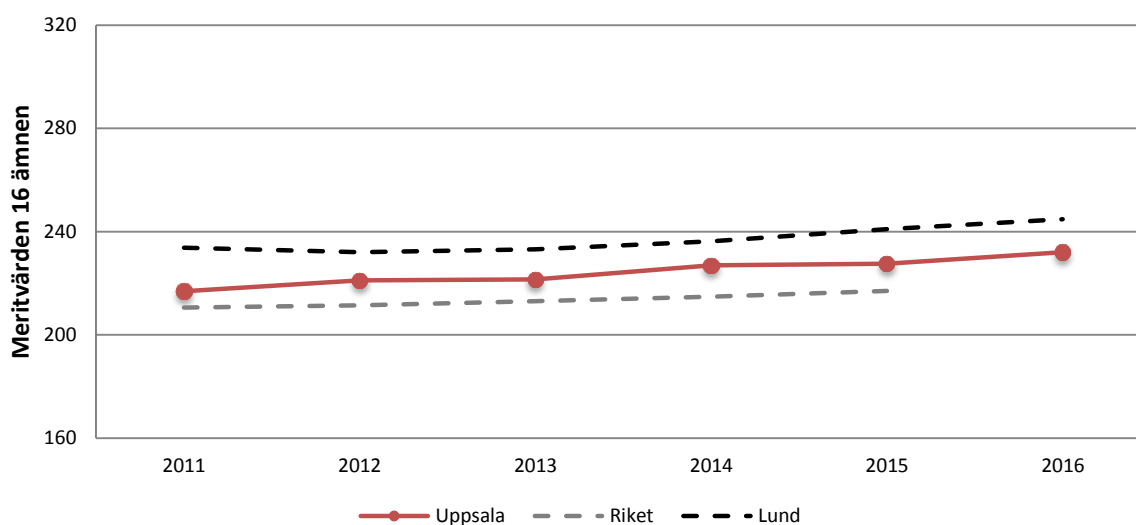

Källa: Uppsala kommuns elevdatabas, Extens

Meritvärde är ett annat mått som signalerar att eleverna inte bara klarat de grundläggande kunskapskraven utan också utmanats i sitt lärande och nått högre betyg. Meritvärdet räknas ut genom att elevernas samtliga betygspoäng läggs samman och sedan divideras med antalet elever. Sedan 2015 används i den officiella statistiken i första hand ett meritvärde baserat på 17 ämnen. För att få en längre tidsserie och kunna jämföra med tidigare år visas i den här rapporten fortfarande det äldre meritvärdet över 16 ämnen.

För det genomsnittliga meritvärdet ligger Uppsala klart över rikssnittet och har gjort så under en lång följd av år. Sedan 2012 ligger Uppsala ganska stadigt på 10 poängs högre meritvärde än riket. Däremot ligger Uppsala mellan 10 och 15 poäng efter Lund. Trenden är dock positiv och betygspoängen ökar stadigt.

Diagram 4.4 Meritvärde 16 ämnen, åk 9: Samtliga avgångselever. Tidsserie 2011-2016 för Uppsala, Lund och riket (OBS att y-axeln är bruten börjar på 160)

Källa: Skolverkets databas SIRIS samt kommun- och landstingsdatabasen (Kolada)

Följa elever genom hela grundskolan

Som en del i att få alla elever behöriga till minst yrkesprogram på gymnasiet ingår att följa upp resultat så tidigt som möjligt under elevernas skolgång. Det är av stor betydelse att synliggöra elever som riskerar att inte nå kunskapsmålen i årskurs 9 så tidigt som möjligt.

Sedan hösten 2012 får eleverna betyg på höstterminen i årskurs 6 vilket innebär att det tydligt går att följa upp och se vilka elever som uppnår kunskapsmålen redan då. Det bör ge goda förutsättningar att upptäcka vilka elever som är i behov av extra stöd då de fortfarande har 3,5 år kvar i grundskolan. I en rapport från Skolverket, *Utvärdering av betyg från årskurs 6*, framkommer att tidiga betyg i skolan kan vara ett verktyg för att upptäcka särskilda behov hos eleverna. Däremot verkar inte betygen i sig göra att fler elever klarar kunskapskraven.⁵

Betygsutvecklingen för elever i årskurs 6 när det gäller engelska, matematik och svenska/svenska som andraspråk har varit relativt konstant under de fyra senaste åren. I svenska har Uppsala 96,9 procent godkända elever år 2016. Det är den högsta andelen av alla likhetsutsökta kommuner.

I engelska har 94,1 procent av eleverna godkända betyg, det är något lägre än Lund, 95,6 procent, som är den ledande kommunen.

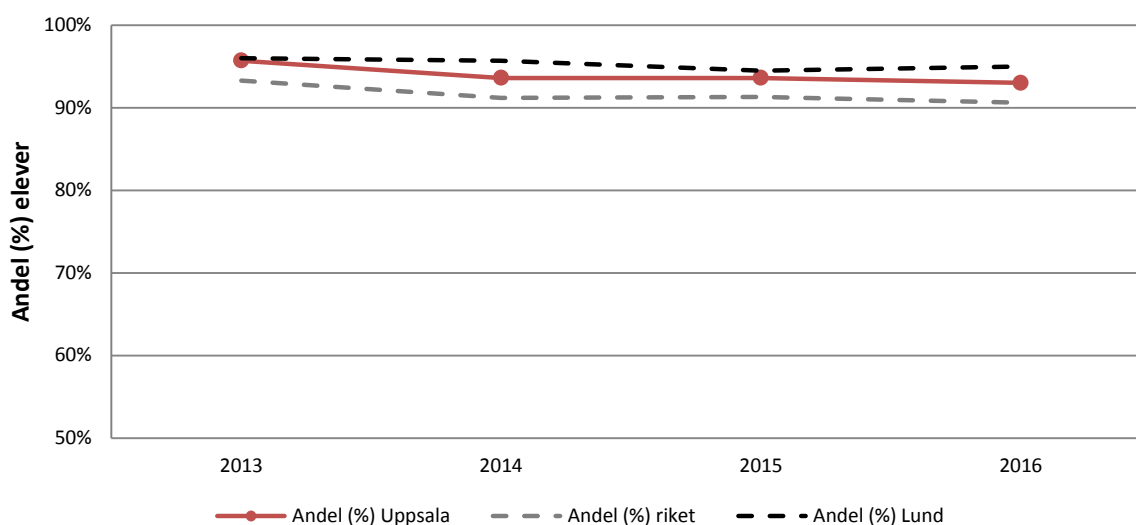
Matematik är det ämnet där Uppsala har en något fallande trend, se diagram 4.5 nedan. Det är dock en trend som ser ut att gälla generellt bland de likhetsutsökta kommunerna och även i riket i stort.

I samtliga tre grundämnen presterar Uppsalas elever klart bättre än riket.⁶

⁵ Skolverket (2017) *Utvärdering av betyg från årskurs 6*

⁶ Diagram över betygsresultat för åk 6 i svenska och engelska återfinns i resultatbilagan

Diagram 4.5 Andel (%) elever i åk 6, som klarat minst betyg E i matematik: Tidsserie 2013-2016 för Uppsala, Lund och riket (OBS att y-axeln är bruten och börjar på 50 procent)

Källa: Kommun- och landstingsdatabasen (Kolada)

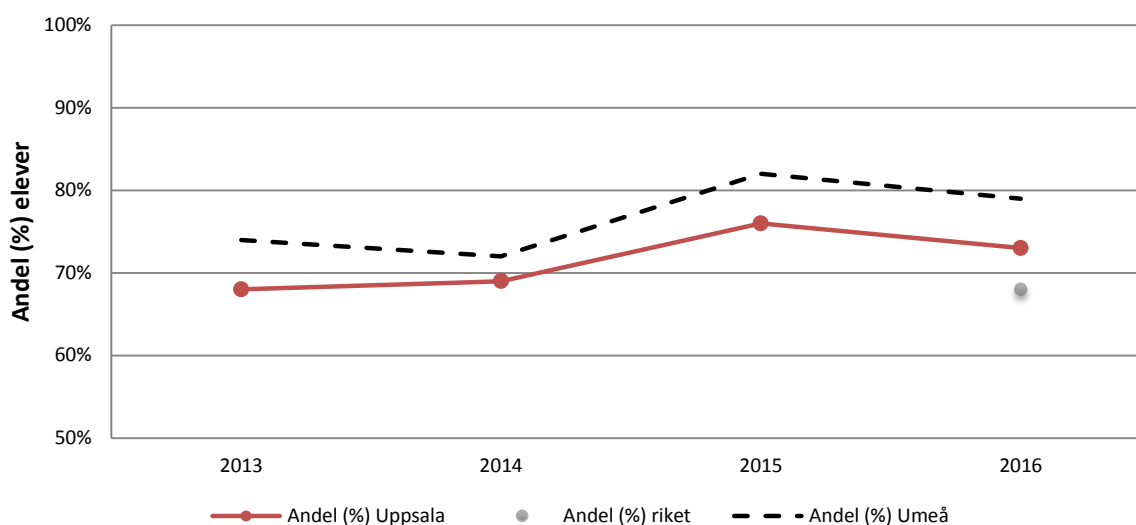
Utöver betyg i årskurs 6 görs nationellt prov i matematik och svenska/svenska som andraspråk redan i årskurs 3. Proven består av sju respektive åtta delprov där läraren gör en bedömning för varje delprov om eleven har uppnått kravnivån eller inte. Någon sammanvägning av samtliga delar i det nationella provet görs inte i årskurs 3 utan varje del bedöms var för sig. Även det bör vara till god hjälp för att synliggöra vilka elever som eventuellt är i behov av extra stöd i undervisningen.

Resultaten från nationella prov i årskurs 3 visar generellt att en allt högre andel elever uppnår kunskapskraven i svenska och under 2016 klarade 81 procent av eleverna alla delprov. Det kan jämföras med Umeå där motsvarande resultat är 88 procent. I matematik är den generella trenden också positiv även om resultat har sjunkit något jämfört med 2015, se diagram 4.6. Andelen elever som uppnått kunskapskraven i alla delprov är i allmänhet lägre i matematik än i svenska. Det gäller samtliga likhetsutsökta kommuner men också riket i stort.⁷

Notera dock att statistiken endast visar resultat för elever som har deltagit i samtliga delprov och säger därför inget om hur stor andel som, av olika anledningar, inte har gjort de nationella proven.

⁷ Diagram över resultat i nationella prov i svenska åk 3 återfinns i resultatbilagan

Diagram 4.6 Andel (%) elever i åk 3, nationella prov, som klarat alla delprov i MA: Tidsserie 2013-2016 för Uppsala, Umeå och riket (endast år 2016) (OBS att y-axeln är bruten och börjar på 50 procent)

Källa: Kommun- och landstingsdatabasen (Kolada)

Insatser under året

Uppsalas kommunala grundskolor har under året tagit emot ett stort antal nyanlända elever. Antalet förberedelseklasser (FBK) har därmed ökat kraftigt. Liksom för gymnasieskolan är det en stor utmaning att på bästa sätt ge nyanlända elever förutsättningar att gå vidare i utbildningssystemet. Det handlar inte bara om att ge ämneskunskaper utan också om att skapa delaktighet och samhörighet. Medvetet och systematiskt har därför antalet platser utökats genom att starta förberedelseklasser på de skolor där målet om en allsidig elevsammansättning ännu inte uppnåtts. Målet med placering av FBK-klasser på dessa skolor är att minska segregationen. Utbildningsinsatser för att möta behovet av ökad kompetens har påbörjats för flera olika yrkesgrupper. Samtliga rektorer med förberedelseklasser har samlats regelbundet för att utbyta erfarenheter och kunskap. De analyser som genomförts visar att arbetet varit mycket framgångsrikt. Ett stort antal skolor har under året fått en mer allsidig elevsammansättning. Kompetensen hos skolornas personal och ledning har ökat kring denna elevgrupp. Den utbildning som påbörjats för att möta denna elevgrupp, främst språk och kunskapsutvecklande arbetssätt, påverkar övrig undervisningskvalitet positivt. En svårighet som uppstått under året är att skapa utrymme i ordinarie undervisningsgrupp för elever som inskrivna i förberedelseklass. Flera rektorer har löst detta genom att övergå från undervisning klassvis till mer flexibla elevgrupperingar.

Ett viktigt led i att förbättra grundskolans resultat har under läsåret varit att implementera en digital lärplattform kallad Unikum. Unikum införs för att ge samtliga skolor ett digitalt verktyg som redskap för att utveckla sitt systematiska kvalitetsarbete. Lärplattformen ger möjligheter för skolans elever och föräldrar att kontinuerligt följa elevens kunskapsutveckling. Plattformen ger också skolans ledning möjlighet att följa resultatutveckling på individ-, grupp- och organisationsnivå. Implementeringen har gått enligt plan vilket innebär att skolorna inför nästkommande läsår kan använda verktyget fullt ut för att följa elever, elevgrupper och hela skolors resultatutveckling. I samtal med grundskolans rektorer framkommer tydligt att tillgången till verktyget gett nya möjligheter att stärka det pedagogiska ledarskapet. I syfte att förbättra kunskapsresultaten har också en satsning på kollegialt lärande som metod i rektorsgruppen prövats under året. På månadsvisa områdesmöten har samtliga rektorer under året givits möjlighet till kollegialt lärande kring

utveckling av undervisning för ökad måluppfyllelse. Utvärderingar visar att mötesformen och metoden uppskattats av grundskolans rektorer. Det är dock mycket svårt att avgöra om detta enskilt har bidragit till att kunskapsresultaten förbättrats i grundskolan.

I syfte att förbättra skolresultaten infördes i slutet av läsåret ett krav på en resultatsammanställning per skola benämnda skolblad. Trots mycket goda intentioner upplevdes arbetet med skolbladen av flera rektorer som en administrativ börda. Stödet till rektorerna avseende resultatsammanställning, jämförelsematerial och underlag för analys behöver förbättras, ett arbete som genomförs tillsammans med enheten för uppföljning och analys.

Övriga insatser som kan haft positiv betydelse för resultatutveckling är den ämnesdag som ägde rum under v 44 samt ämnesgrupper som under året arbetat med ämnesutveckling i nätverksform. Nätverken leds av de kommunövergripande förstelärare som representerar samtliga och samordnas med resurser från systemstöd. Analysen visar att denna satsning upplevs som positiv av deltagande skolor men visar samtidigt satsningen inte nått ut till alla kommunens skolor. Det krävs en tydligare styrning och närmare koppling till verksamhetsplanen för att satsningen ska nå samtliga skolor och bidra till ökad likvärdighet. I analysen av årets kunskapsresultat konstateras också att den särskilda satsning som skett inom ämnet matematik med bland annat specifika analyser av undervisning i ämnet matematik från varje skola ännu inte haft effekt.

I syfte att öka likvärdigheten genom att höja lägstanivån för elevernas kunskapsutveckling har förstelärartjänster till skolor fördelats, inte enbart utifrån elevtal, utan också utifrån låga kunskapsresultat och svårigheter att rekrytera kompetenta lärare. Det går inte att se någon tydlig effekt av denna satsning ännu, men resultatutvecklingen följs noga vid dessa skolor.

Under året har en översyn skett av samtliga skolors elevhälsoarbete. De resursteamledare som finns i grundskolan har med hjälp av bland annat enkäter kartlagt hur lärare, elevhälsopersonal och skolans ledning uppfattar skolans arbete kring elever med behov av stöd fungerar och om skolorna uppnår målet att ha ett inkluderande synsätt som främjar inkludering för samtliga elever. Lokala handlingsplaner har upprättats för skolor som har detta behov. Genomlysningen visar på ett behov av tydligare ledning och styrning. Nästkommande skolledardagar kommer därför att ha temat ”styrning och ledning mot ett inkluderande arbetsätt”.

Utmaningar inför framtiden – Fördjupad studie av elever utan behörighet till gymnasiet

Grundskolans viktigaste mål är att alla elever ska nå behörighet till gymnasieskolan, men goda resultat i grundskolan är också avgörande för en fullföljd gymnasieutbildning och därmed en gymnasieexamen.

För att få mer kunskap kring varför drygt 130 elever slutade den kommunala grundskolan 2016 utan att ha minst behörighet till yrkesprogram på gymnasiet har vi särskilt följt dessa elevers resultat. Den här uppföljningen är i dagsläget endast möjlig att göra för elever i den kommunala skolan eftersom vi saknar resultat på samma detaljnivå för elever på fristående skolor.

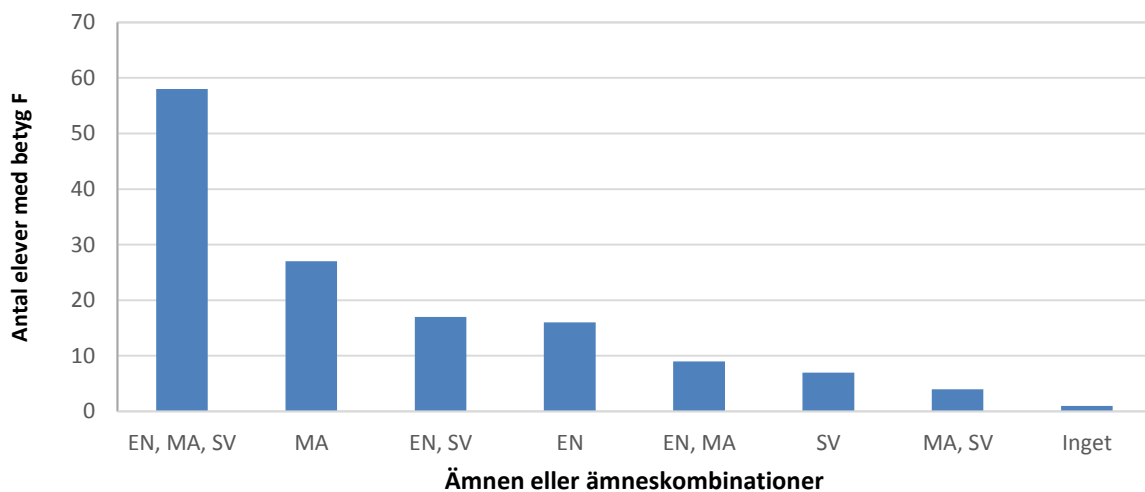
I de delar av uppföljningen där vi följer eleverna tre år bakåt i tiden krävs att samma elever gick i den kommunala skolan redan då. Det innebär att elever som har flyttat till Uppsala under de senaste åren eller som har bytt från en fristående skola till en kommunal skola har exkluderats i analysen.

Betygsresultat i engelska, matematik och svenska för elever utan behörighet till nationellt gymnasieprogram

Ett grundläggande krav för att studera vid ett nationellt program på gymnasiet är godkända betyg i engelska, matematik och svenska/svenska som andraspråk. I diagram 4.7 visas hur fördelningen av underkända betyg för elever ser ut i dessa tre ämnen. De flesta eleverna, 58 stycken har underkänt i alla tre ämnen. Många av dessa elever har dock troligen kommit till Sverige från andra länder under de senaste åren och har därför inte haft samma möjligheter att uppnå godkända betyg.

Värt att särskilt notera är att endast en elev har godkänt i alla tre ämnen, men ändå saknar behörighet till gymnasiet. Det visar att i princip alla elever som får minst godkänt i dessa tre ämnen också har möjlighet att börja på ett nationellt program på gymnasiet. Totalt är det 50 elever som har underkänt i endast ett av ämnena. Lyckas skolan hjälpa dessa elever att nå godkänt skulle antalet behöriga öka markant.

Diagram 4.7 Antal elever med betyg F i engelska, matematik och/eller svenska åk 9: Fördelning av elever som saknar behörighet till gymnasiet, uppdelat på icke godkända ämnen eller ämneskombinationer

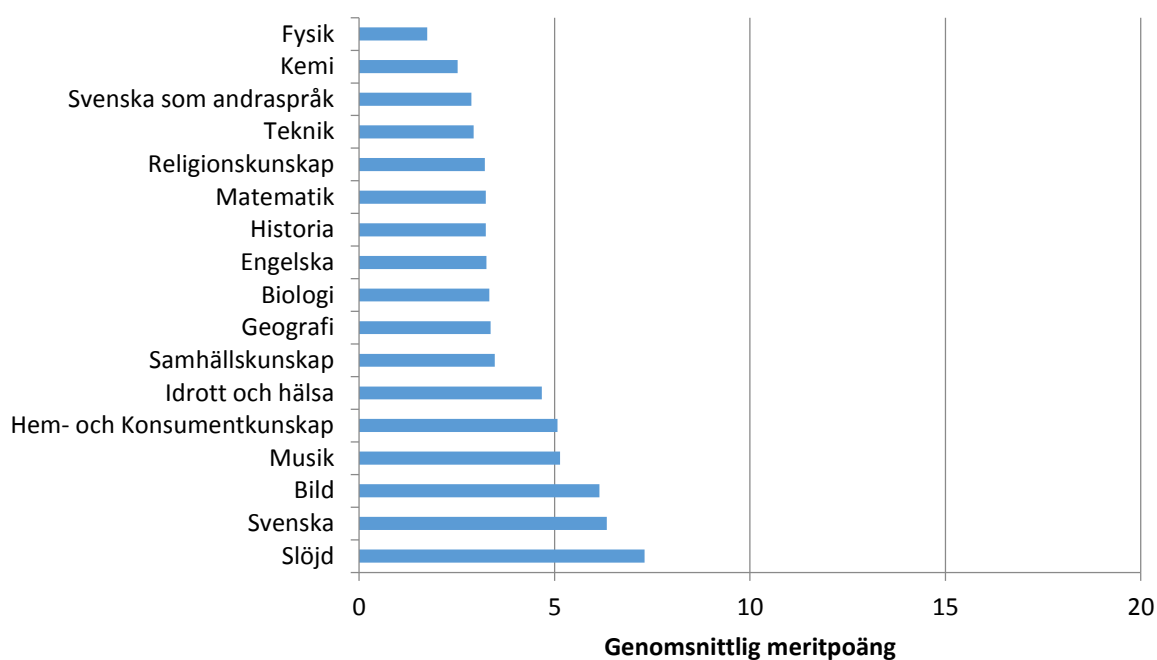

Källa: Uppsala kommuns elevdatabas, Extens

Fysik – ett svårt ämne

För att ge en helhetsbild av vilka ämnen som är svåra för elever utan behörighet till gymnasiet visas i diagram 4.8 genomsnittlig meritpoäng per ämne. De svåraste ämnena är fysik och kemi där eleverna i genomsnitt har en meritpoäng på 1,7 respektive 2,5. Generellt har naturvetenskapliga och tekniska ämnen lägst genomsnittlig meritpoäng, medan mer praktiska ämnen såsom slöjd, bild och musik har de högsta genomsnittliga meritpoängen. De ämnen i vilka denna elevgrupp har högst genomsnittliga meritpoäng är i allmänhet också ämnen som saknar nationella prov som stöd för betygssättning.

Diagram 4.8 Genomsnittlig meritpoäng per ämne åk 9: Elever som saknar gymnasiebehörighet.

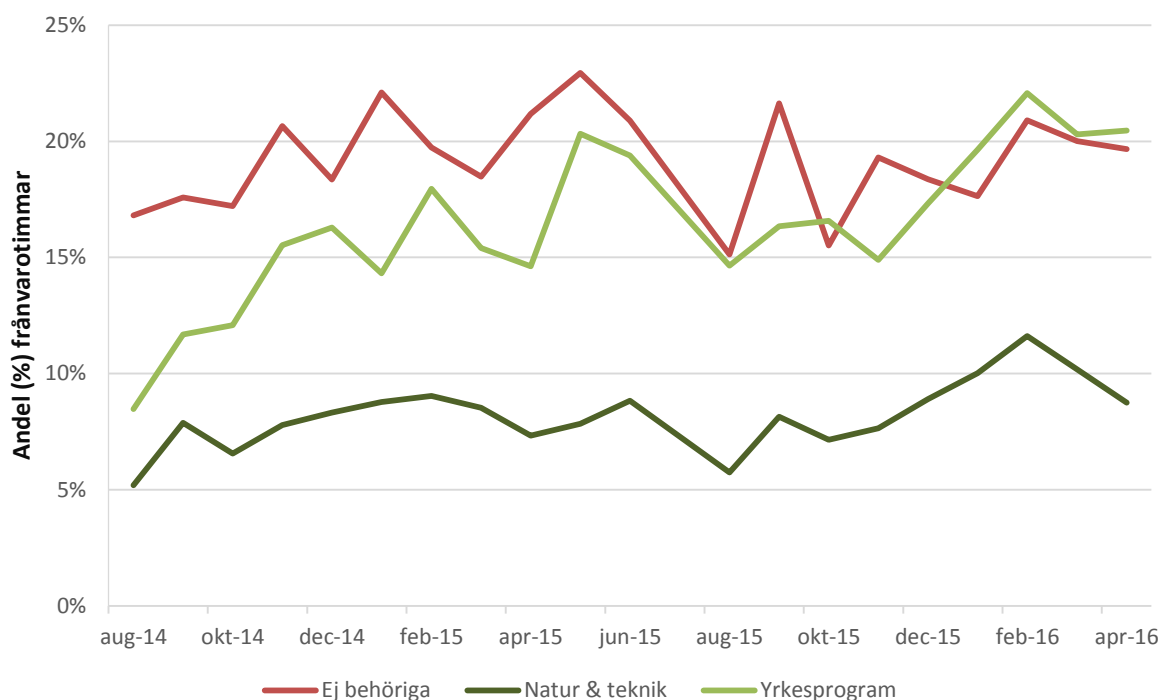
Källa: Uppsala kommuns elevdatabas, Extens

Det är viktigt att vara i skolan

Diagram 4.9 visar andel frånvarotimmar per månad för elever som slutade åk 9 våren 2016. Eleverna har delats in i tre grupper 'elever utan behörighet till gymnasiet', 'elever behöriga till yrkesprogram' och 'elever behöriga till naturvetenskap- och tekniska program'. Tidsserien sträcker sig från höstterminen 2014 då eleverna började årskurs åtta till vårterminen i årskurs nio.

Redan i årskurs åtta finns en tydlig skillnad där elever som senare inte nådde behörighet till gymnasiet har betydligt fler frånvarotimmar jämfört med behöriga elever. Elever som endast har behörighet till yrkesprogram på gymnasiet får allt fler frånvarotimmar under det sista läsåret medan övriga elever ligger relativt konstant. Det är också intressant att notera den extra höga frånvaron i februari och mars och som gäller samtliga elevgrupper. Det är troligen frånvaro som orsakas av influensa och andra för årstiden vanligt förekommande sjukdomar.

Diagram 4.9 Andel (%) frånvarotimmar per månad åk 9: Tidsserie aug 2014 – apr 2016 för elever utan behörighet till gymnasieskola, elever behöriga till yrkesprogram, samt elever behöriga till naturvetenskap- och tekniska program.

Källa: Uppsala kommuns elevdatabas Skola 24

Upptäcka elever med behov av extra stöd tidigt

Eleverna som slutade grundskolan läsåret 2015/16 har sedan årskurs 6 betygssatts i alla ämnen. Det gör det möjligt att följa dessa elever under en längre tid och analysera deras betygsutveckling. För att begränsa och fokusera på de ämnen som tidigare bedömts som extra viktiga ingår i den här studien betygsutveckling i engelska, matematik och svenska/svenska som andraspråk.

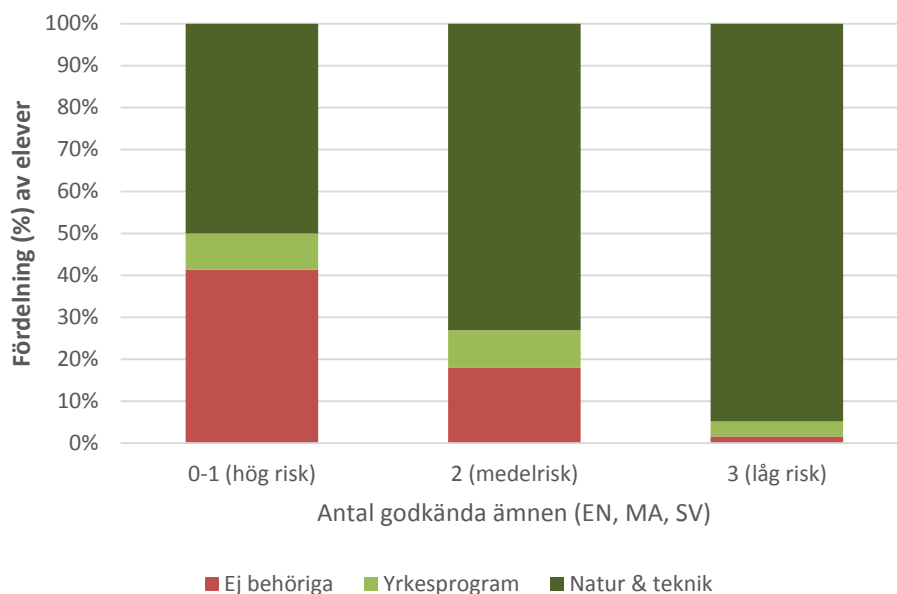
Betygsuppföljningen baseras på samtliga elever som slutade kommunala grundskolan år 2016 och deras betyg i årskurs 6. Det medför att endast elever som gick i kommunala grundskolan i Uppsala redan i årskurs 6 finns med i betygsunderlaget.

Eleverna delas precis som tidigare in i grupperna 'elever utan behörighet till gymnasiet', 'elever behöriga till yrkesprogram' och 'elever behöriga till naturvetenskap- och tekniska program'.

I diagram 4.10 visas hur många av ämnena engelska, matematik och svenska som var godkända redan i årskurs 6 för 2016 års avgångselever. Det bör dock nämnas att de allra flesta har godkända betyg i samtliga tre ämnen varför stapeln till höger baseras på ett stort antal elever. Likväl är det en mycket liten andel som i sexan har tre godkända betyg och som sedan saknar behörighet till gymnasiet. På samma sätt är det tydligt att en stor andel av de elever som inte är godkända i något eller i endast ett ämne i årskurs 6 fortfarande inte är godkända tre år senare. Det här stödjer även den slutsats som Skolverket presenterar i sin rapport där man konstaterar att det ofta tidigt går att veta vilka elever som riskerar att sluta grundskolan utan tillräckliga betyg, men att denna kunskap trots det inte leder till förbättrade resultat.⁸

⁸ Skolverket (2017) *Utvärdering av betyg från årskurs 6*

Diagram 4.10 Fördelning av godkända betyg i EN, MA och SV, åk 6: Samtliga avgångselever 2016

Källa: Uppsala kommuns elevdatabas, Extens

I diagrammet ovan visas elever i tre grupper baserat på varje elevs antal godkända betyg i engelska, matematik och svenska. Utifrån denna indelning där 0-1, 2 eller 3 ämnen är godkända används fortsättningsvis istället benämningarna hög-, medel-, respektive lågrisk. Dessa benämningar antas spegla hur stor risk det är för elever i tidiga årskurser att senare inte uppnå behörighet till gymnasiet.

Utöver betyg i årskurs 6 finns även resultat från nationella prov i årskurs 3 att tillgå. I dagsläget är det dock lite tidigt att se hur väl det nationella provet i årskurs 3 överensstämmer med elevers slutresultat i årskurs 9, eftersom dagens avgångselever inte har några sådana provresultat. Däremot finns möjlighet att koppla resultat från nationella prov i årskurs 3 till elever i årskurs 6. Om resultatet där delas in efter de riskgrupper som beskrivits ovan, dvs. hög, medel och låg, visar resultaten att redan det nationella provet i årskurs 3 bör ge goda förutsättningar att veta vilka elever som senare hamnar i högriskgruppen.

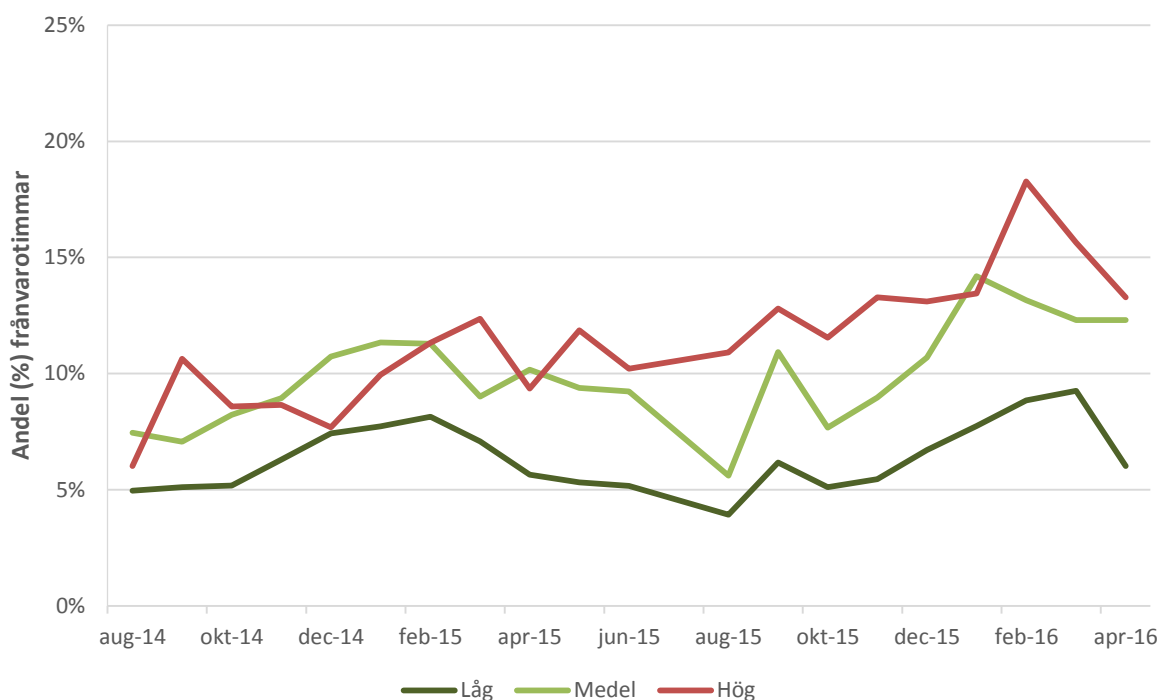
Frånvaro en tidig risksignal

Tidigare visades frånvaron för årskurs 9 med en tidsserie från höstterminen där eleverna började årskurs 8. Motsvarande statistik för årskurs 6, där tidsserien istället startar höstterminen i årskurs 5, visar totalt sett en något lägre andel frånvarotimmar.

I diagram 4.11 visas andelen frånvaro för de tre riskgrupperna. Något som särskilt bör observeras är hur frånvaron successivt ökar för medel- och högriskgrupperna under slutet av årskurs 5 och fram till slutet av årskurs 6. För lågriskgruppen syns inte samma ökning av frånvaron annat än under vissa särskilt sjukdomsdrabbade perioder.

Elever som senare under skolgången kan riskera att få problem att uppnå kunskapsmålen har följaktligen högre frånvaro från slutet av årskurs 5 och framåt.

Diagram 4.11 Andel (%) frånvarotimmar per månad åk 6: Tidsserie aug 2014 – apr 2016 för elever i riskgrupp låg, medel och hög.

Källa: Uppsala kommuns elevdatabas Skola 24

I studien av betygsresultat och frånvarostatistik är det tydligt att det i många fall tidigt går att se vissa mönster som utmärker de elever som senare kan komma att få problem att uppnå kunskapskraven i grundskolan. Det är dock inte självklart att sådan kunskap i slutändan leder till förbättrade resultat eftersom elever med svårigheter troligen redan är kända för skolpersonalen. Det finns studier som snarare visar på motsatsen då eleverna riskerar att tidigt under sin skolgång få en etikett som lågpresterande vilket i förlängningen kan missgynna utvecklingen.⁹ Framtidens utmaning blir att hantera den information som betyg och nationella prov ger för elever på låg- och mellanstadiet för att på bästa sätt bidra till alla elevers måluppfyllelse.

De resultat som visats ger vid handen att det finns indikatorer redan i tidiga skolår som kan ge signaler om hinder för att nå en gymnasieexamen. Nästa steg blir att se närmare på förskolans arbete med barnens utveckling och lärande.

Sammanfattning grundskola

Resultaten för grundskolan är tydligt positiva och Uppsalas resultat står sig väl i jämförelse med riket. En högre andel elever än tidigare lämnade våren 2016 grundskolan med behörighet till gymnasieskolan. I 2016 års resultat räknas inte elever med okänd bakgrund in i den nationella statistiken. Orsaken är att den gruppen utgör ett så stort antal i 2016 års elevkull. Det är inte rimligt att förvänta sig att elever som hunnit gå bara några månader i svensk skola ska ha hunnit nå samtliga kunskapsmål i alla ämnen.

Även grundskolans elever har undersökts närmare med utgångspunkt i de elever som inte klarade målen, det här fallet behörighet till gymnasieskolan. Också i detta fall handlar det om elever i den kommunala verksamheten då det är dessa elever som det finns möjlighet att följa

⁹ Bagger, Anette: (2015) *Prövningen av en skola för alla. Nationella provet i matematik i det tredje skolåret*

över tid. Också för grundskolans del kan man lyfta två tydliga utmaningar, en kopplad till ämnena svenska, engelska och matematik, en kopplad till elevers frånvaro.

De tre ämnena svenska respektive svenska som andraspråk, matematik och engelska är nödvändiga för att kunna uppnå gymnasiebehörighet. För de elever som inte uppnådde behörighet kan man konstatera att det fanns en hög andel av eleverna som hade problem redan i årskurs 6 i dessa ämnen och ett parallellt mönster kan iaktas mellan årskurs 6 och 3. Det går således att upptäcka behov av stöd tidigt men det är då också nödvändigt att rätt stöd sätts in.

Grundskolans andra utmaning pekar på samma elevgrupp, för även när det handlar om frånvaro går det att se att de elever som inte klarar gymnasiebehörighet också har högre frånvaro. Det är likaså viktigt att vara uppmärksam på de yngre eleverna för även bland dem finns det en trend att de elever som har problem vad gäller betyg och provresultat också har en högre frånvaro.

5. Förskola

I Uppsala finns 198 förskolor och 32 familjedaghem, eller pedagogisk omsorg som är den korrekta benämningen. Fördelningen mellan kommunala och fristående verksamheter är tämligen jämn vad gäller antalet enheter, men den kommunala verksamheten är betydligt större i fråga om antal barn i verksamheten (ca 63 procent av barnen finns i kommunala förskolor och pedagogisk omsorg).

Under 2016 gick totalt cirka 11800 barn i förskola. Eftersom förskolan tar emot nya barn under hela året växlar siffrorna varje månad och det är också stor skillnad mellan antalet barn om man jämför vår och höst. I samband med skolstarten till läsåret 2015/16 lämnade knappt 1500 5-åringar förskolan för att börja i förskoleklass. Under läsåret fylls sedan platserna i förskolan på och trycket är allra högst i maj månad. Förskolans årscykel har således en egen rytm som inte liknar de andra skolformernas.

I rapporten presenteras resultat både för hemkommunen totalt och för den kommunala huvudmannen.

Uppföljning av förskolan 2016

Uppföljning av förskoleverksamheten sker genom inhämtande av statistik om barnantal och personal, genom enkäter till förskolechefer samt genom en enkät till barnens vårdnadshavare. Den kommunala verksamheten gör också årligen egna uppföljningar i kvalitetssäkringssystemet Qualis. De fristående förskolornas verksamhet följs även upp genom tillsyn, där målsättningen är att genomföra tillsyn i snitt vart tredje år i respektive förskola. Övergripande resultat av tillsynen presenteras i en egen rapport.

Enkäten skickas ut till samtliga vårdnadshavare som har sina barn placerade i förskola och pedagogisk omsorg, en enkät för varje barn. 2016 handlade det om drygt 11 000 barn. 6 477 svar inkom, vilket ger en svarsfrekvens på 57 procent

Enkätfrågorna är samma sedan 2012, något som gör det möjligt att göra jämförelser över tid. Enkäten består av 16 frågor och innehåller till stor del frågor som har sin utgångspunkt i läroplanens övergripande mål, se bilaga 1.

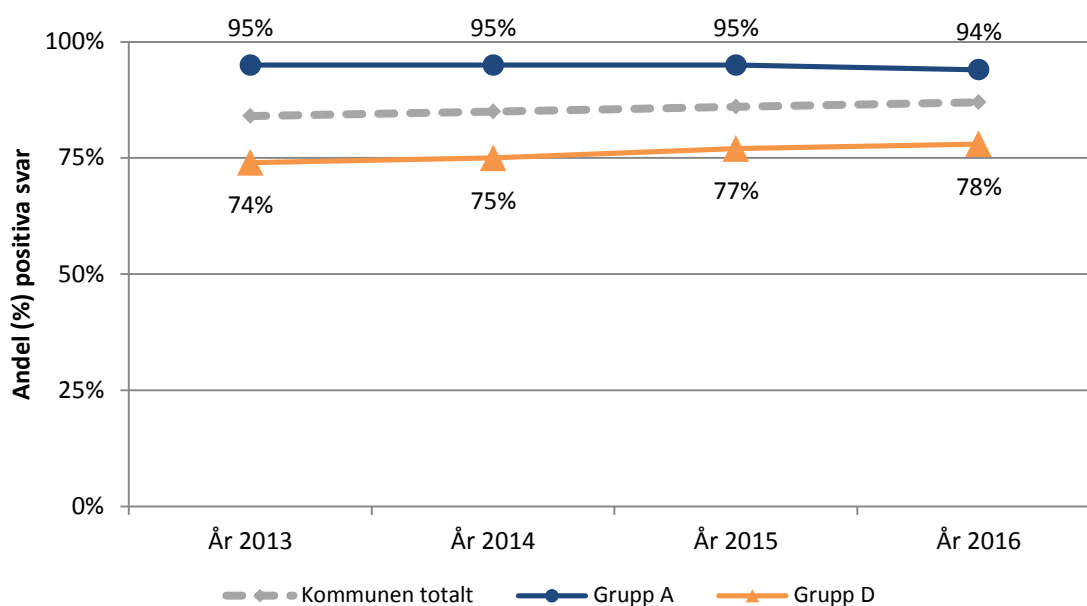
Resultat över tid

När det gäller förskola kan man konstatera att tendensen de senaste fyra åren varit positiv, sett till föräldraenkätens resultat. Andelen positiva svar har ökat stadigt med en procentenhet per år sedan 2012 och 2016 var medelvärdet för föräldraenkäten totalt sett 87 procent positiva svar. Den positiva trenden syns i snart sagt alla frågor och det finns också specifika frågor där resultaten stärkts påtagligt under perioden.¹⁰

Om man delar in förskolorna i fjärdedelar och jämför den fjärdedel som har högst resultat (grupp A) med den fjärdedel förskolor som har lägst resultat (grupp D), kan man se att det är förskolorna i grupp D som främst höjt sina resultat. Detta konstaterades även i förra årets rapport och är en väldigt positiv utveckling. Sett till en övergripande nivå innebär det att likvärdigheten i hur föräldrar upplever förskolans kvalitet förbättras. Detta visas i diagram 5.1 nedan.

¹⁰ Övergripande resultat för föräldraenkäten och resultatutveckling per fråga återfinns i resultatbilagan.

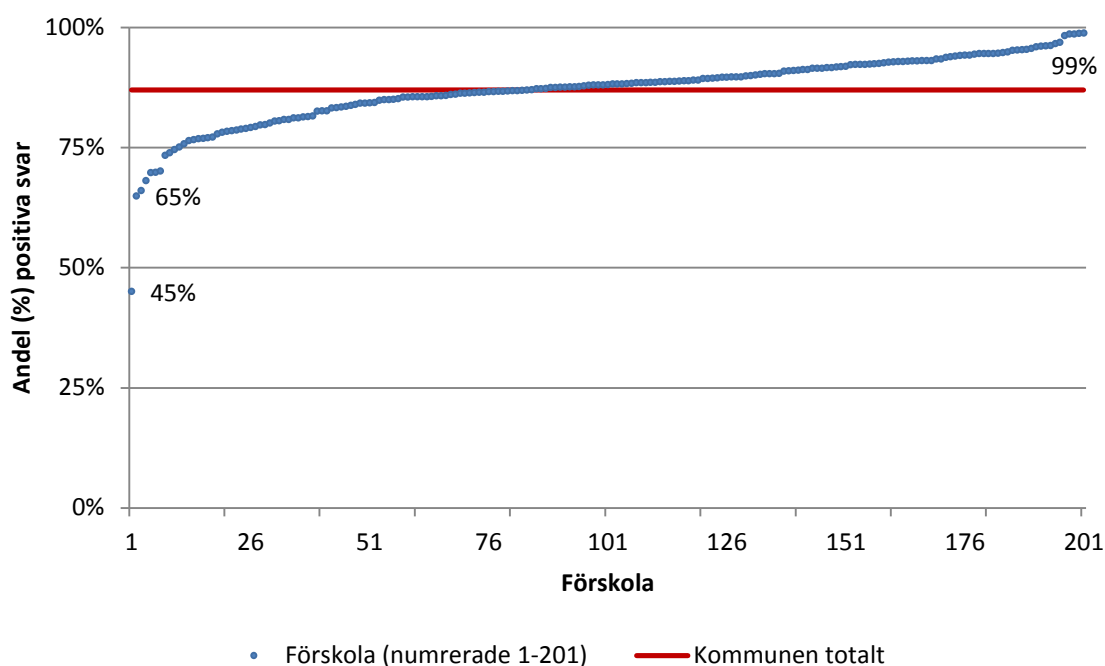
Diagram 5.1 Resultat föräldraenkät, samtliga frågor, 2013-2016: Andel (%) positiva svar, medelvärde för kommunen totalt samt högsta och lägsta fjärdedel (grupp A respektive grupp D) 2013-2016.

Källa: Uppsala kommuns föräldraenkät 2013-2016

Spridningen mellan olika förskolor är dock fortfarande relativt stor och det finns förskolor där resultatet ligger avsevärt lägre än genomsnittet. Diagrammet 5.2 nedan visar specifika värden för varje förskola vad gäller enkätresultat. (Varje blå punkt motsvarar en förskolas värde.) De två förskolorna med lägst värden är utmärkta med siffror, liksom det högsta värdet (det högsta värdet, 99 procent positiva svar, delas av fyra förskolor). Hoppet mellan de två första är som synes stort (20 procentenheter) och det kan vara idé att inte utgå från ett ytterlighetsvärde, i synnerhet som det för förskolan med lägst resultat rör sig om få svar (11 st). Den kurva som visas i diagrammet nedan pekar på att en majoritet av förskolorna når ett medelvärde över snittet. Det är i sig positivt men det betyder också att det finns ett antal förskolor som har betydligt lägre värden. 2015 var spridningen mellan 61,5 och 100 procent positiva svar, vilket innebär att spridningen minskats det senaste året (om man undantar förskolan med lägst värde) och det är att se som en positiv utveckling.

Diagram 5.2 Resultat föräldraenkät, samtliga frågor, 2016, per förskola: Andel (%) positiva svar per förskola och medelvärde för kommunen totalt.

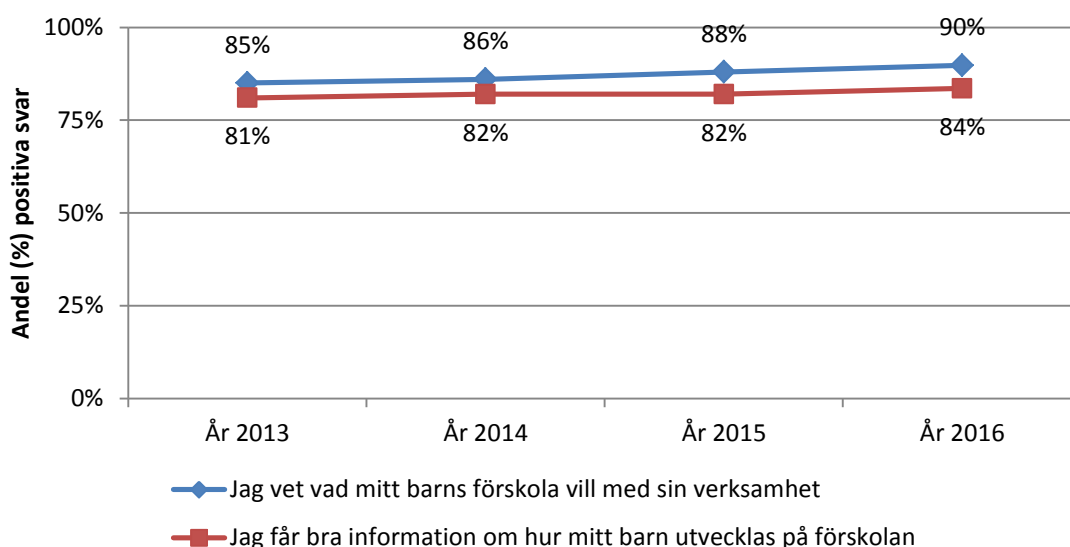

Källa: Uppsala kommuns föräldraenkät 2016

Kommunikation mellan förskola och hem

Förutom en övergripande beskrivning av enkätresultatens utveckling kan det också finnas skäl att se närmare på enskilda frågeresultat. En av de mest tydliga positiva trenderna syns vad gäller frågan om man vet vad förskolan vill med sin verksamhet. Det kan tolkas som att kommunikationen med hemmet har förbättrats och är i sin tur en framgångsfaktor i arbetet med att stärka dialogen mellan förskola och hem. Detta resultat kan jämföras med utvecklingen i frågan om huruvida man som förälder får bra information om hur ens barn utvecklas i förskolan. Även där är utvecklingen positiv men i något lägre grad, vilket visas i diagram 5.3.

Diagram 5.3 Kommunikation mellan förskola och hem: Andel (%) positiva svar, medelvärde för kommunen totalt 2013-2016

Källa: Uppsala kommuns föräldraenkät 2013-2016

Insatser under året

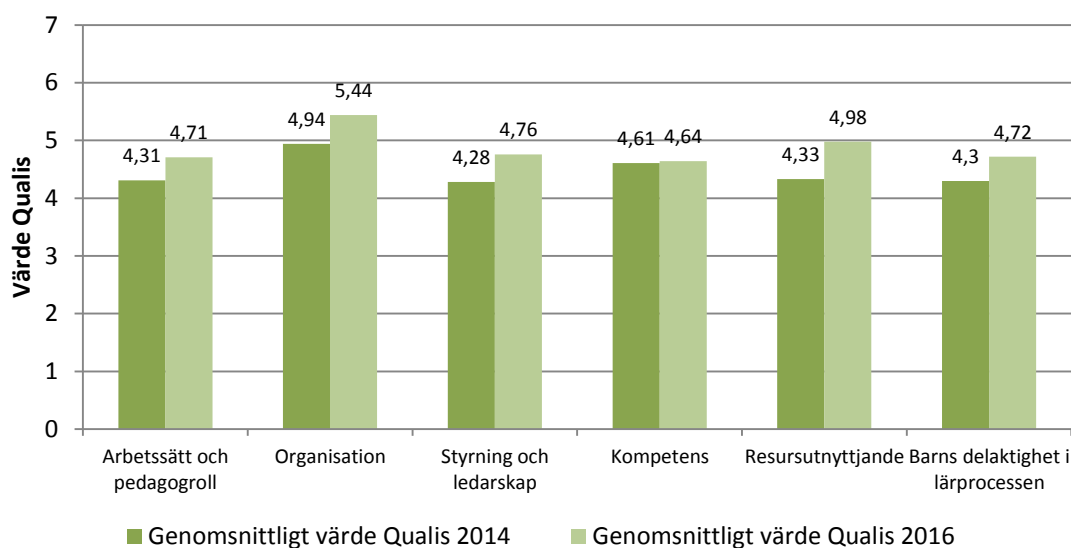
I den kommunala förskolan har man arbetat med flera olika insatser för att stärka verksamhetens kvalitet. Till dessa hör dialoger för både förskollärare och barnskötare och att stärka utvecklingsgruppsledarna i sitt ledarskapsuppdrag. Man har också skapat en organisation för gemensam reflektionstid för kollegialt lärande.

Kompetensen har fördelats mer jämnt till de olika enheterna utifrån en gemensamt framtagen modell. Den breddade kompetensen har bidragit till ett gemensamt ansvarstagande för en ökad likvärdighet på både verksamhets- och enhetsnivå.

I förskolornas dagliga arbete har man arbetat med att reflektera tillsammans med barnen och att öka deras förmåga att uttrycka sina tankar. Det har bidragit till att barnen idag i högre utsträckning än tidigare är delaktiga i sina läroprocesser och att barnen får större utrymme än tidigare för reflektion över sitt lärande. Ökad reflektion tillsammans med barnen har lett till ökat inflytande för barnen. Inflytandet har ökat barnens engagemang och lust att lära. Varierade och tillgängliga lärmiljöer har enligt kvalitetsrapporterna lett till lugnare miljöer och sammanhang samt att barnen blivit mer självständiga, nyfikna, undersökande, kreativa, problemlösande och utforskande.

Effekten av insatserna som beskrivits ovan visar sig i ökade Qualisvärden, något som synliggörs i diagrammet 5.4 nedan.

Diagram 5.4 Kvalitetsvärden förskolan: Genomsnittliga värden Qualis 2014 respektive 2016, kommunala förskolor, Uppsala

Källa: Qualis

Utmaningar inför framtiden

Med utgångspunkt i målet att alla elever ska nå gymnasieexamen behöver frågan ställas om vilka prioriteringar som är möjliga att göra inom förskolan för att underlätta för varje individ att nå målet. Förskolans läroplan skiljer sig från övriga skolformer då den beskriver vilka resultat *verksamheten* ska nå. För barnen i förskolan finns varken mål att uppnå eller strävansmål. Trots detta betonas i läroplanen vikten av varje barns utveckling och lärande. För att verksamheten ska nå goda resultat behöver förskolan också ha kunskap om varje barns progression i lärandet. Det handlar inte om att mäta barns förmågor eller att betygsätta dem, utan att kunna synliggöra att varje barn verkligen utvecklas på ett positivt sätt utifrån sina förutsättningar och behov.

I Skolinspektionens granskning om pedagogiska kvaliteter i förskolan konstateras att ett utvecklingsområde är själva undervisningen. Rapporten pekar på att det råder osäkerhet om vad undervisning i förskolan innebär och att den undervisning som bedrivs inte är en målstyrd process. Det för med sig en risk för att barnen inte utmanas och lär i riktning mot de mål som finns i läroplansuppdraget.¹¹

För att få en bild av läget i Uppsala har en enkät skickats ut till samtliga förskolechefer i Uppsala under 2016, både för kommunala och fristående förskolor. Enkäten innehåller frågor om förskolans undervisning; i vilken utsträckning varje förskola aktivt arbetar med läroplanens uppdrag och huruvida samtliga ämnen berörs under ett år. Enkäten har utformats som en självvärdering. Eftersom 2016 var första året enkäten gick ut går det inte att avläsa trender eller tendenser i svaren men resultaten är ändå intressanta, inte minst i relation till Skolinspektionens granskning.¹²

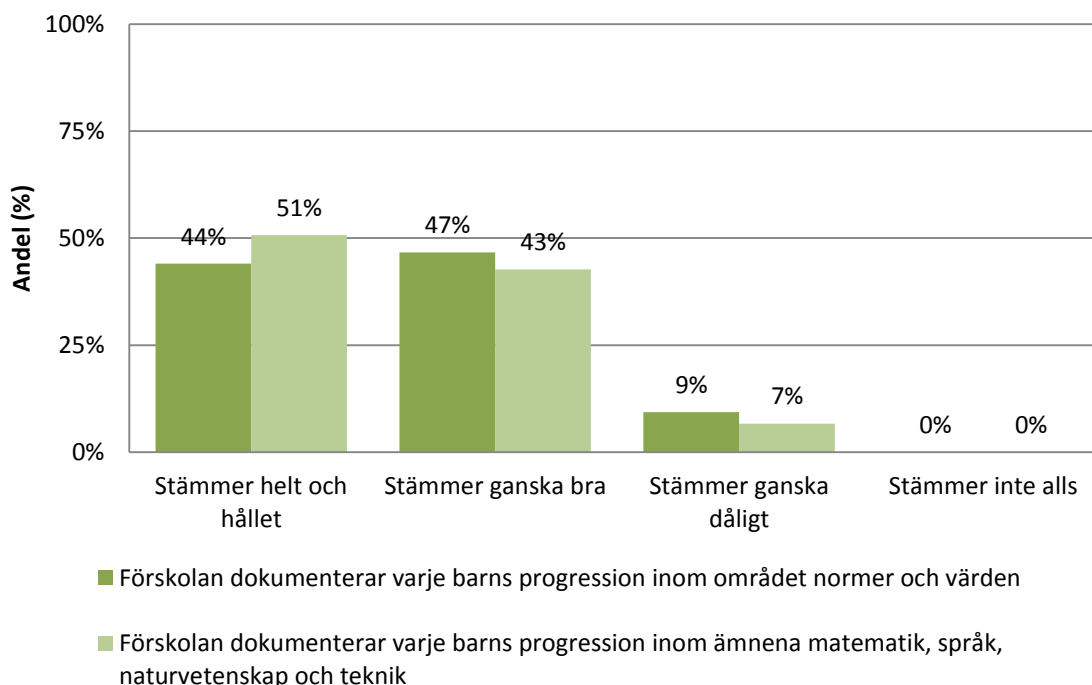
Om barnens möjlighet till utveckling ska optimeras behöver undervisningen i förskolan vara utformad så att den bidrar till en tydlig progression i lärandet. Det kräver i sin tur att förskolan har kunskap om varje barns utveckling och att man förmår dokumentera denna. I enkäten

¹¹ Skolinspektionen: *Förskolans kvalitet och måluppfyllelse* (2017), se särskilt s. 14-15

¹² För enkätens frågeformuleringar, se Bilaga 5 i rapporten. Övergripande resultat av enkäten till förskolechefer återfinns i resultatbilagan.

ställdes frågor om i vilken utsträckning förskolan dokumenterar varje barns progression, både vad gäller ämnena matematik, språk, naturvetenskap och teknik och vad gäller området normer och värden. Resultatet från enkäten visade att en tämligen hög andel förskolor tycker att man lyckas med denna dokumentation men att det återstår arbete innan man kommit ända fram, vilket syns i diagram 5.5.

Diagram 5.5 Dokumentation av barns progression: Andel (%) svar per svarsalternativ, medelvärde kommunen totalt, 2016.

Källa: Uppsala kommuns enkät om förskolans läroplansmål 2016

Att inte samtliga förskolor svarar ”Stämmer helt och hållet” på de båda påståendena ska i sig inte betraktas som ett problem, utan visar snarare att det finns en medvetenhet om att detta är ett område som förskolan kan utveckla.

Den kommunala förskolan har identifierat sina tydligaste utmaningar i ett kvalitetsperspektiv. Dessa fångas via kvalitetssystemet Qualis. Inom området utveckling och lärande handlar det bland annat om att få alla nivåer att arbeta efter en tydlig planering för att stimulera och utmana varje barns språk- och kommunikationsutveckling och varje barns förståelse för matematik, naturvetenskap och teknik.¹³ En annan utmaning är att bedriva systematisk metodutveckling med utgångspunkt i forskningsrön och beprövad erfarenhet.¹⁴ För att möta dessa utmaningar har den kommunala förskolan under 2016 påbörjat ett projekt med att stärka medvetenheten och kunskapen om vad undervisning i förskolan innebär. Projektet är en forskningsstudie, initierad av IFoUs, där flera kommuner samarbetar och prövar olika undervisningsmetoder.

Matematik

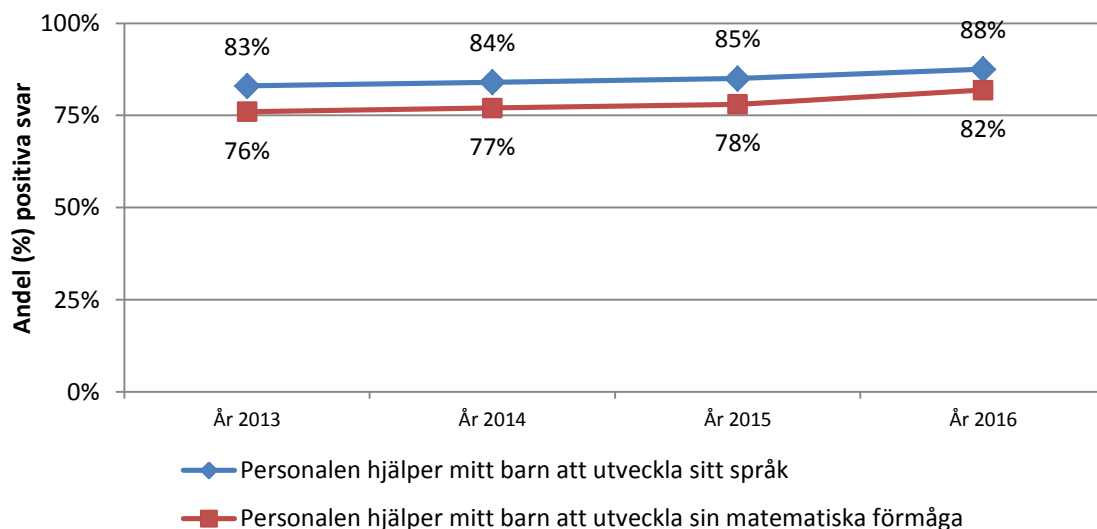
Utifrån den närmare studien av matematikresultaten för de yngre eleverna i grundskolan finns det skäl att också se på hur arbetet med matematik utformas och upplevs i förskolan. I föräldraenkäten finns en fråga om huruvida personalen i förskolan hjälper till att utveckla barnets matematiska förmåga. Det är den fråga i enkäten som under de senaste fyra åren

¹³ Qualis: Utveckling & lärande steg 6

¹⁴ Qualis: Utveckling & lärande steg 7

utvecklats mest positivt. Det kan vara en effekt av att arbetet med undervisningen i förskolan tydliggjorts. Samtidigt är frågan om matematik en av de frågor som fortfarande har lägst andel positiva svar. I diagrammet 5.6 nedan jämförs enkätresultaten för frågan om utveckling av matematisk förmåga med en närbesläktad fråga om språklig utveckling.

Diagram 5.6 Resultat föräldraenkätfrågor om matematik respektive språk: Andel (%) positiva svar, medelvärde för kommunen totalt 2013-2016.

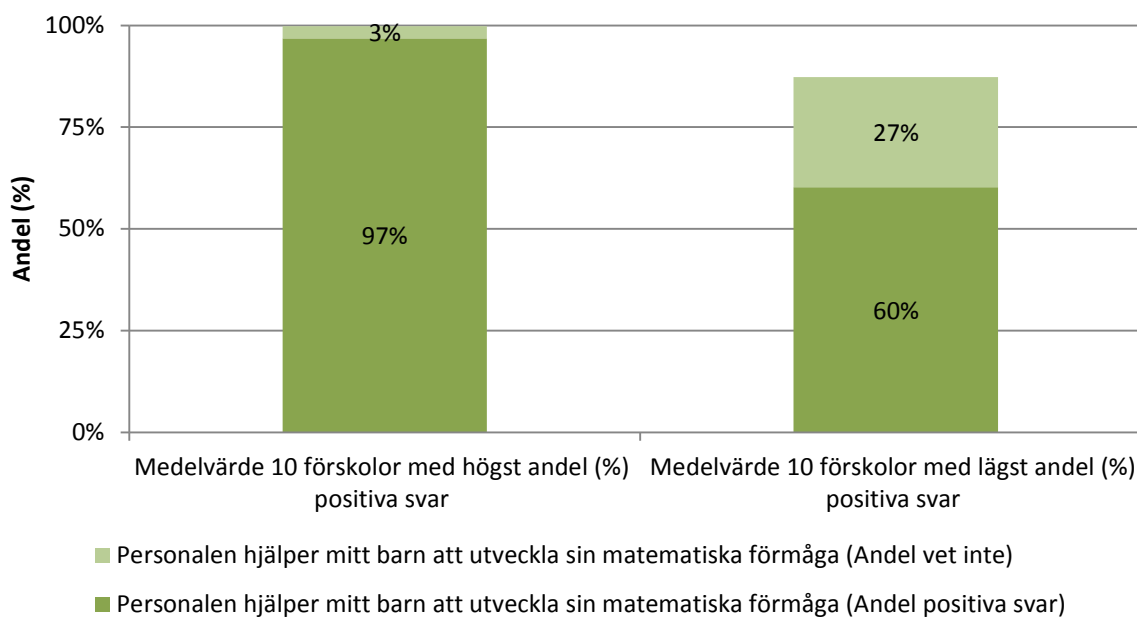

Källa: Uppsala kommuns föräldraenkät 2013-2016

Kanske kan de något lägre resultaten för frågan om matematik ha att göra med att det som förälder är svårare att veta om barnets matematiska förmåga utvecklas i relation till hur den språkliga förmågan förbättras.

Frågan om matematik är en av dem där flest föräldrar svarat 'Vet inte'. (14 procent totalt) Jämför man de tio förskolor som hade högst andel positiva svar med de tio med lägst andel positiva svar syns det tydligt att en låg andel positiva svar kan höra samman med att många föräldrar svarar 'Vet inte'. Se diagram 5.7. Detta mönster gäller dock inte samtliga frågor.

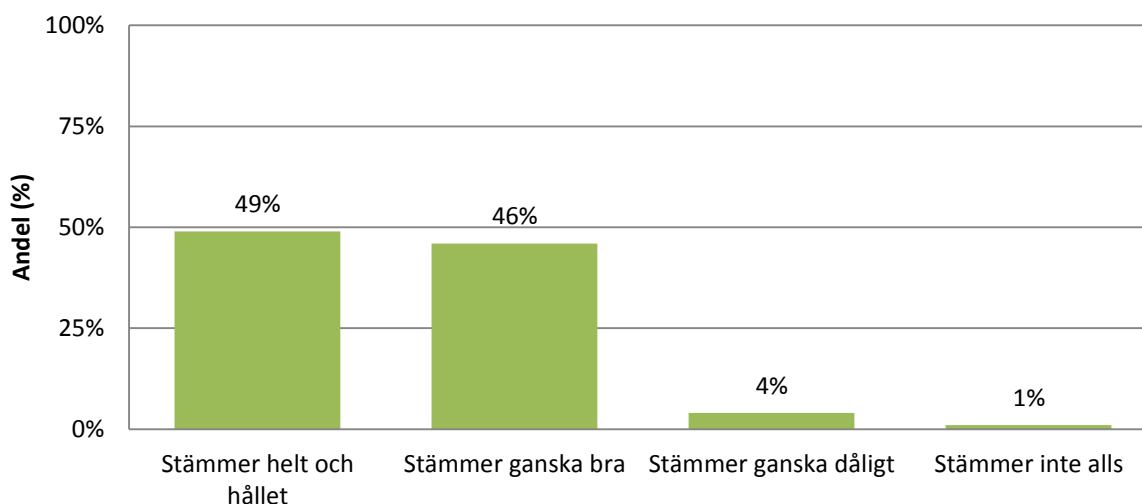
Diagram 5.7 Högst och lägst enkätresultat matematikfråga: Andel (%) positiva svar respektive andel (%) Vet inte-svar, medelvärde för de tio förskolorna med högst respektive lägst andel positiva svar

Källa: Uppsala kommuns föräldraenkät 2016

Föräldrarnas upplevelse av förskolans arbete med att utveckla barnens matematiska förmåga kan vägas mot förskolans egen bild av sin matematikundervisning. I enkäten ställs flera specifika frågor om undervisningen i matematik och nedan ges ett exempel i diagram 5.8.

Diagram 5.8 Arbete med att aktivt använda matematik i förskolan: Andel (%) svar per svarsalternativ på frågan om huruvida förskolan arbetar aktivt med att utveckla barnens förmåga att använda matematik för att undersöka, reflektera över och pröva olika lösningar av egna och andras problemställningar. Medelvärde, kommunen totalt, 2016.

Källa: Uppsala kommuns enkät om förskolans läroplansmål 2016

Förskolorna har som synes blandade uppfattningar om i vilken utsträckning man arbetar aktivt med läroplanens mål i denna specifika bemärkelse.

Under hösten 2016 genomförs ett bedömningsstöd i svenska och matematik i grundskolans årskurs 1. Bedömningsstödet är obligatoriskt för samtliga skolor, oavsett huvudman och syftar bland annat till att identifiera elever som är i behov av extra anpassningar och särskilt stöd men också de elever som behöver extra utmaningar. Till nästa års kvalitetsrapport blir det

utifrån detta bedömningsstöd möjligt att följa upp de allra yngsta elevernas resultat inom matematikämnet och att utifrån de förskolor dessa elever kommit från se eventuella mönster i hur förskolan arbetat med matematik i sin undervisning.

Sammanfattning förskola

Liksom för övriga skolformer är förskolans resultat positiva. Andelen positiva svar i föräldraenkäten har ökat stadigt sedan 2012 och mest glädjande är att den grupp förskolor som har lägst resultat har den mest positiva utvecklingen. Det betyder med andra ord att likvärdigheten på en övergripande nivå ökat. Fortfarande återstår dock stora skillnader mellan de förskolor som har högst respektive lägst resultat.

I förskolan finns inga mål som barnen ska uppnå utan det är verksamhetens resultat som mäts. Trots detta betonas i läroplanen vikten av varje barns utveckling och lärande.

Förskolan behöver säkerställa att varje barn utvecklas på ett positivt sätt utifrån sina förutsättningar och behov. Förskolans utmaning handlar därför om undervisningen i förskolan som ska vara utformad så att den bidrar till en tydlig progression i lärandet. Utifrån de verktyg som finns för att mäta detta är det tydligt att verksamheten själv ser att det finns ett behov av att utveckla arbetet så att progressionen i lärandet blir synliggjord.

I linje med den fördjupade studie av matematikresultaten för de yngre eleverna har det också påtalats att matematikundervisningen i förskolan är ett område där en relativt stor andel av förskolorna själva bedömer att det finns arbete kvar att göra.

6. Metod, bearbetning och analys

Vad ingår i uppföljningen?

Rapporten bygger på offentlig statistik och resultat från genomförda föräldra- och elevenkäter. Som ett stöd i diskussionerna används olika rapporter och forskningsresultat, publicerade under senare tid. Flera av enkätfrågorna är samordnade med Sveriges kommuner och landsting (SKL) som använder frågorna för nationella jämförelser. Frågorna har också inspirerats av enkätfrågor som Skolinspektionen ställer i samband med sin tillsyn.¹⁵ Samtliga enkätfrågor är i möjligaste mån lika formulerade mellan skolformer så att de blir möjliga att jämföra med varandra.

Följande grupper har svarat på enkäter:

- föräldrar med barn i förskolan
- elever i fritidshem, årskurs 2 och 3
- elever i grundskolans årskurs 5 och 8
- elever i gymnasieskolans årskurs 2

Både kommunala och fristående förskolor och skolor deltar i enkätundersökningarna.

Svarsfrekvens enkäter

Enheter med en svarsfrekvens under 45 procent och/eller färre än tio svarande räknas bort för att få tillförlitliga resultat. Generellt höjdes svarsfrekvensen inom alla verksamheter utom gymnasieskolan under 2016.

Tabell 6.1: Svarsfrekvens enkäter, uppföljning 2016

Verksamhet	Svarsfrekvens enkät 2016	Svarsfrekvens enkät 2015
Förskola	57%	55%
Fritidshem	81%	77%
Grundskola, årskurs 5	85%	77%
Grundskola, årskurs 8	77%	73%
Gymnasiet åk 2	64%	65%

Offentlig statistik

Det är främst statistik från Skolverket och Kommun- och landstingsdatabasen som används vid jämförelse och som redovisas i rapporten. Uppgifterna har skolor och kommuner själva lämnat in (uppgifterna levereras till SCB). Eftersom uppgifterna presenteras på skolnivå kan man följa en enskild skolas resultat över tid.

Exempel på statistik från Skolverket samt Kommun- och landstingsdatabasen är betygsresultat och andel behöriga till gymnasie- respektive högskolestudier. Annan statistik från SCB och kommunens elevadministrativa system Extens samt Skola 24 har också använts.

¹⁵ Förutom detta har enkätfrågorna också testats på elever i årskurs 2, 3 och 5 och av en referensgrupp med personal från samtliga skolformer, både kommunala och fristående.

Enkäter

I analysen av enkätsvaren är det främst andelen positiva svar som används. Som positiva svar räknas både svarsalternativet ”stämmer helt och hållet” och ”stämmer ganska bra.” En analys har gjorts av vet ej-svaren för att få en bild av vilka påståenden som haft en hög andel sådana svar. I vissa påståenden används de negativa svaren ”stämmer inte alls” och ”stämmer ganska dåligt”, detta gäller främst de påståenden som formulerats negativt och där negativa svar således kan tolkas positivt. Ett exempel är påståendet ”I min skola förekommer kränkande behandling”.

Jämförelser mellan olika grupper

I analysen delas kunskapsresultat och enkätsvar emellanåt in i de 25 procent av enheterna som har högst respektive lägst andel positiva enkätsvar eller med högst respektive lägst andra resultat, som exempelvis betyg eller meritvärde. Dessa grupper benämns A (för de 25 procent med högst resultat) respektive D (för de 25 procent med lägst resultat.) Det finns också jämförelser mellan mindre grupper.

När det är möjligt görs jämförelser med riket och den bästa bland de så kallade likhetsutsökta kommunerna (kommuner som liknar varandra vad gäller storlek och socioekonomisk sammansättning).

Användning och återkoppling av resultaten

En viktig utgångspunkt är att verksamheterna själva ges möjlighet att använda resultaten, därför görs återkopplingar på olika sätt. Enhetsansvariga fick den egna enhetens enkätresultat och de sammantagna enkätresultaten för kommunen i början av maj 2016. Ett utvecklingsarbete genomfördes under 2016 så att enkätresultaten redovisades med samtliga svarsalternativ och på klassnivå till varje förskola och skola. Resultaten för de frågor som ingår i SKL:s öppna jämförelser används i Uppsala kommuns webbtjänst Hitta & jämför. Utbildningsnämnden tar del av resultaten i form av denna rapport, resultatredovisning i bokslut och via kontinuerliga presentationer i nämnden

Referenser:

Bagger, Anette: (2015) *Prövningen av en skola för alla. Nationella provet i matematik i det tredje skolåret*, Umeå universitet. Tillgänglig på Umeå universitets webbplats: <http://umu.diva-portal.org/smash/get/diva2:855578/FULLTEXT01.pdf> (Hämtad 2017-03-06)

ESO (2003): *Skolmisslyckande – hur gick det sen?* (Ds 2003:33)

Högre krav och kvalitet i den nya gymnasieskolan, Prop 2008/09:199 Tillgänglig på regeringens webbplats: <http://www.regeringen.se/49b72a/contentassets/2824a5088dd84af3b3d38ebe146c1e58/hogre-krav-och-kvalitet-i-den-nya-gymnasieskolan-prop.-200809199> (Hämtad 2017-03-06)

Skolinspektionen (2017) *Förskolans kvalitet och måluppfyllelse* Tillgänglig på Skolinspektionens webbplats: <https://www.skolinspektionen.se/globalassets/publikationssok/regeringsrapporter/redovisning-ar-regeringsuppdrag/2017/ars-2-forskolesatsningen.pdf> (Hämtad 2017-03-02)

Skolverket (2017) *Utvärdering av betyg från årskurs 6.* (Rapport 451) Tillgänglig på Skolverkets webbplats: https://www.skolverket.se/om-skolverket/publikationer/visa-enskild-publikation?_xurl_=http%3A%2F%2Fwww5.skolverket.se%2Fwtpub%2Fws%2Fskolbok%2Fwpubext%2Ftrycksak%2FBlob%2Fpdf3735.pdf%3Fk%3D3735 (Hämtad 2017-03-06)

Bilaga 1 Enkätfrågor för förskolan

1. Jag känner mig trygg när mitt barn är på förskolan
2. Mitt barn trivs på förskolan
3. Det märks att alla barn är lika mycket värda på mitt barns förskola
4. På mitt barns förskola får pojkar och flickor lika möjligheter att utvecklas
5. Personalen på mitt barns förskola hanterar konflikter mellan barnen på ett bra sätt
6. Personalen på mitt barns förskola tar hänsyn till mitt barns åsikter
7. Mitt barns förskola anpassar sina öppettider efter våra behov
8. Jag vet vad mitt barns förskola vill med sin verksamhet
9. Förskolan ger mitt barn det stöd som det behöver
10. Jag får bra information om hur mitt barn utvecklas på förskolan
11. Förskolan stimulerar mitt barns lust att lära
12. Personalen på mitt barns förskola förväntar sig att mitt barn kan lära sig nya saker
13. Förskolan uppmuntrar barnen att samarbeta med varandra
14. Personalen hjälper mitt barn att utveckla sitt språk
15. Personalen hjälper mitt barn att utveckla sin matematiska förmåga
16. Jag skulle rekommendera mitt barns förskola till andra

Bilaga 2 Enkätfrågor grundskola åk 5 och 8
(Frågor med fet stil ingår i SKL:s öppna jämförelser)

1. Jag vet vem som är rektor i min skola
2. I min skola märks det att alla är lika mycket värda
3. I min klass är eleverna med och bestämmer hur vi ska arbeta med olika skoluppgifter
4. I min skola kan elever göra elaka saker mot varandra utan att de vuxna gör något åt det
5. I min skola kan lärare göra elaka saker mot elever utan att de vuxna gör något åt det
6. I min skola uppmuntras vi elever att vara kreativa
7. I min skola samarbetar (vi) elever med varandra
- 8. Jag känner mig trygg i skolan**
9. Jag kan arbeta i lugn och ro i skolan
10. Vi elever får vara med i arbetet mot diskriminering och kränkande behandling
- 11. Jag vet vad som krävs för att nå kunskapskraven i de olika ämnena**
- 12. Skolarbetet gör mig så nyfiken att jag får lust att lära mig mer**
- 13. Jag får veta hur det går för mig i skolarbetet**
- 14. Lärarna i min skola tar hänsyn till elevernas åsikter**
15. Lärarna lyssnar på mig
- 16. Lärarna i min skola hjälper mig i skolarbetet om jag behöver det**
- 17. Mina lärare förväntar sig att jag ska nå kunskapskraven i alla ämnen**

Bilaga 3 Enkätfrågor fritidshem

1. På mitt fritids lär jag mig saker jag har nytta av
2. Jag vet vem som är rektor i min skola
3. På mitt fritids märks det att alla är lika mycket värda
4. På mitt fritids är barnen med och bestämmer vad vi ska göra
5. På mitt fritids kan barn göra elaka saker mot varandra utan att de vuxna gör något åt det
6. På mitt fritids kan vuxna göra elaka saker mot barn utan att andra vuxna gör något åt det
7. På mitt fritids får jag hjälp med läxorna när jag behöver det
8. Jag mår bra när jag är på mitt fritids
9. Jag kan göra saker i lugn och ro på mitt fritids
10. Vi barn får vara med i arbetet mot diskriminering och kränkande behandling
11. Aktiviteterna på fritids gör mig så nyfiken att jag får vill lära mig mer
12. På mitt fritids samarbetar vi med varandra
13. Personalen på mitt fritids lyssnar på mig
14. Personalen på mitt fritids berättar för mig vad jag är bra på
15. Personalen på mitt fritids hjälper mig om jag behöver det
16. Personalen på mitt fritids förväntar sig att jag kan lära mig nya saker

Bilaga 4 Enkätfrågor gymnasieskola, åk 2

1. Jag vet vem som är rektor på min skola.
2. I min skola märks det att alla är lika mycket värda.
3. I min skola förekommer kränkande behandling.
4. I min skola märks det att pojkar och flickor är lika mycket värda.
5. I min skola kan elever kränka varandra utan att lärare eller annan personal gör något åt det.
6. I min skola kan lärare kränka elever utan att andra lärare eller personal gör något åt det.
7. I min skola uppmuntras vi elever att vara kreativa.
8. I min skola samarbetar (vi) elever med varandra.
9. Jag känner mig trygg i skolan.
10. Jag kan arbeta i lugn och ro i skolan.
11. Vi elever får vara med i skolans arbete mot diskriminering och kränkande behandling.
12. Jag vet vad jag ska kunna för att nå målen i de olika kurserna.
13. Skolarbetet gör mig så nyfiken att jag får lust att lära mig mer.
14. Jag får veta hur det går för mig i skolarbetet.
15. Jag äter skollunch när jag är i skolan.
16. Skolan förbereder mig för arbetslivet.
17. Skolan förbereder mig för universitets- eller högskolestudier.
18. Lärarna i min skola tar hänsyn till elevernas åsikter.
19. Lärarna i min skola planerar undervisningen tillsammans med oss elever.
20. Lärarna lyssnar på mig.
21. Lärarna i min skola hjälper mig i skolarbetet om jag behöver det.
22. Mina lärare förväntar sig att jag ska nå minst betyget godkänt i alla kurser.

Bilaga 5 Enkät till förskolechefer om läroplansmål

1. Arbetar ni i förskolan med matematik varje verksamhetsår? (*Ja, Ja de flesta år, Nej*)
2. Hur säkerställer ni att varje barn få del av ämnet matematik? (*Fritextsvar, max 500 tecken*)
3. I förskolan arbetar vi aktivt med att utveckla barnens förståelse för rum, form, läge och riktning och grundläggande egenskaper hos mängder, antal, ordning och talbegrepp samt för mätning och förändring (*Stämmer helt och hållet, Stämmer ganska bra, Stämmer ganska dåligt, Stämmer inte alls*)
4. I förskolan arbetar vi aktivt med att utveckla barnens förmåga att använda matematik för att undersöka, reflektera över och pröva olika lösningar av egna och andras problemställningar (*Stämmer helt och hållet, Stämmer ganska bra, Stämmer ganska dåligt, Stämmer inte alls*)
5. I förskolan arbetar vi aktivt med att utveckla barnens förmåga urskilja, uttrycka, undersöka och använda matematiska begrepp och samband mellan begrepp (*Stämmer helt och hållet, Stämmer ganska bra, Stämmer ganska dåligt, Stämmer inte alls*)
6. Arbetar ni i din förskola med språk under varje verksamhetsår? (*Ja, Ja de flesta år, Nej*)
7. Hur säkerställer ni att varje barn får del av ämnet språk? (*Fritextsvar, max 500 tecken*)
8. I förskolan arbetar vi aktivt med att barnen tillägnar sig och nyanserar innebörden i begrepp, ser samband och upptäcker nya sätt att förstå sin omvärld (*Stämmer helt och hållet, Stämmer ganska bra, Stämmer ganska dåligt, Stämmer inte alls*)
9. I förskolan arbetar vi aktivt med att utveckla barnens förmåga att lyssna, reflektera och ge uttryck för egna uppfattningar och att försöka förstå andras perspektiv (*Stämmer helt och hållet, Stämmer ganska bra, Stämmer ganska dåligt, Stämmer inte alls*)
10. I förskolan arbetar vi aktivt med att barnen utvecklar nyanserat talspråk, ordförråd och begrepp samt sin förmåga att leka med ord, berätta, uttrycka tankar, ställa frågor, argumentera och kommunicera med andra (*Stämmer helt och hållet, Stämmer ganska bra, Stämmer ganska dåligt, Stämmer inte alls*)
11. I förskolan arbetar vi aktivt med att utveckla barnens intresse för skriftspråk samt förståelse för symboler och deras kommunikativa funktioner (*Stämmer helt och hållet, Stämmer ganska bra, Stämmer ganska dåligt, Stämmer inte alls*)
12. Arbetar ni i din förskola med naturvetenskap under varje verksamhetsår? (*Ja, Ja de flesta år, Nej*)
13. Hur säkerställer ni att varje barn får del av ämnet naturvetenskap? (*Fritextsvar, max 500 tecken*)
14. I förskolan arbetar vi aktivt med att utveckla barnens intresse och förståelse för naturens olika kretslopp och för hur människor, natur och samhälle påverkar varandra (*Stämmer helt och hållet, Stämmer ganska bra, Stämmer ganska dåligt, Stämmer inte alls*)
15. I förskolan arbetar vi aktivt med att utveckla barnens förståelse för naturvetenskap och samband i naturen, liksom sitt kunnande om växter, djur samt enkla kemiska processer och fysikaliska fenomen (*Stämmer helt och hållet, Stämmer ganska bra, Stämmer ganska dåligt, Stämmer inte alls*)
16. I förskolan arbetar vi aktivt med att utveckla barnens förmåga att urskilja, utforska, dokumentera, ställa frågor om och samtala om naturvetenskap (*Stämmer helt och hållet, Stämmer ganska bra, Stämmer ganska dåligt, Stämmer inte alls*)
17. Arbetar ni i din förskola med teknik varje verksamhetsår? (*Ja, Ja de flesta år, Nej*)
18. Hur säkerställer ni att varje barn får del av ämnet teknik? (*Fritextsvar, max 500 tecken*)

19. I förskolan arbetar vi aktivt med att utveckla barnens förmåga att urskilja teknik i vardagen och utforska hur enkel teknik fungerar (*Stämmer helt och hållet, Stämmer ganska bra, Stämmer ganska dåligt, Stämmer inte alls*)
20. I förskolan arbetar vi aktivt med att utveckla barnens förmåga att bygga, skapa och konstruera med hjälp av olika tekniker, material och redskap (*Stämmer helt och hållet, Stämmer ganska bra, Stämmer ganska dåligt, Stämmer inte alls*)
21. Förskolan dokumenterar varje barns progression inom ämnena matematik, språk, naturvetenskap och teknik (*Stämmer helt och hållet, Stämmer ganska bra, Stämmer ganska dåligt, Stämmer inte alls*)
22. Här kan du kommentera dokumentationen gällande barns progression inom ämnena matematik, språk, naturvetenskap och teknik
23. Vilken typ av dokumentation använder ni för barnens progression inom området utveckling och lärande? (*Portfolio, Pedagogisk dokumentation, Underlag för utvecklingssamtal + ett fritextsvar*)
24. Förskolans arbete med utveckling och lärande är dokumenterat (arbetsätt, organisering, planering, utvärdering, reflektion, verksamhetsfokus, utvecklingsområden m.m.) (*Stämmer helt och hållet, Stämmer ganska bra, Stämmer ganska dåligt, Stämmer inte alls*)
25. Arbetar ni i din förskola med normer och värden under varje verksamhetsår? (*Ja, Ja de flesta år, Nej*)
26. Hur säkerställer ni att varje barn får del av området normer och värden? (*Fritextsvar, max 500 tecken*)
27. I förskolan arbetar vi aktivt med att utveckla barnens förmåga att visa öppenhet, respekt, solidaritet och ansvar (*Stämmer helt och hållet, Stämmer ganska bra, Stämmer ganska dåligt, Stämmer inte alls*)
28. I förskolan arbetar vi aktivt med att utveckla barnens förmåga att ta hänsyn till och leva sig in i andra människors situation samt vilja att hjälpa andra I förskolan arbetar vi aktivt med att utveckla barnens förmåga att upptäcka, reflektera över och ta ställning till olika etiska dilemman och livsfrågor i vardagen (*Stämmer helt och hållet, Stämmer ganska bra, Stämmer ganska dåligt, Stämmer inte alls*)
29. I förskolan arbetar vi aktivt med att utveckla barnens förståelse för att alla människor har lika värde oberoende av social bakgrund och oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionsnedsättning (*Stämmer helt och hållet, Stämmer ganska bra, Stämmer ganska dåligt, Stämmer inte alls*)
30. I förskolan arbetar vi aktivt med att utveckla barnens respekt för allt levande och omsorg om sin närmiljö (*Stämmer helt och hållet, Stämmer ganska bra, Stämmer ganska dåligt, Stämmer inte alls*)
31. Förskolan dokumenterar varje barns progression inom området normer och värden (*Stämmer helt och hållet, Stämmer ganska bra, Stämmer ganska dåligt, Stämmer inte alls*)
32. Här kan du kommentera dokumentationen gällande barns progression inom området normer och värden (*Fritextsvar, max 500 tecken*)
33. Vilken typ av dokumentation använder ni för barnens progression inom området normer och värden? (*Portfolio, Pedagogisk dokumentation, Underlag för utvecklingssamtal + ett fritextsvar*)
34. Förskolans arbete med normer och värden är dokumenterat (arbetsätt, organisering, planering, utvärdering, reflektion, verksamhetsfokus m.m.) (*Stämmer helt och hållet, Stämmer ganska bra, Stämmer ganska dåligt, Stämmer inte alls*)

Resultatbilaga 2016

Bilaga till Kvalitetsrapport 2016

Utbildningsförvaltningen UBF

Mars 2017

Gymnasieskola

Genomströmning: Andel (%) elever med gymnasieexamen inom tre år (per program), Uppsala, Jönköping, riket

Program	Totalt antal elever som började HT 2013 (2013/14)	Andel med examen, startläsår 2012/13	Andel med examen, startläsår 2013/14	Jönköping, andel med examen, startläsår 2013/14	Rikssnitt, andel med examen, startläsår 2013/14
Totalt	2662	65,1	66,2	72,2	65,2
Nationella program totalt	2409	71,3	72,8	79,9	74,2
Barn- och fritidsprogrammet (BF)	28	85,7	85,7	78,2	66,6
Bygg- och anläggningsprogrammet (BA)	86	67,0	67,4	88,0	73,3
El- och energiprogrammet (EE)	66	55,6	81,8	81,9	74,5
Fordons- och transportprogrammet (FT)	52	66,7	73,1	68,8	65,2
Handels- och administrationsprogrammet (HA)	40	55,3	70,0	76,5	67,2
Hantverksprogrammet (HV)	57	69,7	63,2	72,2	70,9
Hotell- och turismprogrammet (HT)	30	82,8	66,7	88,9	71,9
Industri tekniska programmet (IT)	78,7
Naturbruksprogrammet (NB)	70	61,7	51,4	65,7	72,4
Restaurang- och livsmedelsprogrammet (RL)	37	57,9	75,7	73,7	68,7
Riksrekryterande utbildningar (RX)	25	85,0	80,0		71,3
VVS- och fastighetsprogrammet (VF)	32	71,9	90,6	84,0	73,7
Vård- och omsorgsprogrammet (VO)	63	63,8	54,0	80,6	68,1
Ekonomiprogrammet (EK)	286	71,9	69,6	85,0	78,0
Estetiska programmet (ES)	119	64,4	57,1	80,2	72,0
Humanistiska programmet (HU)	49	71,4	87,8	82,4	74,2
International Baccalaureate (IB)	76	50,0	67,1	47,5	59,8
Naturvetenskapsprogrammet (NA)	556	81,4	79,9	84,4	78,9
Samhällsvetenskapsprogrammet (SA)	602	73,7	73,6	79,8	75,4
Teknikprogrammet (TE)	132	63,8	73,5	82,1	74,5

Gymnasieexamen: Andel (%) avgångselever med gymnasieexamen (per program), Uppsala, Umeå, riket

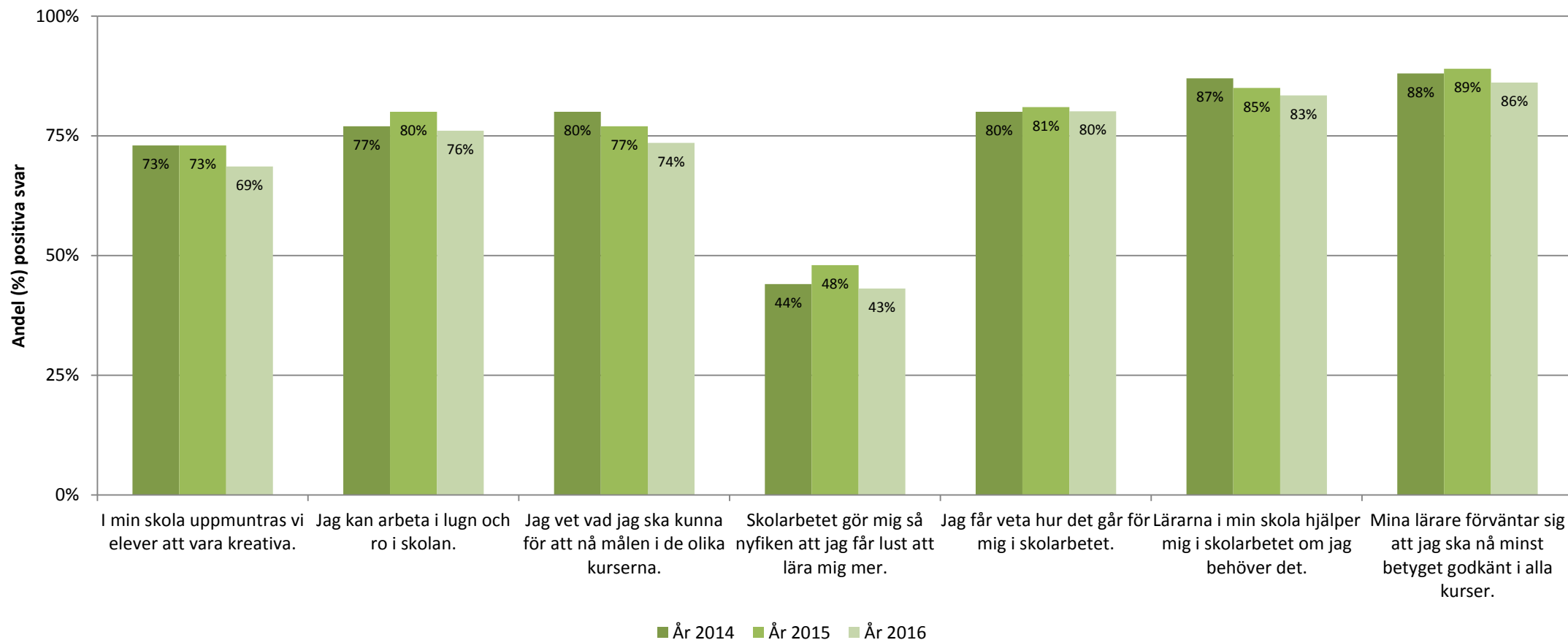
Program	Antal elever i avgångsklass 2015/16	Andel med examen, 2014/15	Andel med examen, 2015/16	Umeå, andel med examen, 2015/16	Riksnitt, andel med examen, 2015/16
Nationella program totalt	2184	90,5	90,7	93,5	89,6
Barn- och fritidsprogrammet (BF)	29	89,7	96,6	92,3	85,1
Bygg- och anläggningsprogrammet (BA)	79	73,1	84,8	93,2	87,8
El- och energiprogrammet (EE)	70	87,9	94,3	96,7	90,4
Fordons- och transportprogrammet (FT)	61	77,4	83,6	..	83,9
Handels- och administrationsprogrammet (HA)	46	85,0	84,8	78,9	82,5
Hantverksprogrammet (HV)	50	80,0	88,0	100	88,5
Hotell- och turismprogrammet (HT)	24	100	87,5		89,4
Industri tekniska programmet (IT)	81,0	89,9
Naturbruksprogrammet (NB)	53	76,3	83,0	84,6	88,8
Restaurang- och livsmedelsprogrammet (RL)	33	81,3	93,9	88,9	85,9
Riksrekryterande utbildningar (RX)	23	93,8	95,7	.	91,7
VVS- och fastighetsprogrammet (VF)	31	72,2	96,8	100	91,7
Vård- och omsorgsprogrammet (VO)	49	88,2	85,7	88,2	86,0
Ekonomiprogrammet (EK)	258	95,4	87,2	97,2	90,3
Estetiska programmet (ES)	88	90,0	86,4	88,5	89,8
Humanistiska programmet (HU)	51	93,6	96,1	..	94,8
International Baccalaurate (IB)	64
Naturvetenskapsprogrammet (NA)	507	95,8	93,9	98,4	93,0
Samhällsvetenskapsprogrammet (SA)	553	92,7	91,0	92,1	90,3
Teknikprogrammet (TE)	111	92,2	95,5	92,8	89,5

Genomsnittlig betygspoäng: Samtliga avgångselever (per program), Uppsala, Lund och riket

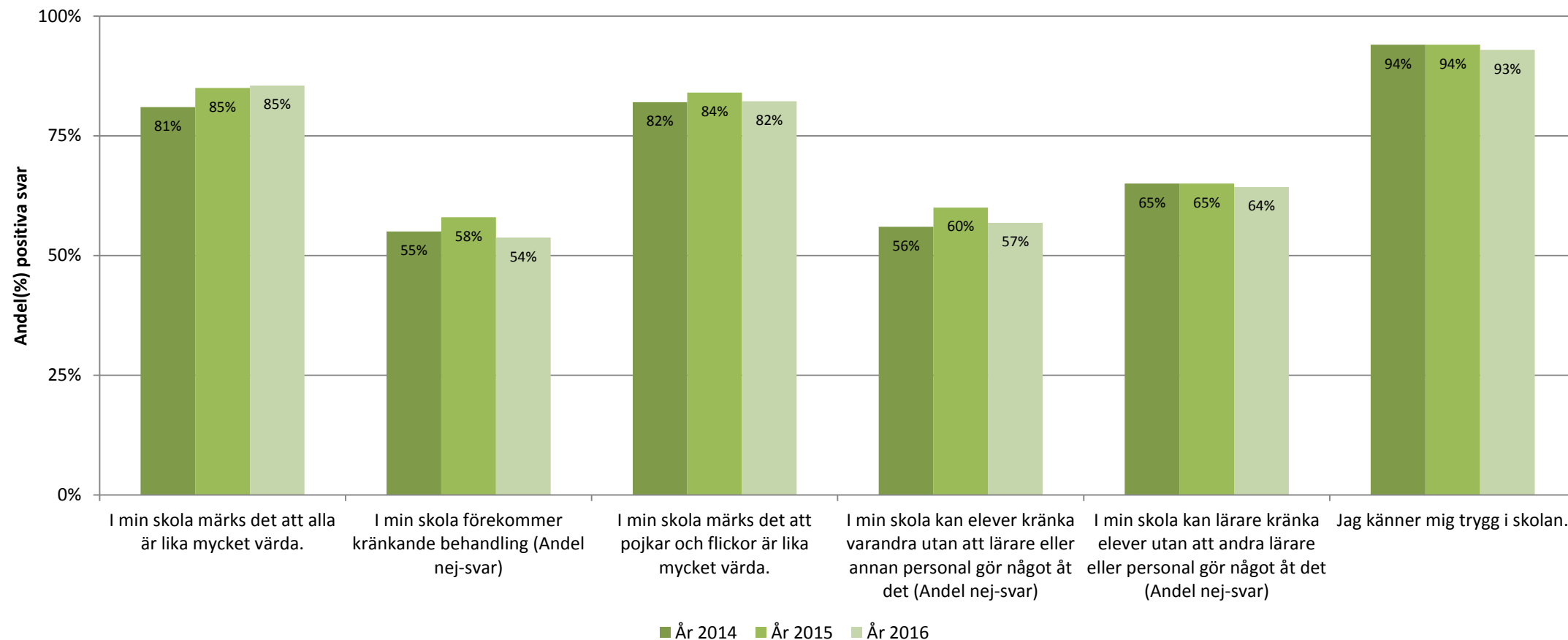
Program	Antal elever i avgångsklass 2015/16	GBP, 2014/15	GBP, 2015/16	Lund, GBP, 2015/16	Rikssnitt, GBP, 2015/16
Nationella program totalt	2184	14,1	14,2	14,6	14,1
Barn- och fritidsprogrammet (BF)	29	13,3	14,1	11,1	12,8
Bygg- och anläggningsprogrammet (BA)	79	11,5	12,2	12,8	12,8
El- och energiprogrammet (EE)	70	12,	13,1	12,6	12,7
Fordons- och transportprogrammet (FT)	61	12,0	11,9	12,7	12,5
Handels- och administrationsprogrammet (HA)	46	12,2	11,9	12,4	12,7
Hantverksprogrammet (HV)	50	13,1	13,8	14,2	13,8
Hotell- och turismprogrammet (HT)	24	13,3	13,6	14,8	13,8
Industri tekniska programmet (IT)	13,3
Naturbruksprogrammet (NB)	53	12,7	13,0	14,0	13,9
Restaurang- och livsmedelsprogrammet (RL)	33	12,8	13,7	13,7	13,5
Riksrekryterande utbildningar (RX)	23	13,3	13,4	.	13,5
VVS- och fastighetsprogrammet (VF)	31	11,3	11,8	12,3	12,5
Vård- och omsorgsprogrammet (VO)	49	12,6	13,0	13,0	13,2
Ekonomiprogrammet (EK)	258	14,0	13,6	14,8	14,5
Estetiska programmet (ES)	88	14,5	14,3	15,1	14,6
Humanistiska programmet (HU)	51	15,6	15,3	16,2	15,5
International Baccalaureate (IB)	64
Naturvetenskapsprogrammet (NA)	507	15,3	15,6	16,0	15,6
Samhällsvetenskapsprogrammet (SA)	553	14,7	14,2	14,2	14,2
Teknikprogrammet (TE)	111	14,0	14,4	14,1	14,1

Enkätresultat undervisningens kvalitet: Andel (%) positiva svar undervisningens kvalitet, medelvärde kommunen totalt 2014-2016

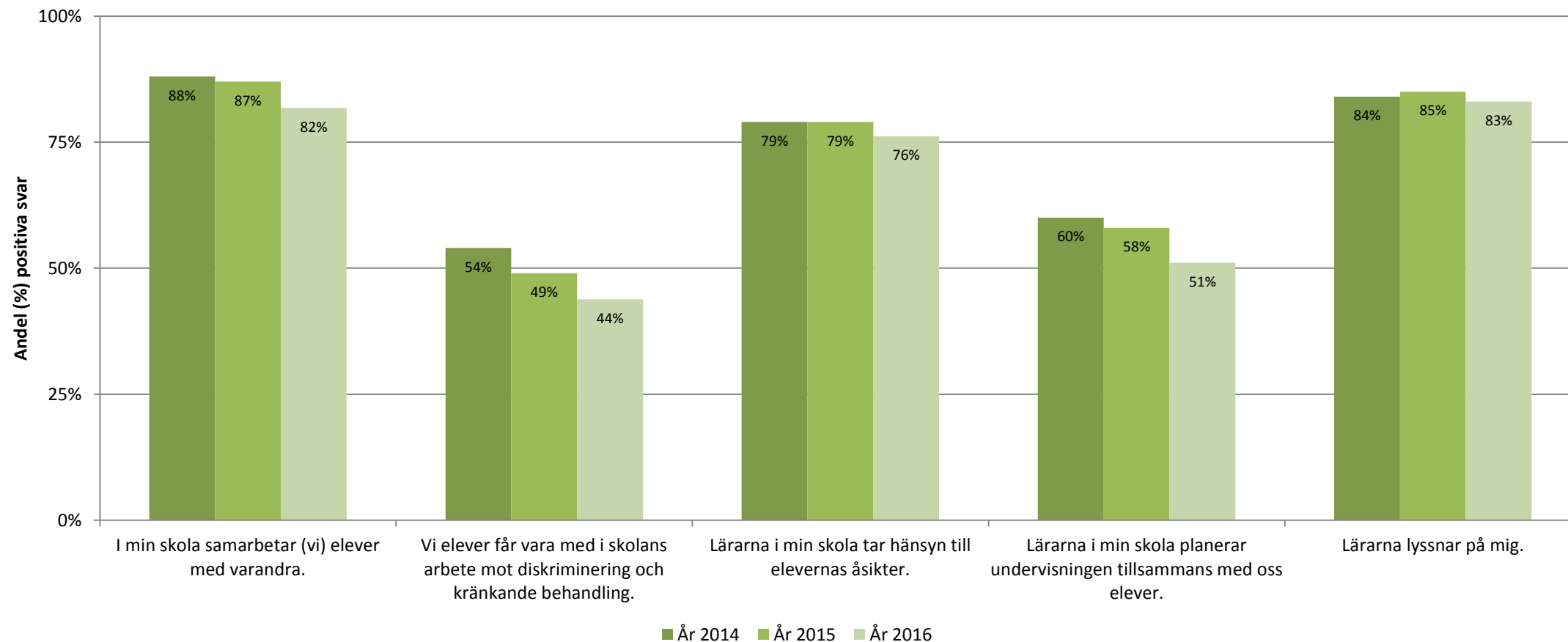

Enkätresultat likabehandling: Andel (%) positiva svar

likabehandling, medelvärde kommunen totalt 2014-2016

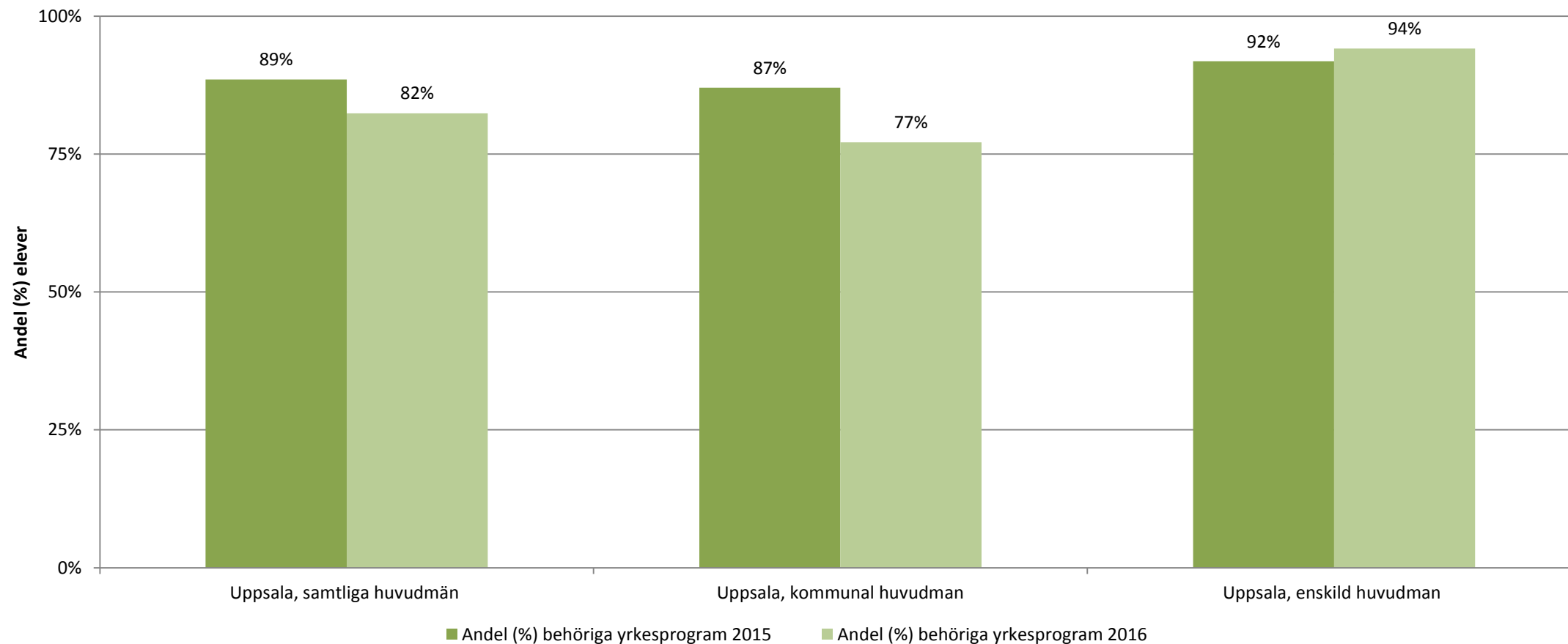

Enkätresultat delaktighet: Andel (%) positiva svar delaktighet, medelvärde kommunen totalt 2014-2016

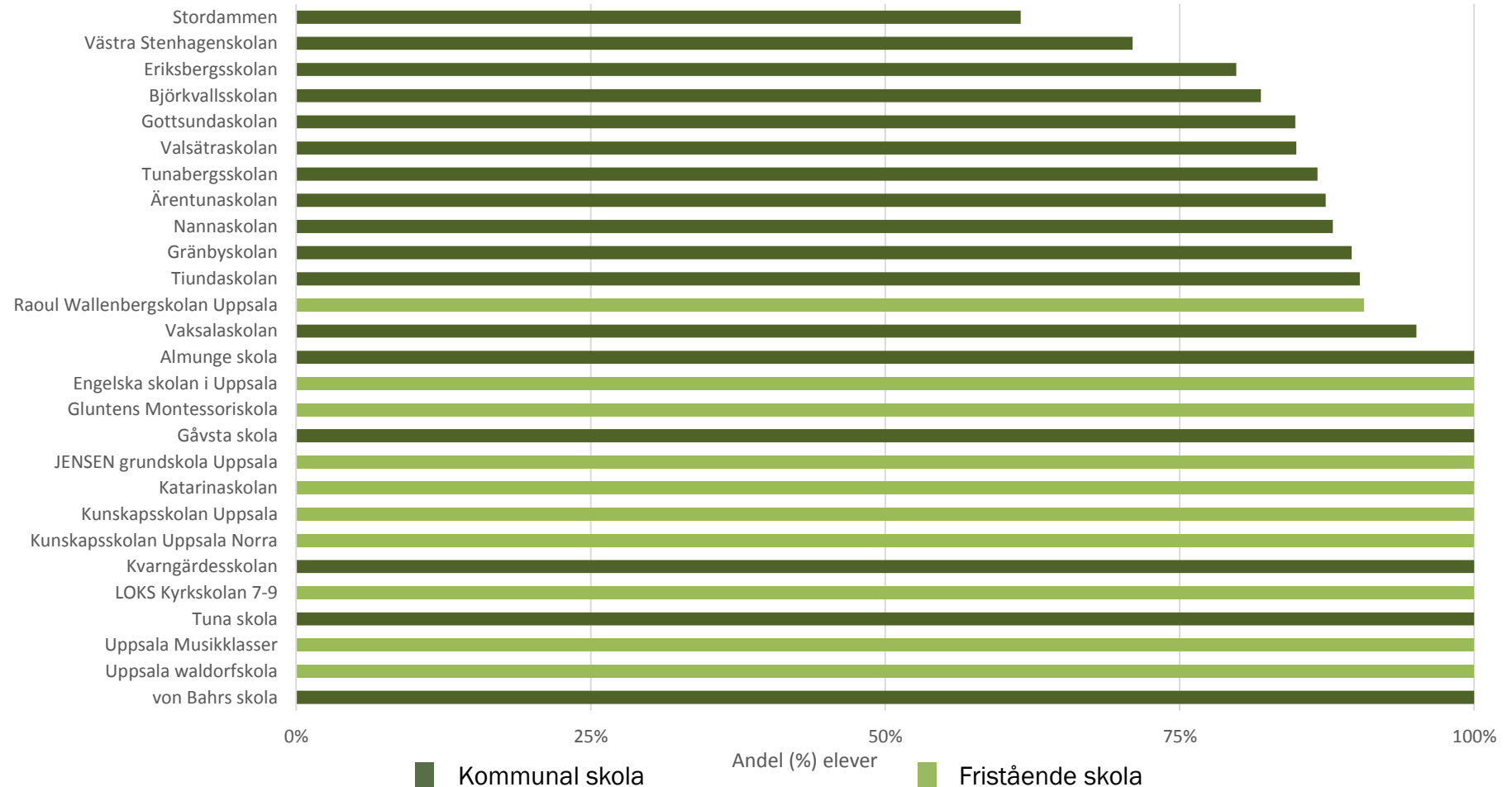

Grundskola

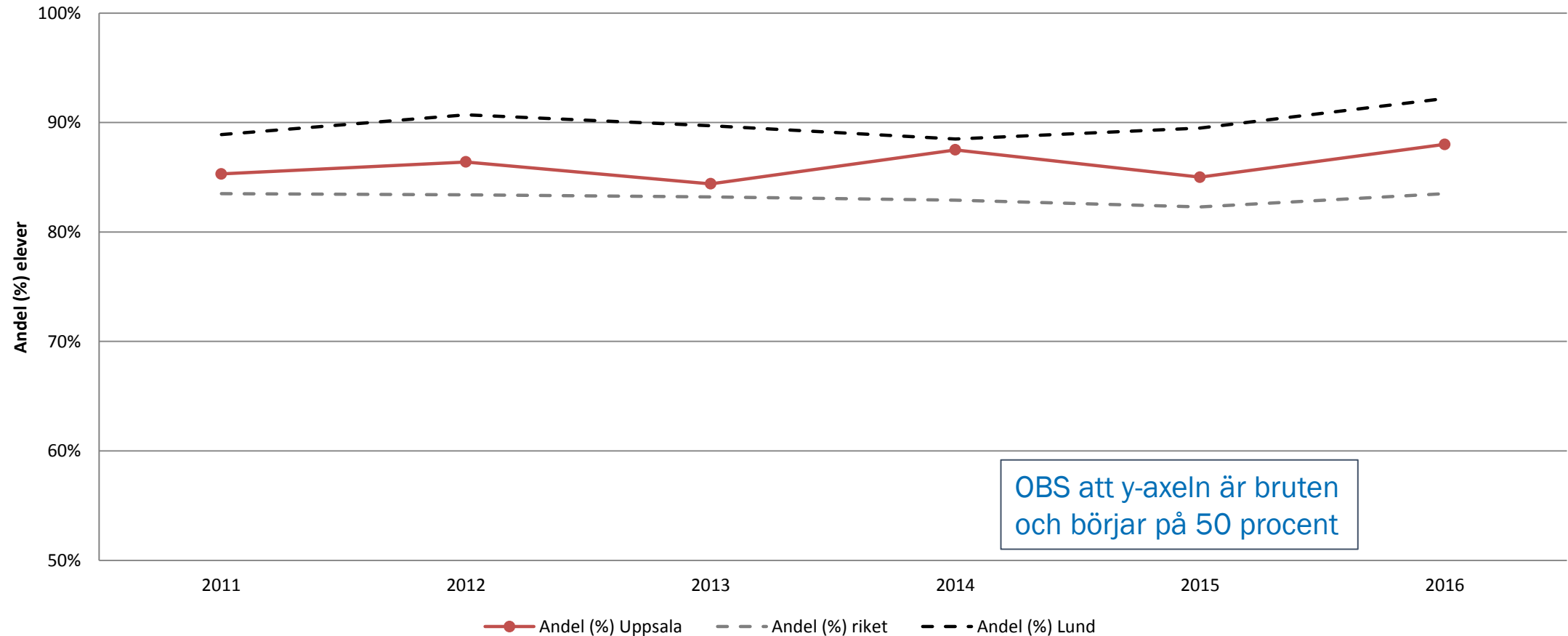
Gymnasiebehörighet 2015 och 2016, inklusive elever med okänd bakgrund

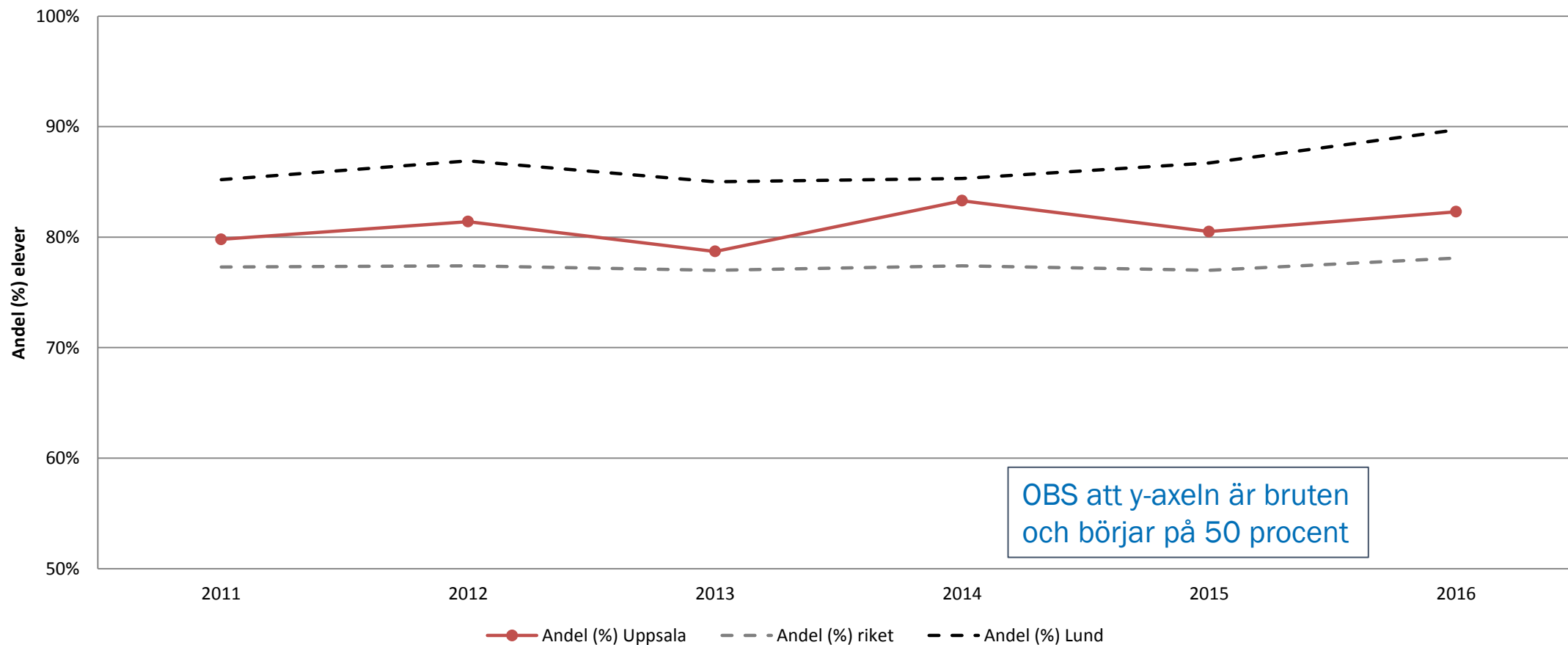
Gymnasiebehörighet – andel (%) elever behöriga per skola 2016

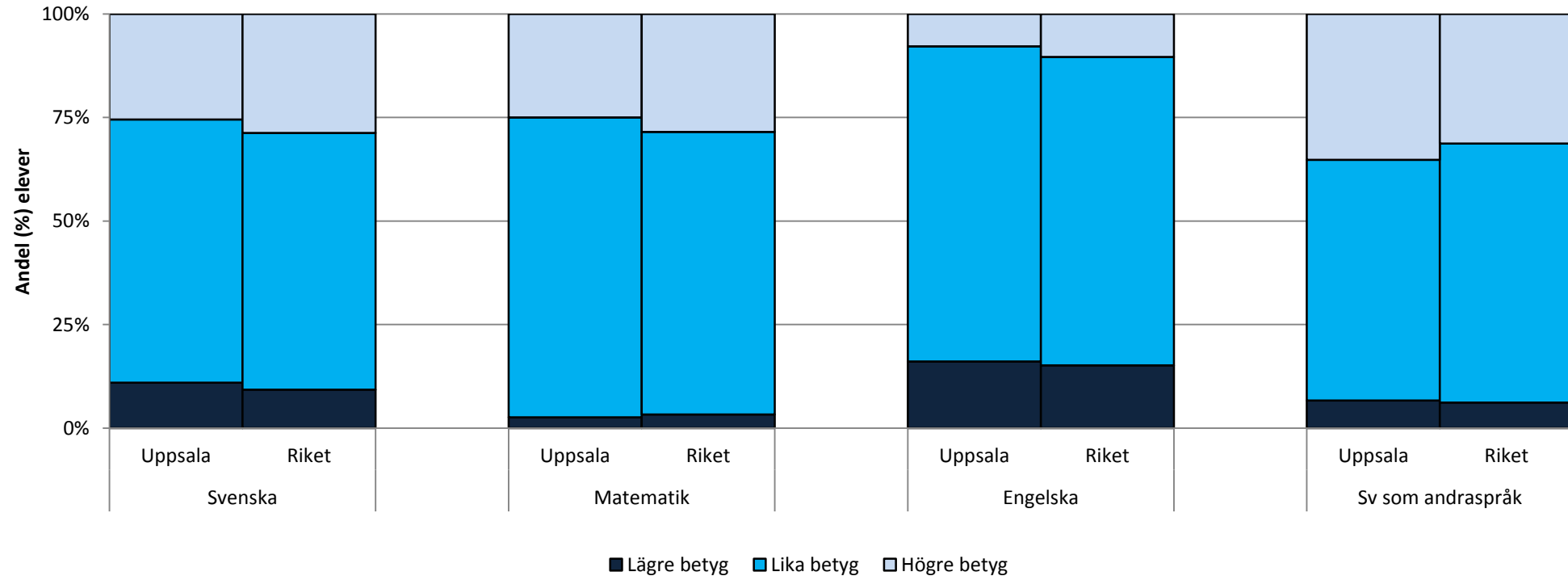
Gymnasiebehörighet – andel (%) elever behöriga till naturvetenskapligt resp tekniskt program 2011-2016, Uppsala, riket och Lund

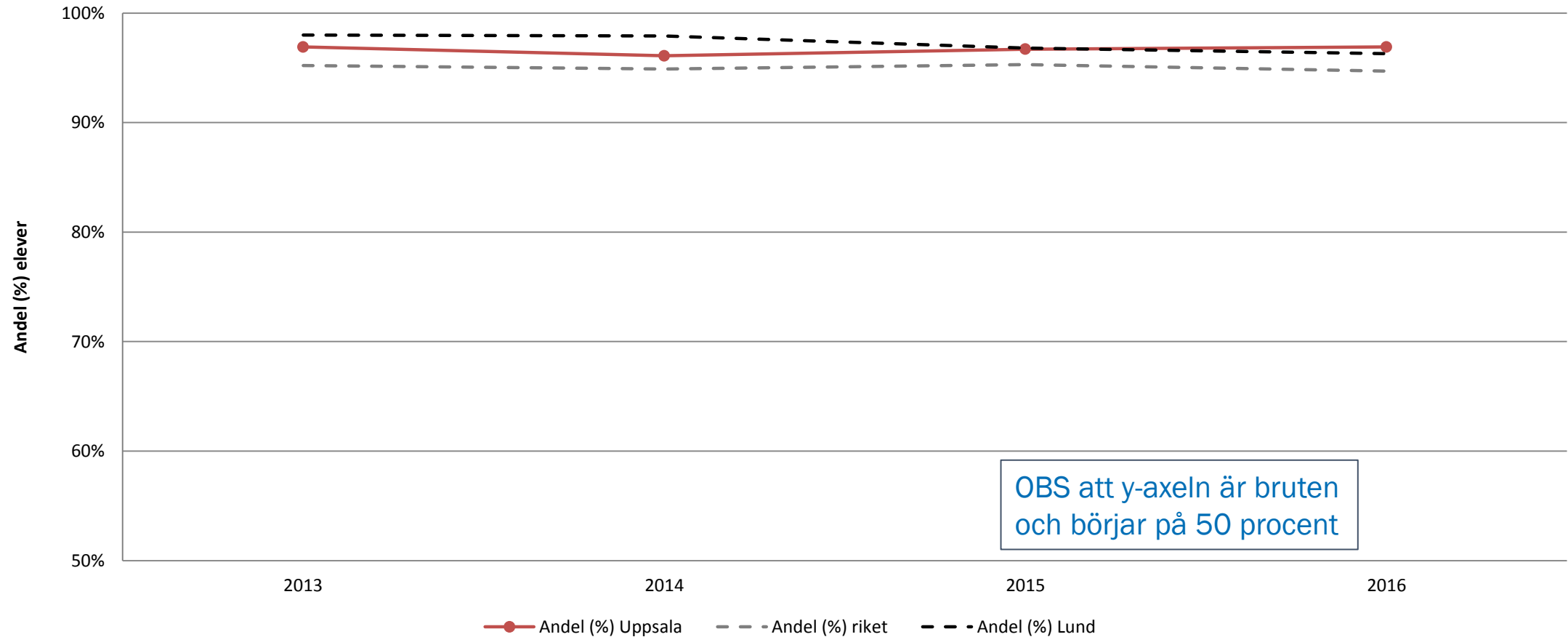
Godkänt samtliga ämnen – andel (%) elever med minst E i samtliga ämnen 2011-2016, Uppsala, riket och Lund

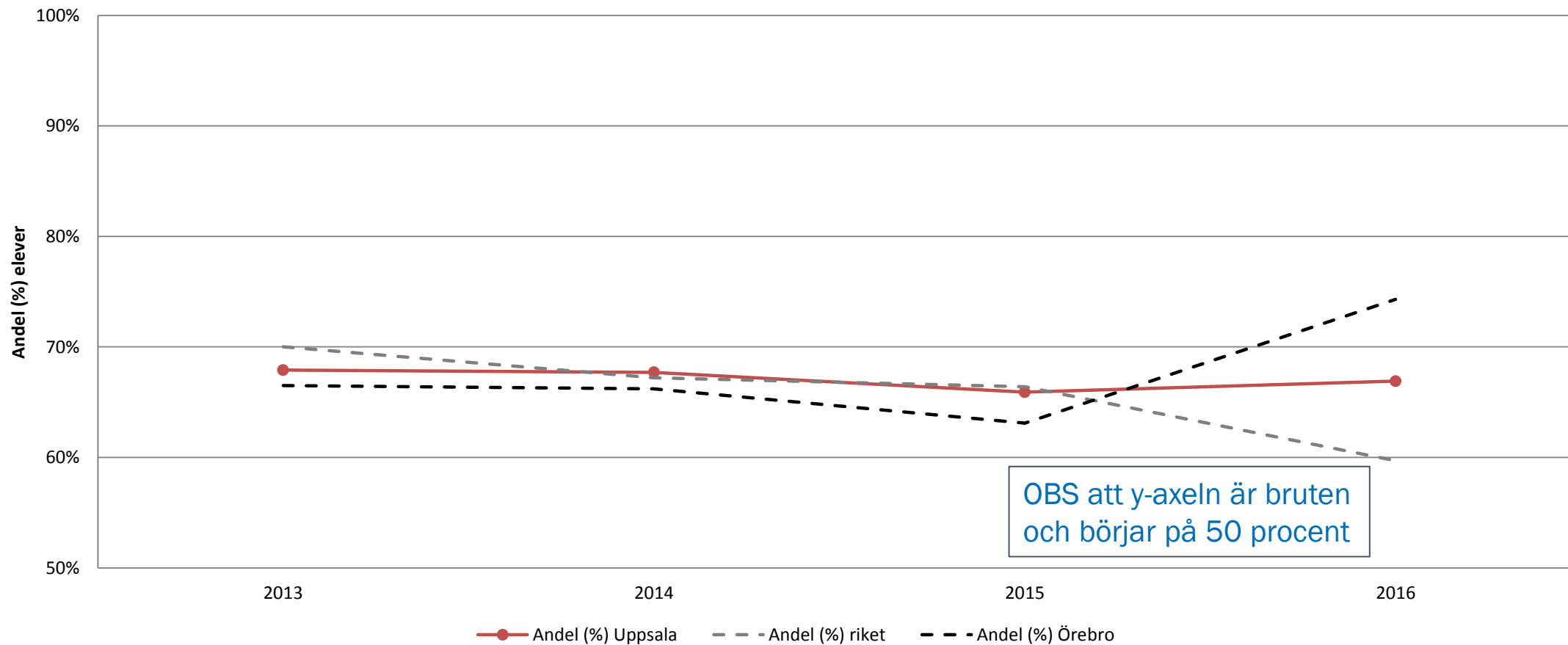
Relation mellan nationella prov och slutbetyg, åk 9, Uppsala och riket 2016

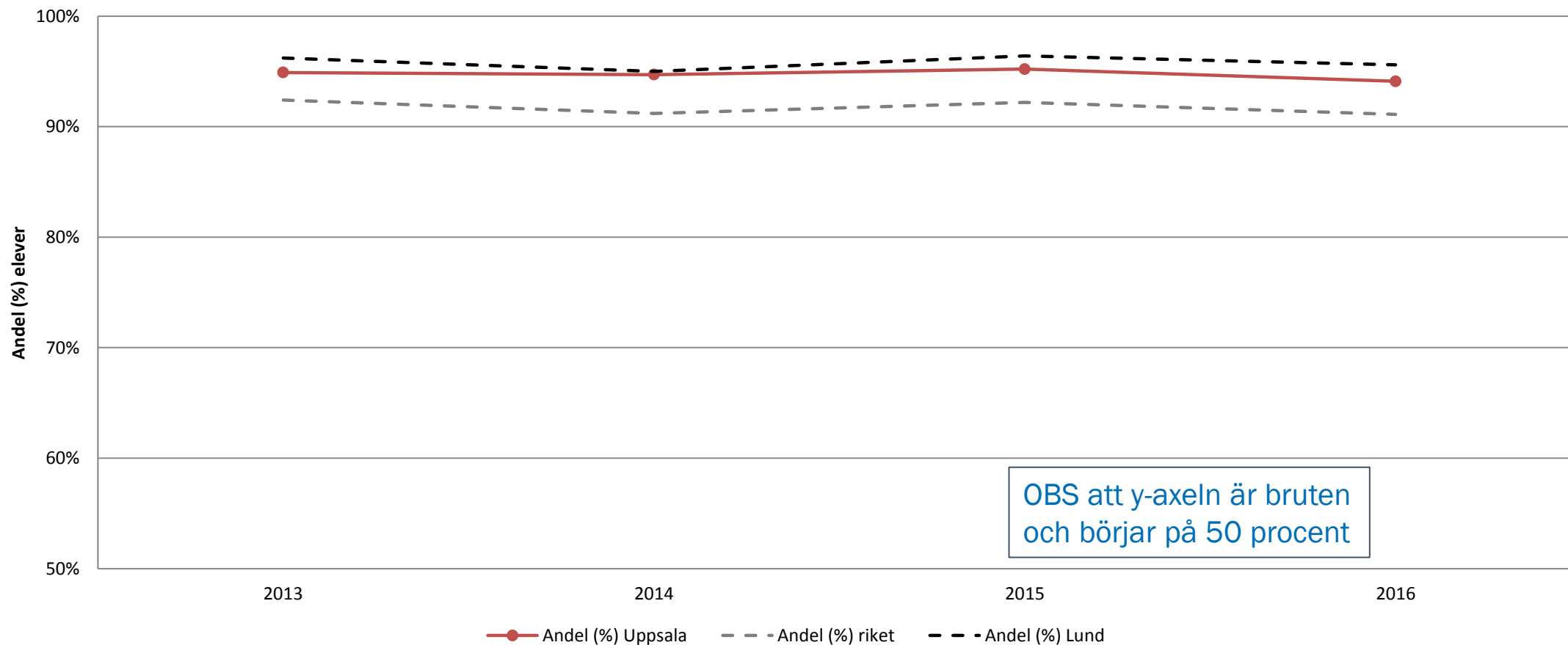
Betyg i svenska åk 6 – andel (%) elever med lägsta betyg E, 2013-2016, Uppsala, riket och Lund

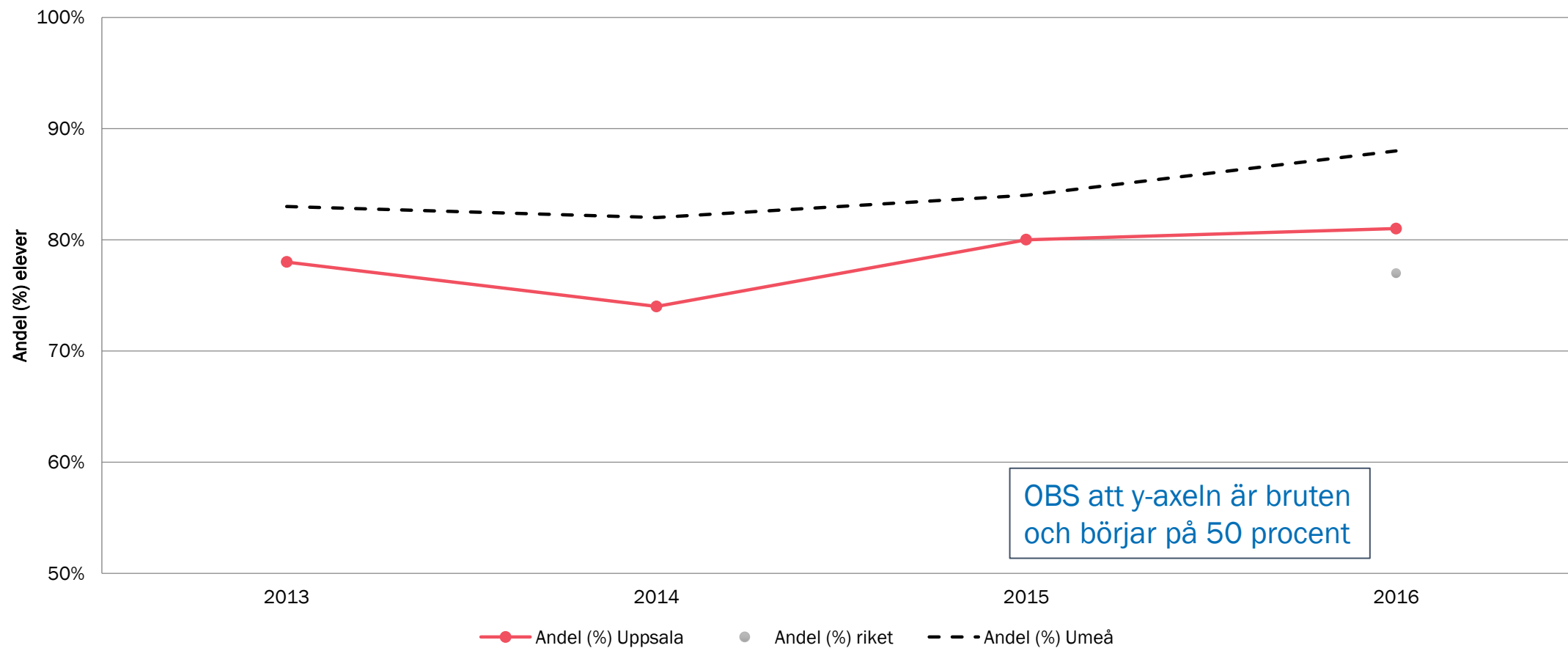
Betyg i svenska som andraspråk åk 6 – andel (%) elever med lägst betyg E, 2013-2016, Uppsala, riket och Örebro

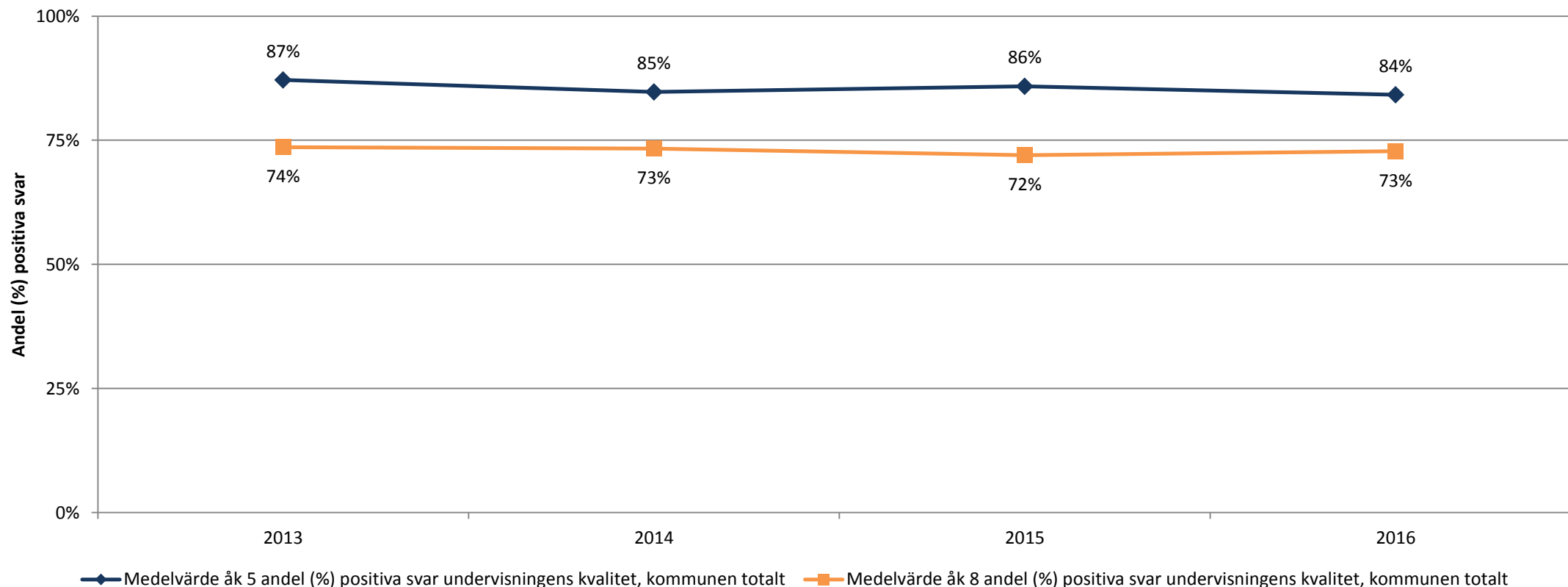
Betyg i engelska åk 6 – andel (%) elever med lägst betyg E, 2013-2016, Uppsala, riket och Lund

Resultat nationella prov åk 3 – andel (%) elever som klarat alla delprov i SV/SVA, 2013-2016, Uppsala, riket och Umeå

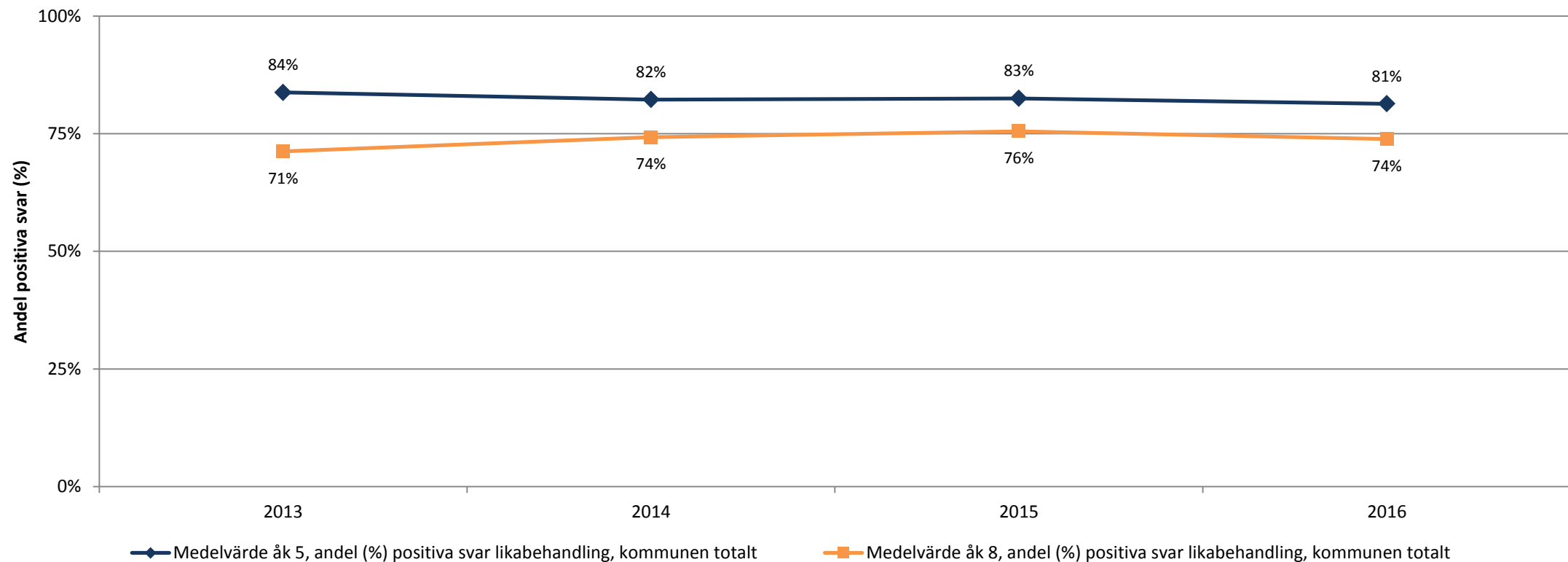

Enkätresultat undervisningens kvalitet: Andel (%) positiva svar undervisningens kvalitet, åk 5 och 8, medelvärde kommunen totalt 2013-2016

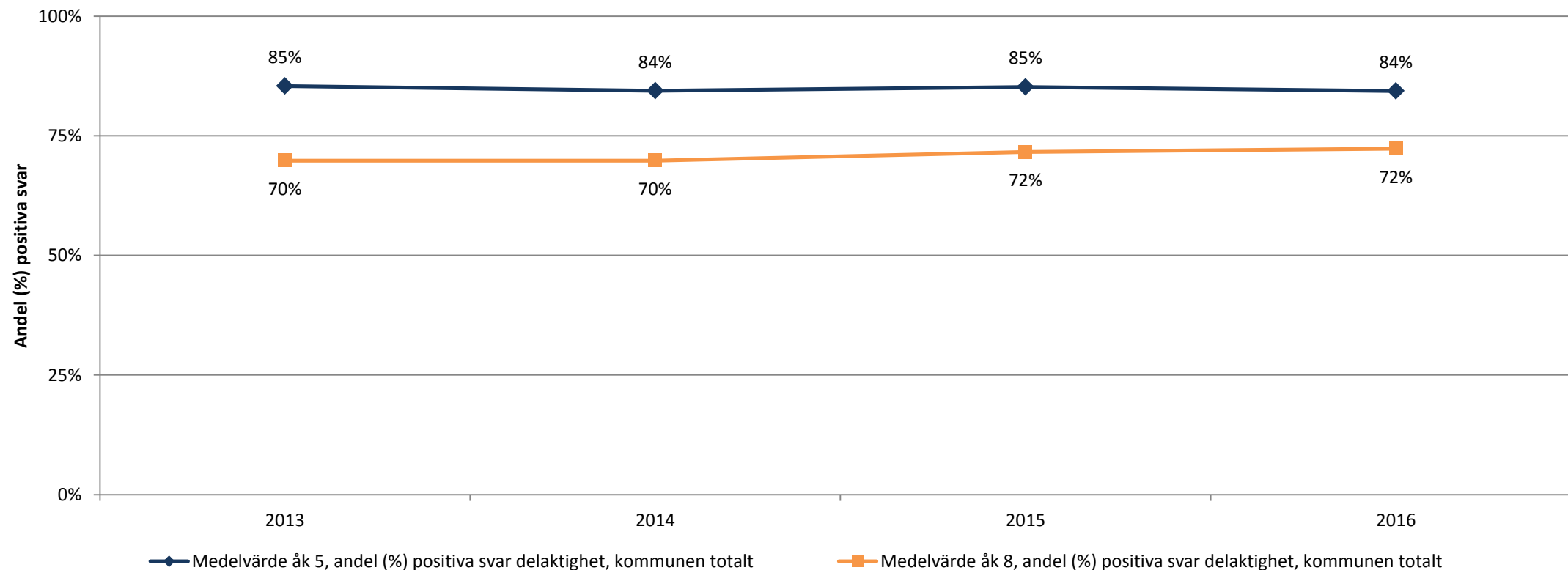
Enkätfrågor: I min skola uppmuntras vi elever att vara kreativa, Jag kan arbeta i lugn och ro i skolan, Jag vet vad som krävs för att nå målen i de olika ämnena, Skolarbetet gör mig så nyfiken att jag får lust att lära mig mer, Jag får veta hur det går för mig i skolarbetet, Lärarna i min skola hjälper mig i skolarbetet om jag behöver det, Mina lärare förväntar sig att jag ska nå målen i alla ämnen.

Enkätresultat likabehandling: Andel (%) positiva svar likabehandling, åk 5 och 8, medelvärde kommunen totalt 2013-2016

Enkätfrågor: I min skola märks det att alla är lika mycket värda, I min skola kan elever göra elaka saker mot varandra utan att de vuxna gör något åt det (andel nej-svar), I min skola kan lärare göra elaka saker mot elever utan att de vuxna gör något åt det (andel nej-svar), Jag känner mig trygg i skolan.

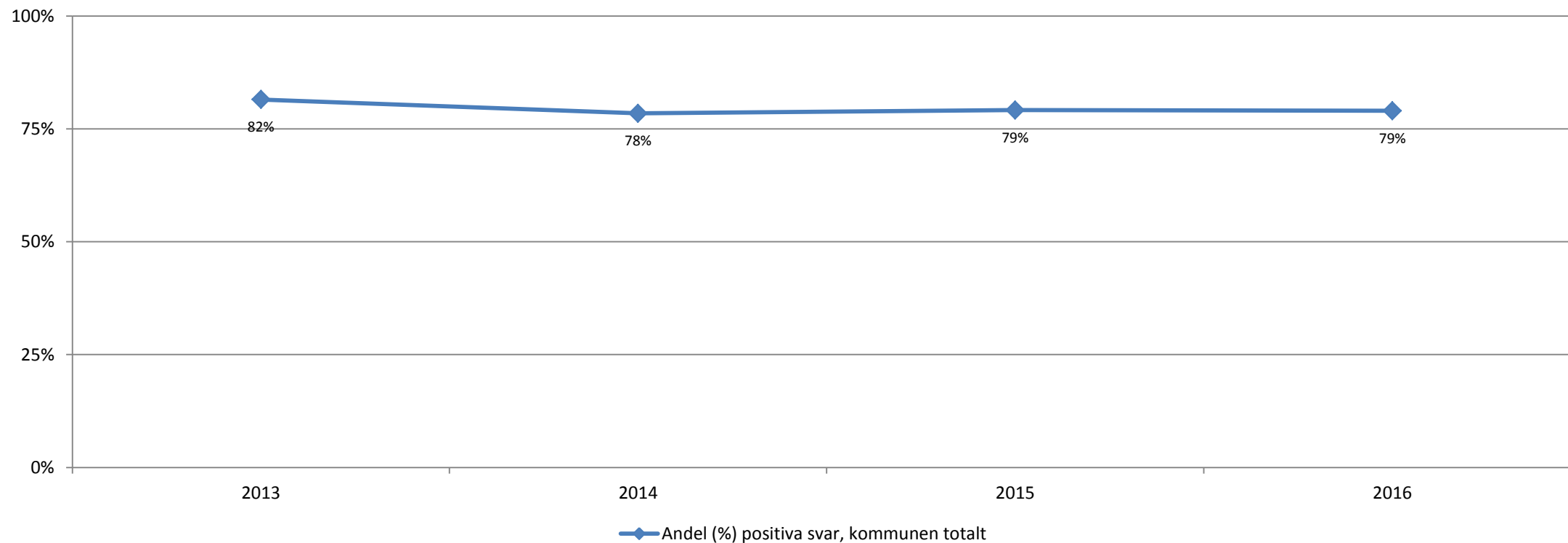
Enkätresultat delaktighet: Andel (%) positiva svar delaktighet, åk 5 och 8, medelvärde kommunen totalt 2013-2016

Enkätfrågor: I min klass är eleverna med och bestämmer hur vi ska arbeta med olika skoluppgifter, I min skola samarbetar (vi) elever med varandra, Vi elever får vara med i skolans arbete mot diskriminering och kränkande behandling, Lärarna i min skola tar hänsyn till elevernas åsikter, Lärarna lyssnar på mig

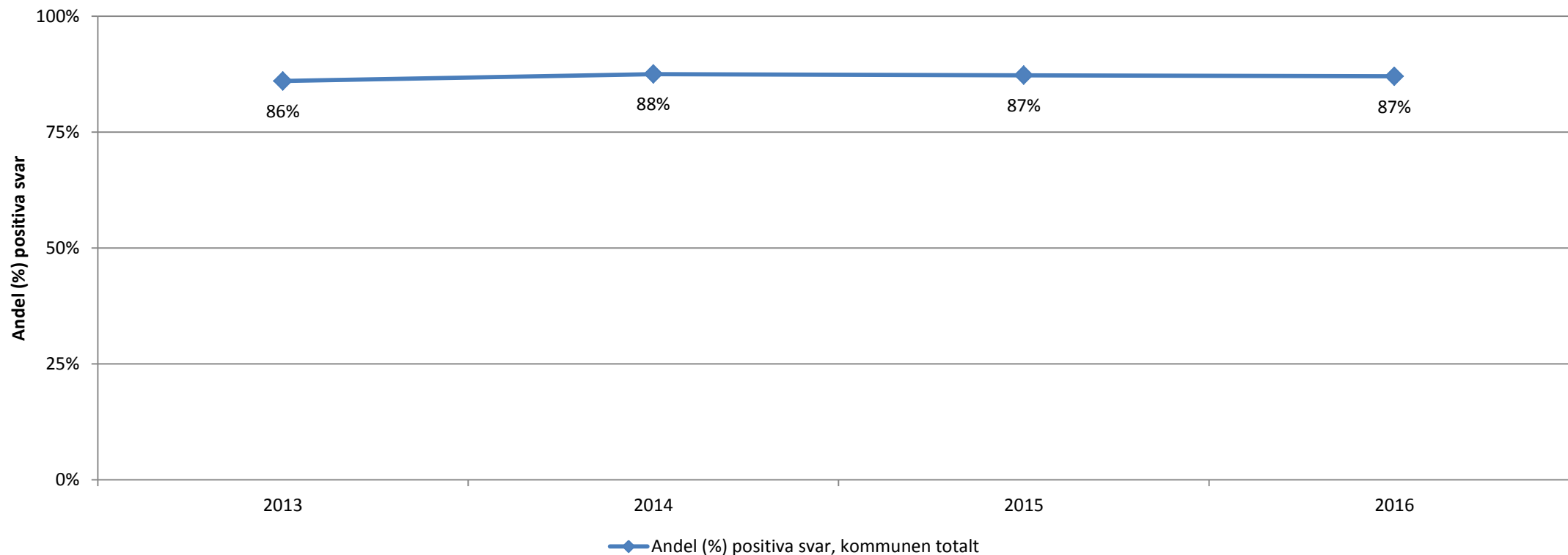
Fritidshem

Enkätresultat undervisningens kvalitet: Andel (%) positiva svar undervisningens kvalitet, fritidshem, medelvärde kommunen totalt 2013-2016

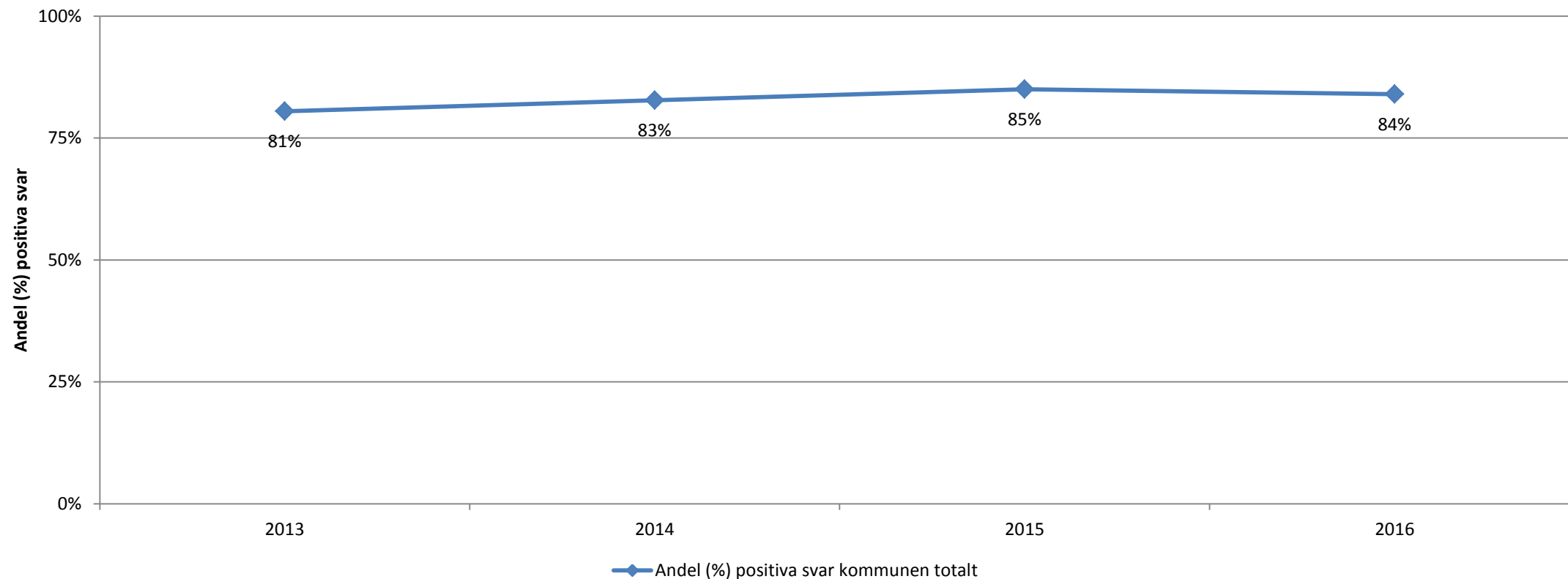
Enkätfrågor: På mitt fritids lär jag mig saker jag har nytta av, På mitt fritids får jag hjälp med läxorna när jag behöver det, Jag kan göra saker i lugn och ro på mitt fritids, Aktiviteterna på fritids gör mig så nyfiken att jag vill lära mig mer, Personalen på mitt fritids berättar för mig vad jag är bra på, Personalen på mitt fritids hjälper mig om jag behöver det, Personalen på mitt fritids förväntar sig att jag kan lära mig nya saker.

Enkätresultat likabehandling: Andel (%) positiva svar likabehandling, fritidshem, medelvärde kommunen totalt 2013-2016

Enkätfrågor: På mitt fritids märks det att alla är lika mycket värda, På mitt fritids kan barn göra elaka saker mot varandra utan att de vuxna gör något åt det, På mitt fritids kan vuxna göra elaka saker mot barn utan att andra vuxna gör något åt det, Jag mår bra när jag är på mitt fritids.

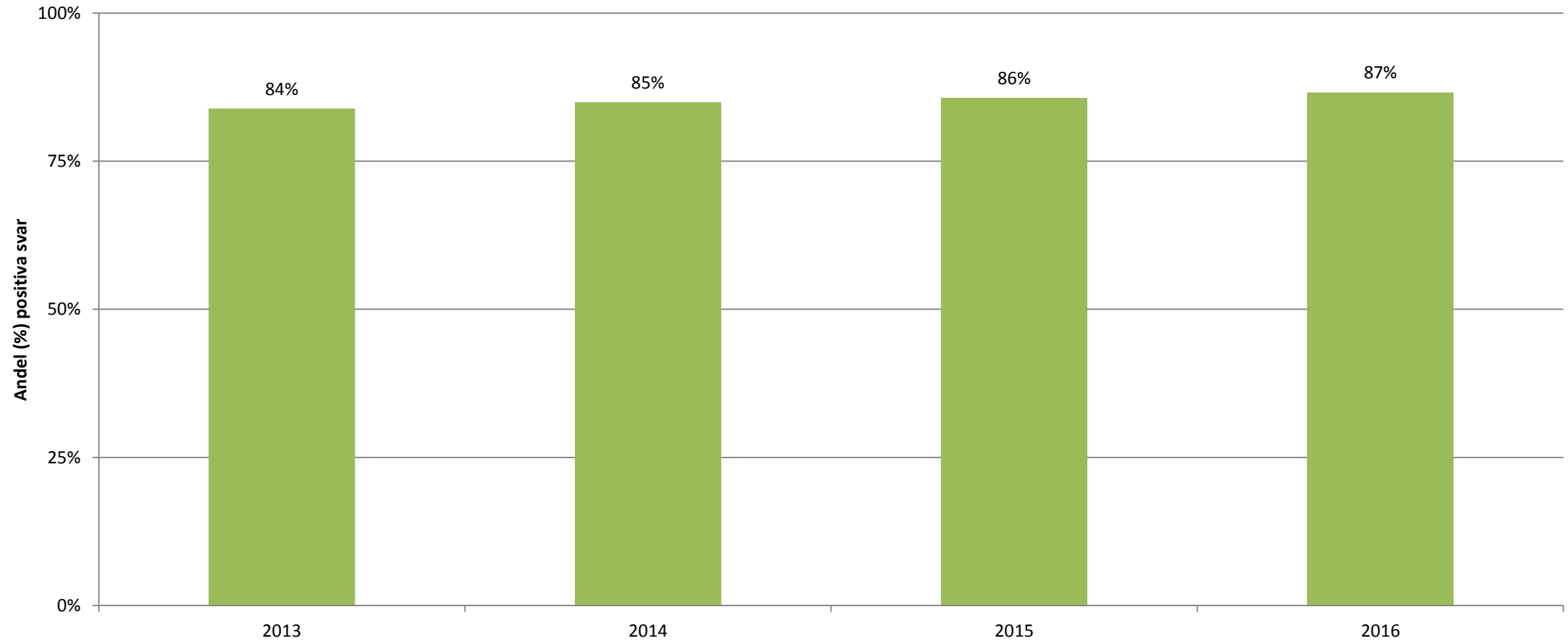
Enkätresultat delaktighet: Andel (%) positiva svar delaktighet, fritidshem, medelvärde kommunen totalt 2013-2016

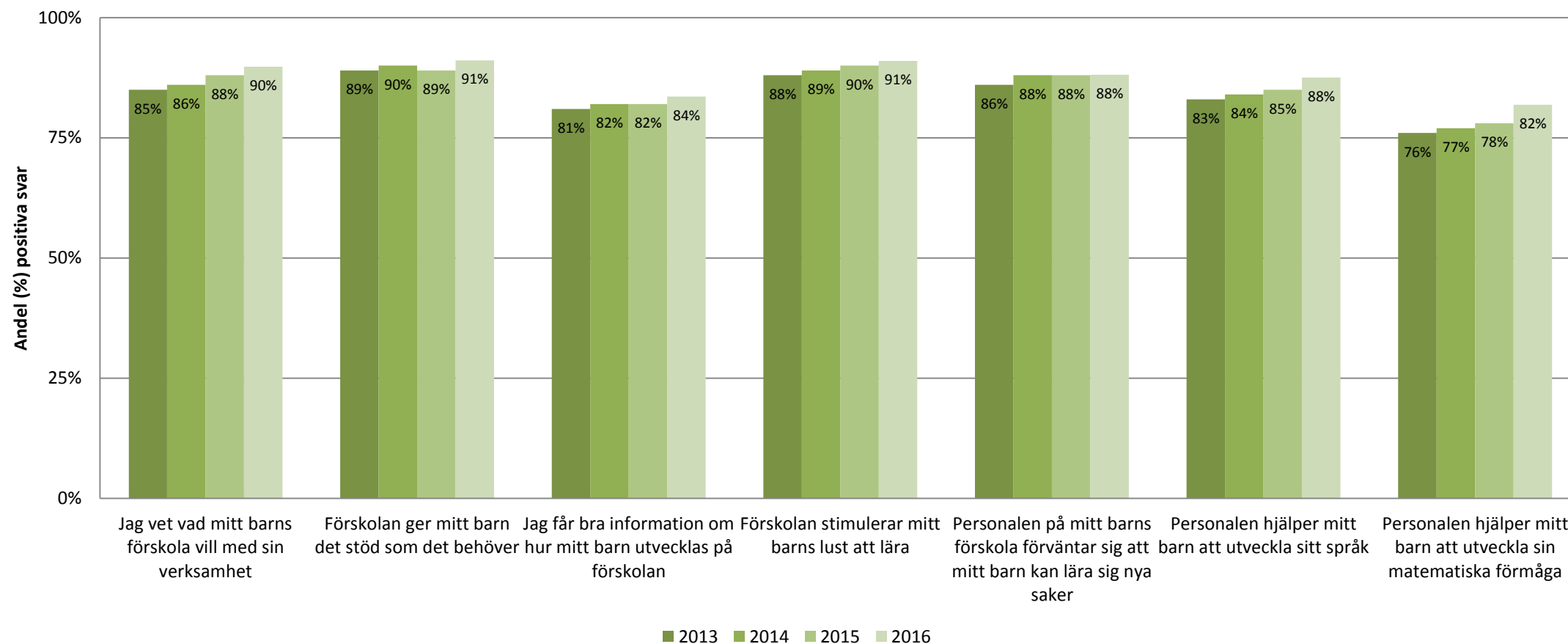
Enkätfrågor: På mitt fritids är barnen med och bestämmer vad vi ska göra, Vi barn får vara med i arbete mot diskriminering och kränkande behandling, På mitt fritids samarbetar vi med varandra, Personalen på mitt fritids lyssnar på mig.

Förskola

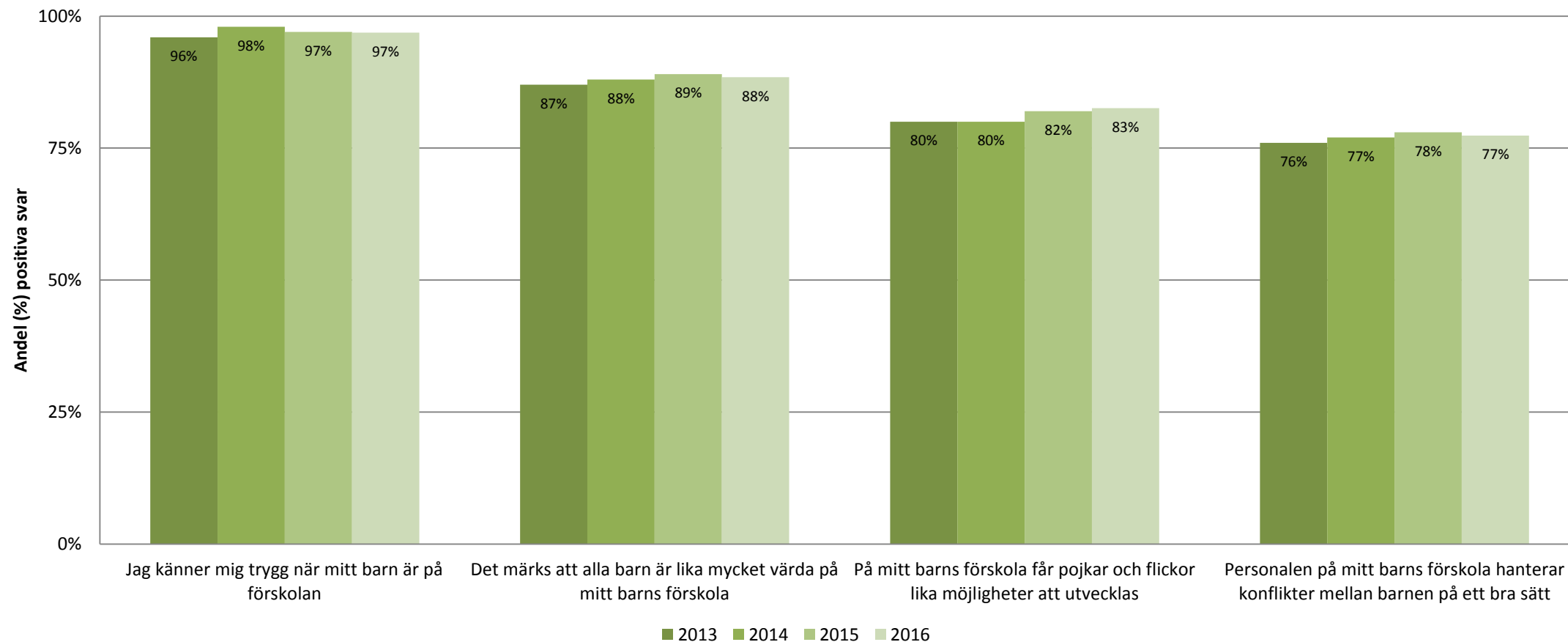
Enkätresultat förskola – andel (%) positiva svar föräldraenkät, medelvärde kommunen totalt 2013-2016

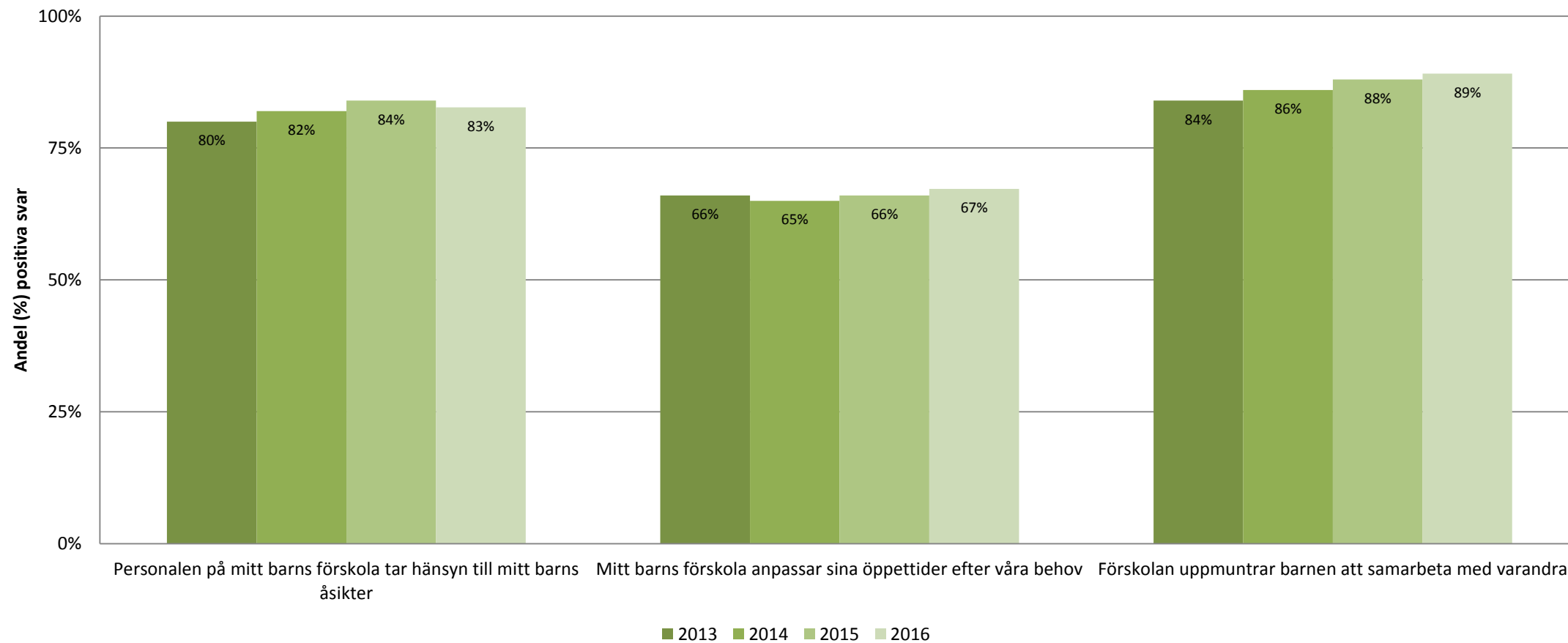
Enkätresultat utveckling och lärande: Andel (%) positiva svar utveckling och lärande, förskola, medelvärde kommunen totalt 2013-2016

Enkätresultat likabehandling: Andel (%) positiva svar likabehandling, förskola, medelvärde kommunen totalt 2013-2016

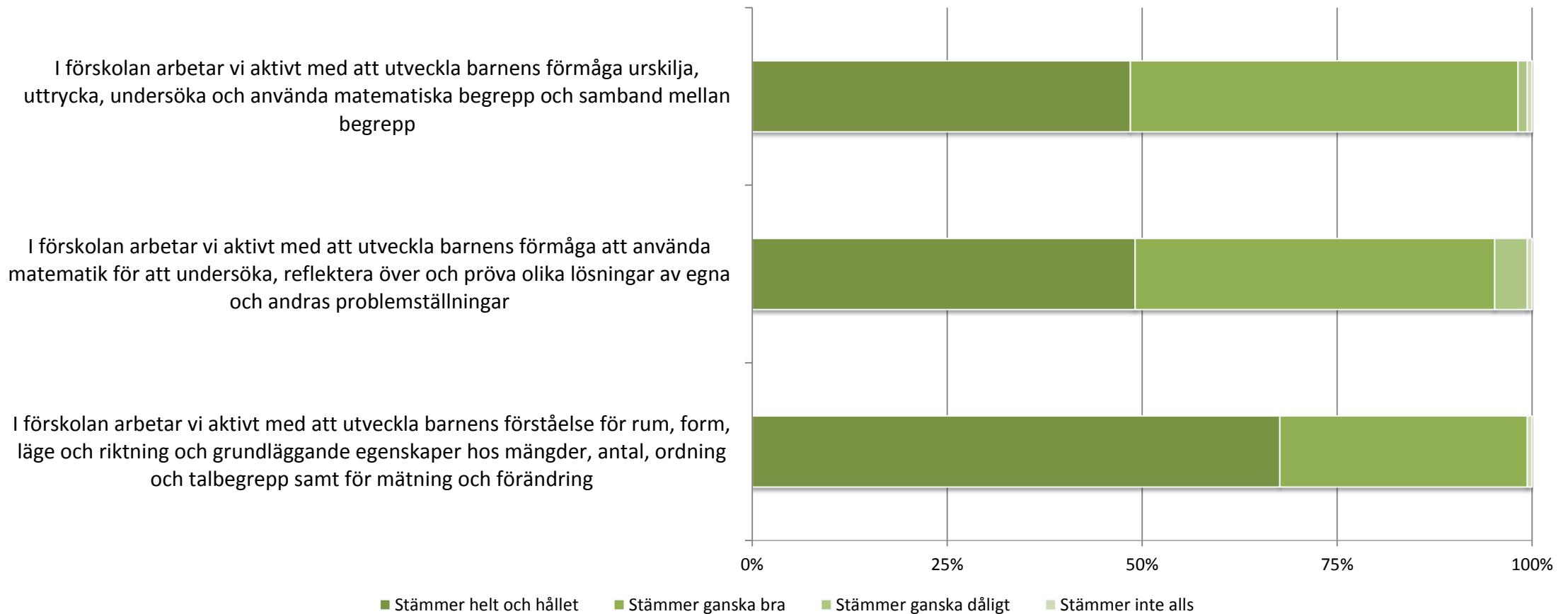
Enkätresultat delaktighet: Andel (%) positiva svar delaktighet, förskola, medelvärde kommunen totalt 2013-2016

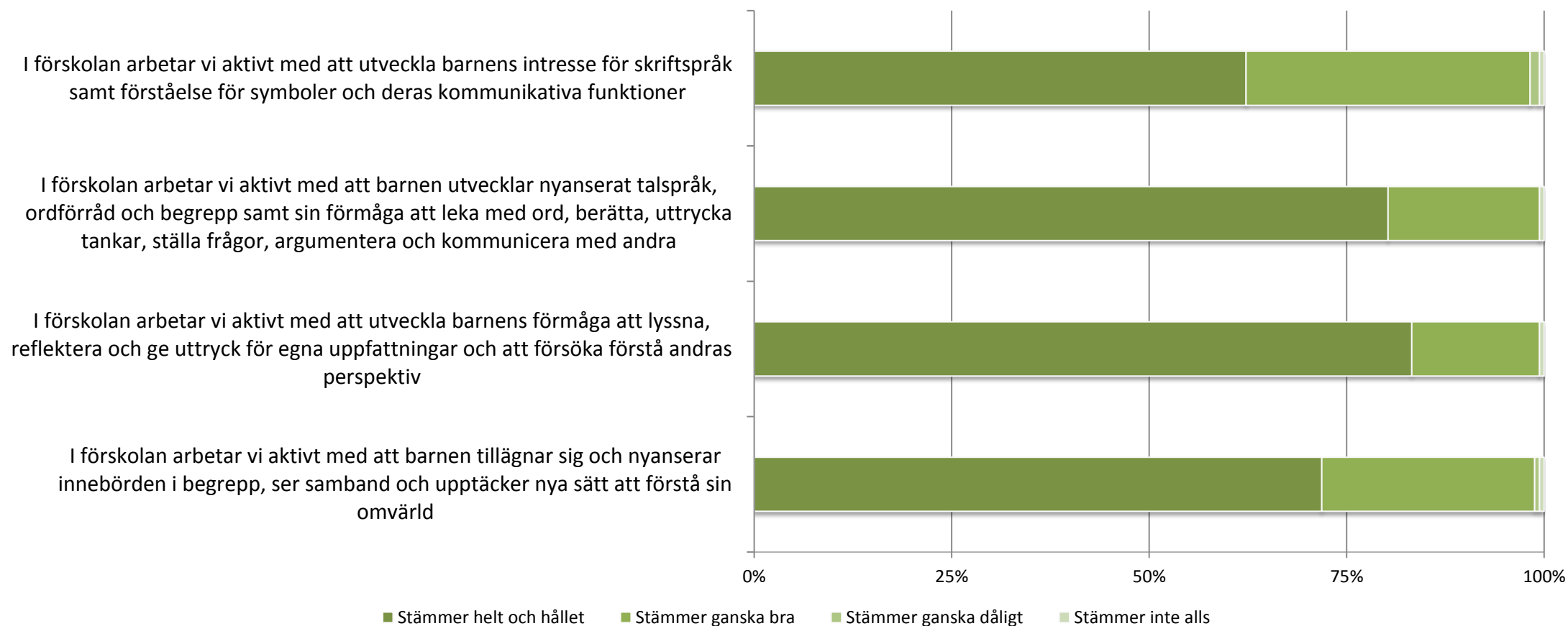
Enkätresultat läroplansfrågor matematik

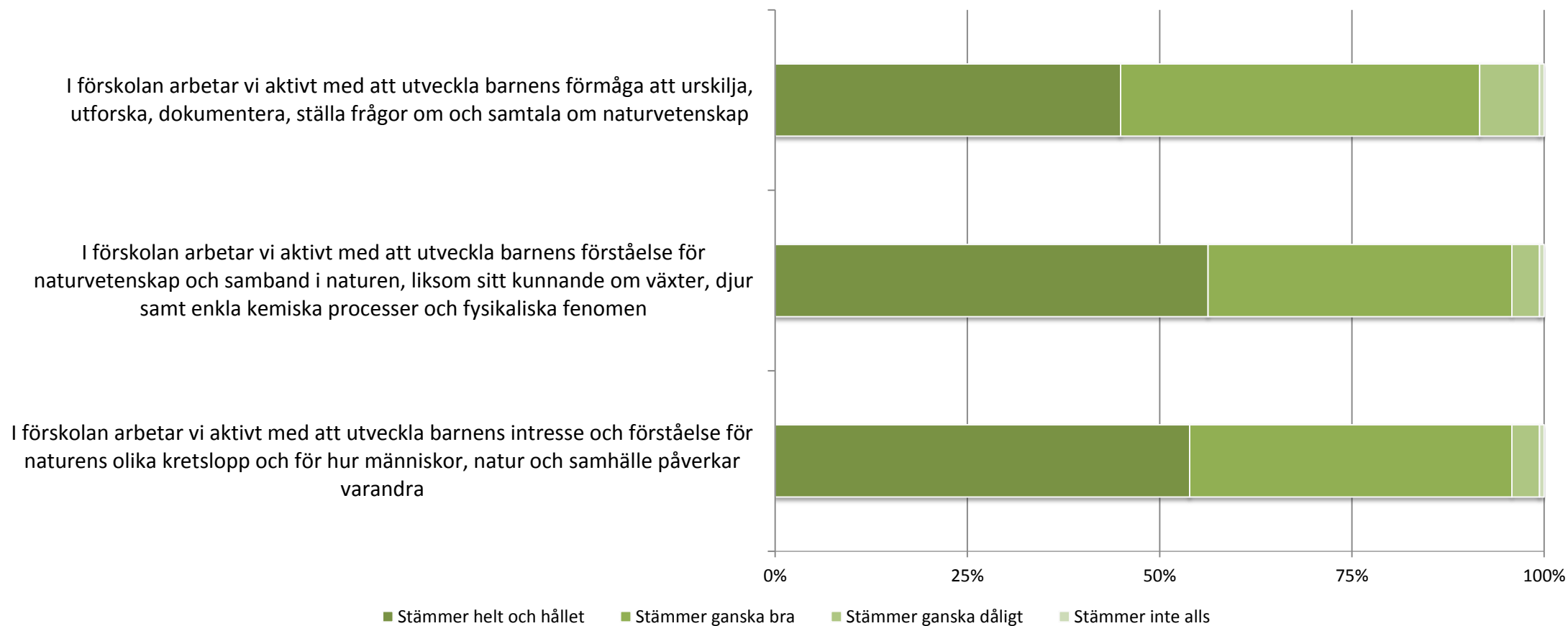
– Andel (%) svar per svarsalternativ, medelvärde kommunen 2016

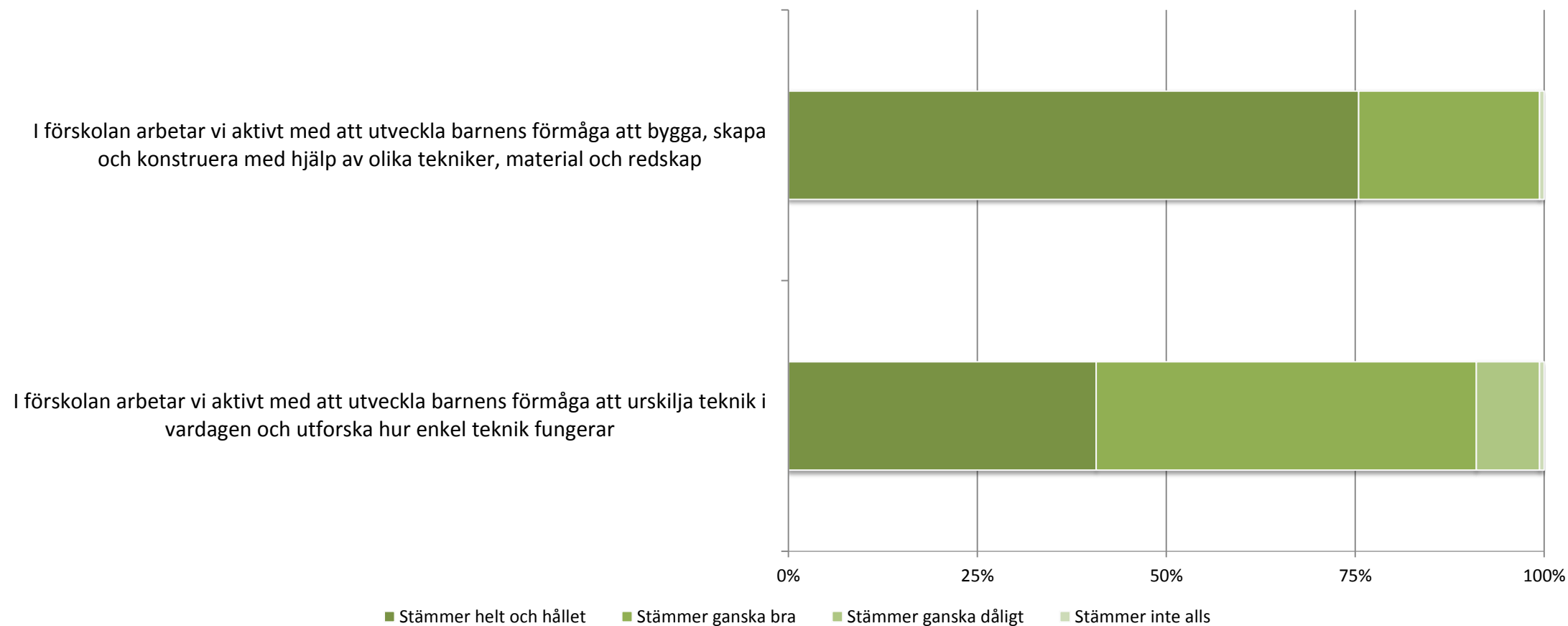
Enkätresultat läroplansfrågor språk – Andel (%) svar per svarsalternativ, medelvärde kommunen 2016

Enkätresultat läroplansfrågor naturvetenskap – Andel (%) svar per svarsalternativ, medelvärde kommunen 2016

Enkätresultat läroplansfrågor teknik – Andel (%) svar per svarsalternativ, medelvärde kommunen 2016

Enkätresultat läroplansfrågor normer och värden –

Andel (%) svar per svarsalternativ, medelvärde kommunen 2016

